153:"Ey iman edenler sabır ve namazla Allah'tan yardım isteyin. Şüphesiz ki Allah sabredenlerle beraberdir."

154:"Allah yolunda öldürülenlere (Şehidlere) de ölüler demeyin. Hayır onlar ölü değil diridirler, ama siz bunu hissedemezsiniz, sezemezsiniz."

Allah yolunda öldürülmüş şehidlere ölüler demek yasaklanmıştır. Çünkü onlar diridirler, ama siz onların hayatlarını hissedemez-siniz. Çünkü bu hayat zâhirî hislerle hissedilebilecek bir hayat değildir.

Allah yolunda öldürülenler, şehidler diridirler ve Rableri katında en güzel rızıklarla rızıklandırılmaktadırlar.

Şüphesiz ki onların nasıl rızıklandırıldığını bizler bilemeyeceğiz. Ama şu kadarını biliyoruz ki; onlar bize sürekli mesajlar vermekteler. Allah'ın dinini canlılıkla muhafaza ettirmede rollerinin olduğunu da bileceğiz. Bir şehidin sürekli bizim karşımızda, bizim dünyamızda yayın yaptığını ve yaptığı yayınlarla sürekli olarak bize şunu hatırlattığını görüyoruz. Lâkin hayatta olan, canlı olan birilerinin, hattâ en büyük âlimlerin hocaların böyle bir mesaj veremediklerini de biliyoruz. Hiçbir kimsenin hiçbir mesaj vermediği bir ortamda, herkesin durgun, statik bir hayat yaşadığı bir ortamda, yıllar önce ölen ve de adı Yâsîn sûresinde ebedîleşen adsız bir şehidin sürekli olarak bize verdiği mesaj ise bakın şöyle :

"Keşke kavmim bir bilebilseydi Rabbimin bana mağfiret ettiğini ve de beni mükramundan, ikrama boğulanlardan kıldığını."

(Yâsîn 27)

Bu büyük bir şeref, büyük bir ecir ve nîmettir. İşte şehidin, Allah yolunda ölen birinin canlılığını koruduğunun ve sürekli bize mesaj ulaştırdığının bir kanıtı ve ispatıdır. Kıyamete kadar Yâsîn sûresini okuyan herkese ulaştırılan bir mesaj. Görünüşte ölmüşler bunlar, toz toprak olmuşlardır, adları sanları kal-mamış, nerelerde oldukları da belli değildir. Ama dünyanın her bir yerinde canlarını Allah için fedâ etmiş olan, Allah'tan başka İlâh olmadığının şehâdetini canlarıyla ispat eden, Allah'ın ölü demeyi yasakladığı bu insanlar, sürekli bize mesaj sunuyorlar. Bakın Âl-i İmrân sûresindeki âyetin devamında bu diriliğin biraz daha açıklanmasını şöyle görüyoruz:

"Allah yolunda öldürülenleri ölü saymayın, bilâkis Rableri katında diridirler.

"(Âl-i İmrân 169)

"Allah'ın bol nîmetinden onlara verdiği şeylerle sevinç içinde rızıklanırlar, arkalarından kendilerine ulaşamayan kimselere, kendilerine korku olmadığını ve kendilerinin üzülmeyeceklerini müjde etmek isterler."

(Âl-i İmrân 170)

"Onlar Allah'tan olan bir nîmeti, bolluğu ve Allah'ın, mü'minlerin ecrini zâyi etmeyeceğini müjdelemek isterler."
(Âl-i İmrân 171)

Allahu Teâlâ onlara o kadar fazıl ve nîmet veriyor ki; onlar bunlarla sevinip coşuyorlar. Arkalarından henüz onlara kavuşmamış olanlara da müjdeler veriyorlar. Onlara korku da yok, mahzun olmak da yok, keder de yok sıkıntı da yok. Cehenneme gitme korkusu da yok, ama cenneti kaybetme üzüntüsü de yok diyorlar. Yine Allah'tan bir nîmet, bir fazilet, bir üstünlüğü müjdeliyorlar. Ve Allahu Teâlânın mü'minlerin hiçbir zaman ecirlerini zayi etmeyeceğinin mesajını veriyorlar sürekli. Sürekli şehâdetin yayınını, cennetin yayınını ve mesajını yine şahitler okuyorlar.

Gerek oradaki, Âl-i İmrân'daki âyetler, gerekse Bakara'daki bu âyetler ölümle hayatın bitmeyeceğini, ölümden sonra da hayatın devam edeceğini anlatır.

Şehid davasına başını koyacak kadar şehâdet eden kişi demektir. Şehid davasının dirilişi için, başkalarının dirilişi için canını fedâ eden kişi demektir. Onun içindir ki şehid, diridir. O yüzden şehidler ölüler gibi yıkanmazlar. Yıkanmak, ölünün cesedini temizlemek demektir. Onlar zaten temiz oldukları için yıkanmazlar. Cenaze namazları da kılınmaz onların, çünkü onlar ölmemişlerdir. Kefenleri şehidlik elbiseleridir. Yaşarken giydikleri elbiseleri ölürlerken de giyerler. Zira onlar öldükten sonra da yaşarlar.

Diridirler onlar, zira onlar yakınlarını diriltirler. Onların ayrılıkları, yakınlarını asla üzmez, ayrılıkları arkalarında kalanlara asla zor gelmez.

Bu kavram asrımızda çok çarpıtılmıştır. Sadece Allah için, Allah'ın dininin hâkimiyeti için öldürülenler şehiddir. Bunun dışındakilerin kesinlikle şehidlikle ilgisi, alâkası yoktur.

Ebu Dâvûd'da Ebu Mûsâ El-Eşari'den rivâyet edildiğine göre adamın biri Rasulullah'a sordu: Ey Allah'ın Rasûlü adamın birisi şecaat için, kahramanlık için savaşır. Bir başkası hamiyet için, ırkçılık için savaşır. Bir başkası da riya için, gösteriş için savaşır. Bunlardan hangisi Allah yolundadır? Allah'ın Rasûlü buyurdu ki:

"Kim ki Allah'ın kelimesi ali olsun, Allah'ın dini hakim olsun diye savaşırsa, işte Allah yolunda olan budur."

Şehidlik, peygamberlik mertebesinden sonra en yüce merte-bedir. Allah'ın Rasûlü:

"Ne kadar isterdim bilemezsiniz! Allah yolunda şehid olayım! Sonra Allah beni diriltsin bir daha şehid olayım! Sonra Allah beni ihya etsin bir daha şehid olayım!"

Buyurarak kendisinin ihtiyacı olmadığı halde ümmetine bu konuda bilgi veriyor.

Peki bu iş neye böyle oluyor? Neden böyle aramızdan birileri gidecek? Halbuki insanlar ölmeden hayatlarını devam ettirselerdi olmaz mıydı? Yâni uzun ömürlü bir hayat veya ölümsüz bir hayat olmaz mıydı? Hayır bakıyoruz savaş yapan toplumlar da ölüyorlar, savaş yapmayan toplumlar da ölüyorlar.

Meselâ şu anda yetmiş seksen yıldır savaşı terk etmiş, yurtta sulh cihanda sulh demiş bir toplumun üyesiyiz, böyle bir toplumun içinde yaşıyoruz. Çevremizde savaşan toplumlar var, onları da müşahede ediyoruz, evet onlardan da bizden de onlarca binlerce kişi ölüyor. Onlar bir savaş meydanında bir kurşun veya bir şarapnel parçasıyla hayata veda ederlerken, bizler de yataklarımızda bir başka usulle yine hayata veda ediyoruz.

Yâni şurası kesin bir yasa ki ne savaş içinde olanlar hemen ölecekler, ne de yatağında yatanlar hep yaşayacaklardır. Savaş içinde olanlar ölümle diriliş arasındadır, barış içinde olanlar da ölümle diriliş arasında bulunmaktadırlar. Zaten ecel geldikten sonra ne bir saat öne ne de bir saat sona alınmayacaktır. Bu Allah'ın yeryüzünde işleyen kanunudur, kimse bunun dışına çıkamayacaktır.

155:"Andolsun sizi biraz korku, biraz açlık, biraz da mallardan, canlardan ve mahsullerden eksiltmekle behemehal imtihan edeceğiz. Sabredenleri müjdele."

Korku ölüm korkusu, düşman korkusu, kıtlık ve açlık korkusudur. Eksiklik de mal ve can eksikliği, evlât ve kazanç eksikliğidir. Ce-nab-ı Hak iman edenlerin başına bu tür şeylerin geleceğini önceden haber veriyor. Düşman ve ölüm korkusu, kıtlık ve fakirlik, malların eksiltilmesi, canların, çocukların, akrabaların ve sevdiklerin ölümleriyle, hastalıkla ve ürünlerin eksiltilmesiyle imtihan edeceğini haber veriyor ve sonunda da buyuruyor ki; sabredenlere müjdeler olsun.

Zaten gerçek mânâda iman eden kişi, iman ettiği andan itiba-ren malını, canını, çoluk çocuk sahip olduğu herşeyini Allah yolunda fedâ etmeye hazır olduğunu ikrar etmiş kişidir. Allah bütün bunları cennet karşılığında mü'minden satın almıştır.

“Allah şüphesiz, Allah yolunda savaşıp, öldüren ve öldürülen mü'minlerin canlarını ve mallarını cennete karşılık satın almıştır.

(Tevbe 111)

Evet, mü'minler mallarını ve canlarını cennet karşılığında Allah’a satmışlardır. Mal da can da zaten Allah’ındır. Nîmeti veren istediği zaman onu geri alabilir. Eğer bir şey Allah yolunda harcanmışsa, kesinlikle o doğru yolda harcanmıştır.

Yeryüzünde her türlü küfür, şirk ve azgınlık güçlerine karşı duran, tüm dünyada Allah’ın iradesini hakim kılmaya çalışan mü'minler-den Allah şunu istemektedir: Bu yolda mallarından, canlarından, ürünlerinden, ticaretlerinden eksilmeler gibi bir kısım belâlarla, iptilalarla karşı karşıya geldikleri zaman bunu bir imtihan olarak karşılamalılar ve sabretmelidirler. İşte Allah mü'minlerden bunu istemektedir.

Bilelim ki bütün bu belâlar insanın imanını, iradesini ve dayanıklılığını güçlendiren hayatın deneyimleridir. Bu imtihanlar sayesinde mü'min güç ve kuvvet sahibi yegâne varlığın Allah olduğunu, insanın âciz olduğunu, kendisinin hadiselere müdahale edemeyecek kadar güçsüz olduğunu Allah’ın mülkü olduğunu anlayacaktır. İnsan, kendisi mülk olunca Mâlik’e karşı herhangi bir itiraz hakkına da sahip değildir.

E, efendim dünyada bunlar olmasın! Hastalık olmasın! Ölüm olmasın! Sıkıntı, keder olmasın! Bunlar güzel temenniler, ama hayat hiç de böyle değildir. Bakıyorsunuz bir korku, bir kâfir korkusu, bir düşman korkusu, ya da başka korkular bizi sarıveriyor. İşte bu bir imtihandır. Acaba bu korkuyla karşı karşıya kalan insan ne yapacak? Gerçekten Rabbine güvenebilecek mi? Veya meselâ sürekli iyi doymaya alışık olan bizler bir anda açlıkla karşı karşıya bırakılıveriyoruz. Veya bazen mallarda noksanlıkla karşı karşıya geliveriyoruz. Çok kazanıyor iken bir anda bitiveriyor. Güçte kuvvette noksanlık, çok güçlü-sünüz ama bir anda gücünüz kuvvetiniz bitiveriyor, ihtiyarlık hastalık gelip belinizi büküveriyor. Ve meyvelerde, ürünlerde noksanlıklar, kıtlıklar, sıkıntılar ve yokluklar. İşte bütün bunlar karşısında:

Sabredenlere müjdele. İşte bütün bunları size biz verdik ve ver-diklerimizle sizleri imtihana tabi tutarız, diyor Rabbimiz. Sabredenlere müjdele.

Bu konuda pek çok hadis vardır. Burada yeri gelmişken onlardan bazılarını okuyalım inşallah.

“Ebû Saîd Sa’d ibn Sinân el Hudrî (r.a)’den rivayet edildiğine göre ensardan bir kısmı Rasûlullah (s.a.v.)’ den bir şeyler istediler O da verdi, tekrar

istediler yine verdi, sonunda yanındaki mal bitti. Elindeki olan her şeyi verdikten sonra onlara şöyle dedi:

“Yanımda mal olsaydı sizden esirgemezdim, kim istemekten çekinir iffetli davranırsa Allah onun iffetini artırır, kim tokgözlü olmak isterse Allah onu başkalarına muhtaç olmaktan kurtarır, kim sabretmeye gayret ederse Allah ona sabır verir, hiçbir kimseye sabırdan daha geniş ve hayırlı bir şey verilmemiştir.”

(Buhârî, Zekat 50; Müslim, Zekat 126)

Mü’min için en sağlam siper sabırdır. Sabrı sayesinde mü’min fakir de olsa zengin de olsa rahat ve huzurludur. Sabretmeyi bilmeyen ve istemekten vazgeçmeyenler zengin de olsalar fakir de olsalar doyuma ulaşamazlar, asla doymazlar. Kişi zamanın her türlü bela ve sıkıntılarına karşı kendisini sabırla frenleyip hem dünya hem de ahiret kazançlarını elde edebilir.

Ebû Yahyâ Suheyb ibn Sinân (r.a)’den rivayet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Mü’minin durumuna gerçekten hayret edilir. Zira her durumu onun için hayır sebebidir, bu özellik sadece mü’minlerde bulunur. Çünkü sevinecek olsa şükreder bu onun için hayırdır, başına bir bela gelse sabreder bu da onun için bir hayırdır.”

(Müslim, Zühd 64)

Enes ibn Mâlik (r.a)’den rivayet edildiğine göre Peygamberimiz (s.a.v) çocuğunun mezarı başında bağırarak ağlamakta olan bir kadı-nın yanından geçmişti ve ona: ***“Allah’a karşı sorumlu olduğu-nu düşün ve sabret”*** buyurdu. Kadın: Geç git, çünkü benim başı-ma gelen senin başına gelmemiştir dedi. Peygamber (s.a.v.)’i tanı-yamamıştı. Kendisine O’nun Peygamber (s.a.v) olduğunu söylediler. Bunu duyar duymaz Peygamber (s.a.v.)’in kapısına geldi, kapıda ka-pıcılar bulunmadığını gördü ve: Ben sizi tanıyamamıştım dedi. Peygamber (s.a.v) de: ***“Asıl sabır felaketin ilk anında olanıdır”*** buyurdular.

(Buhârî, Cenâiz 32; Müslim, Cenâiz 14)

Ebû Hureyre (r.a)’den rivayet edildiğine göre Rasûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

“Allah: Mü’min kulumun dünyada sevdiği dostunu aldığım zaman, o kimse sabredip mükafatını benden bek-lerse karşılığı cennettir.”

buyurdu. (Buhârî, Rikak 6)

Ebû Saîd ve Ebû Hureyre (r.a)'den rivayet edildiğine göre Ra-sûlullah (s.a.v) şöyle buyurdu:

"Herhangi bir müslümanın başına gelen yorgunluk, hastalık, tasa, keder, sıkıntı ve gamdan ayağına batan di-kene kadar her şeyi Allah müslümanın hata ve günahla-rının bağışlanmasına sebeb kılar."

(Buhârî, Merda 1; Müslim, Birr 49)

Enes ibn Mâlik (r.a)'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah (a.v) şöyle buyurdu:

"Başına gelen bir musibetten dolayı hiçbir kimse ölmeyi istemesin. Mutlaka böyle bir şey temenni etmek zorunda kalırsa; Allah'ım benim için yaşamak hayırlıysa beni yaşat, ölmek hayırlıysa beni öldür desin."

(Buhârî, Merda 19; Müslim, Zikir 10)

Enes ibn Mâlik (r.a)'den rivayet edildiğine göre Rasûlullah (a.v) şöyle buyurdu:

"Allah iyiliğini istediği kulun cezasını dünyada verir, fenalığını istediği kulun cezasını da kıyamet günü güna-hını yüklenip gelsin diye dünyada vermez." Peygamberi-miz (s.a.v) devamla buyurdu ki: "Mükafatın büyüklüğü bela ve musibetin büyüklüğüne göredir. Allah sevdiği top-luluğu belaya uğratır. Kim başına gelen bela ve musibet-lere razı olursa Allah ondan hoşnut olur. Bir kimse başına gelen bela ve musibetleri öfke ile karşılarsa o da Allah'ın gazabına uğrar."

(Tirmîzî, Zühd 57)

Peki nasıl sabredeceğiz? Ölümle, korkuyla, açlıkla, mallarda ve ürünlerde noksanlıklarla imtihan edilen bir kimse, nasıl sabredecek? Veya nasıl övgüye lâyık olacak?

156:"Mü'mine eziyet veren herhangi bir şey başına geldiği zaman derler ki:"

"Biz Allah'ınız, Allah'tan geldik ve Allah'a döneceğiz."

Nasıl olsa Allah'tan geldik, bizi yoktan var eden Allah, nasıl isterse öylece bizi imtihan eder derler ve başlarına gelen ne olursa olsun sabrederler. Bu gerçekten büyük bir iman ve büyük bir iştir.

Biz yoktuk. Bundan elli sene öncesine gidelim belki şuradaki-lerden hiç birimiz yoktuk. Ama bakıyoruz elli yıl sonra bizler varız. Ellerimiz var, ayaklarımız var, gözlerimiz, kulaklarımız var, mallarımız mülklerimiz var, kadınlarımız, çocuklarımız var, dükkanlarımız, tezgahlarımız var, atlarımız arabalarımız var, talebelerimiz, hocalarımız var. Ama elli yıl önce bunların

hiçbirisi yoktu ve bir gün bunların hiçbirisi olmayacak. Bir bakmışınız ki, bizler de sahip olduklarımız da hepsi hayal olmuş. Bir varmış bir yokmuş. Hattâ öyle bir zaman gelecek ki; var mıydı, yok muydu, kimsenin hatırına bile gelmeyeceğiz.

Tıpkı şu anda bizlerin yüz-yüz elli sene önce yaşayanların üzerlerinde tepe tepe gezdiğimiz gibi, bizden önce yaşayanları şu anda hiç birimizin hatırlamadığı gibi. Acaba yahu bu toprağın altında şu zavallı garip biri vardı, kral vardı, prens, prenses vardı, ya da bu toplumun ağaları, beyleri vardı filan bile demeden basıyoruz tekmeyi geçip gidiyoruz. Yarın bizim üstümüze de basıp geçecek birileri. A! Bir zamanlar burada birileri varmış, hacılar, hocalar varmış, ders yapıyorlar-mış, Kur'an sünnet okuyorlarmış filan diye kimsenin hatırına bile gelmeyecek. İşte madem ki hayat buysa, hayat böyleyse ve bu hayatın sonunda biz mutlaka dirilecek ve bir hesap vereceksek, o zaman bunu çok rahat kabullenebilmeliyiz.

Yâni bu sözleri söylemek çok kolaydır, yâni bunu dille ifade etmek kolaydır, ama biz gerçekten belâ ve musîbetlerle karşı karşıya kaldığımız zaman söylemek çok zordur. Zaten Rasulullah'ın hadislerinde:

"Gerçek sabır sadme-i ûlâdadır."

Musîbet haberi kişiye ilk verildiği anda, o sadmeyle ilk defa karşı karşıya kaldığı anda sabretmesi gerçek sabırdır. Yâni baban öldü haberi kişiye ilk verildiği zaman, o anda, o ilk sadmeyle karşı karşıya kaldığı zaman sabretmesi sabırdır. On gün sonra, bir yıl sonra ona sabret demenin anlamı kalmamıştır, zira artık alışmıştır. Hemen anında:

Diyebilmeliyiz yâni.

157:"Onlar için Rablerinden salavat vardır, mağfiret vardır ve gerçekten hidâyete erenler, kurtuluşa erenler bunlardır."

Bu âyetlerden sonra konu bir sembole geçiyor, bir şiar an-latıyor Rabbimiz bize:

158:"Muhakkak ki Safa ve Merve Allah'ın şeai-rindendir. Şimdi her kim Kâbe'yi hacceder veya umre yaparsa onların ikisini de tavaf etmesinde bir günah yoktur. Kim de tatavvu yaparsa (yâni kim nafile iş yaparsa, kim gönlünden koparak bir hayır işlerse) bilsin ki Allah şükredenleri bilir, Allah şakirdir ve herşeyi bilendir."

Yâni Safa ve Merve Allah'ın sembollerinden, Allah'ın alâmet-lerindendir.

Şeair; alâmet demektir, sembol demektir. Mâide sûresinde başka şeairden de bahsediyor Rabbimiz. Mescid-i Haram, haram aylar, Kâbe'ye gönderilen

kurbanlıklar gibi. Şeair, bazen bizzat ibâdetin kendisi için, bazen de ibâdetin yerleri için kullanılır. Bu mânâda ezan, cemaatle namaz, cuma ve bayram namazları, hac, camiler, minareler, safa, merve bunların hepsi Allah'ın şeairindendir, dinin alâmetlerindendir, sembolleridir.

Safa ve Merve de bunlardan biridir. Her ikisi de birer tepe biliyorsunuz. Ama bu iki dağ, bu iki sembol bize imamımızı hatırlatıyor. İbrahim'i (a.s), onun hanımı Hacer anamızı ve onun oğlu İsmail'i (a.s) hatırlatıyor. Yâni Safa ile Merve'yi hatırlamak bir anda onlarla karşı karşıya gelmek demektir.

İbrahim (a.s) şu anda Kâbe'nin bulunduğu yere anamız Ha-cer'i bırakır. Yanlarında birazcık bir kırbada suyla birazcık da hurma vardır. İbrahim (a.s) karısı Hacer'le oğlu İsmail'i orada yalnız bırakıp giderken arkasına dönmemek zorundadır. Hacer anamız arkasından koşarak bağırır, nereye gidiyorsun Ey İbrahim? Bunu sana Allah mı emretti? Yoksa kendin mi istedin? Allah emretti buyurunca, haydi git öyleyse bunu emreden Rabbim bizi koruyacaktır buyurur. Bu tevekkülün zirvesidir. Yapayalnız bir kadının, ve şu anda da Kâbe'yi tavaf etmek için gelen bütün insanlığın Kâbe'yle birlikte tavaf ederek kendisini hatırlamak zorunda kaldığı bir kadının, rivâyetlere göre; bir zenci kadının Allah'a tevekkülde bu kadar zirvede olması, işte bu kadın adına o iki dağı Allah'ın şiarı haline getirecektir. Ve kıyamete kadar bütün insanlık bunu hatırlayacaktır.

Öyleyse Allah bize yeter diyebilmeli müslüman. En kötü şartlar altında bile Allah var ya ne gam! O bize yeter diyebilmeyi becerebilmelidir müslüman. Yalnız da kalsak, zindanda da olsak, ıssız, kimsesiz, yiyeceksiz, içeceksiz bir yerde, bir ortamda kalacaksınız ve de bunu size Allah emredecek, siz de evet diyebilecek ve tevekkül edebileceksiniz Allah'a.

Ve bakın sabır âyetlerinden sonra hemen Safa ve Merve âyetleri geliyor. Evet bir kadın buna sabredebilmişse, bu yokluğa, bu sıkıntıya öyleyse biz de sabretmek zorunda kalacağız.

Yanlarındaki su ve yiyecek biter. Su ve yiyecek araştırmasına başlar. İşte hemen yakınında Safa ve Merve tepesi. Bir o tepeye bir bu tepeye koşmaya başlar. Acaba su var mı? Acaba gelip giden birileri var mı? Yedi defa gidip gelir, ama suyu bulamaz. Ama bir emirdir bu, koşacak ve Allah'ın emriyle suyu arayacaktır. Hayatı arayacaktır, direnç gösterecektir, Allah'ın emirlerine boyun eğecek, Allah'ın yasalarını araştıracak ve hiçbir zaman sıkıntı duymayacaktır.

O, Safa ve Merve arasında su ararken, Rabbimiz bir başka yerde onun karşısına suyu çıkaracaktır. Daha sonraları onun torunu olan Muhammed'e (a.s) dinin esası olarak onu insanlara takdim edecektir. Ve kıyamete kadar bütün

mü'minlere bu şeair, bu sembol şunu hatırlatacaktır: Ey mü'minler, siz Allah'ın çizdiği yolda sa'y edin, Allah'ın bereketinin sizlere nerede ulaşacağına hiç bakmayın. O çizgide de ulaşabilirsiniz, başka çizgilerde de.

Siz, Allah'ın sizden istediği bir hareketi gerçekleştirmeye çalışın, meselâ çevrenizdeki insanlara Allah'ın dinini ulaştırmaya çalışın, bu insanlar hidâyete ererler ya da ermezler, siz bunu dert edinmeyin, sonunda mutlaka iş Allah'a kalmıştır ve o dilediğini yapacaktır.

Safa ile Merve arasında sa'y; ta İbrahim (a.s) döneminde tâlim edilmiş hac menâsikindendi. Ama yıllar sonra İbrahim'in, İsmail'in, Hacer'in Safa ve Merve'si putlarla işgal edilmişti. Müşrikler cahiliye döneminde Safa tepesine İsaf, Merve tepesine de Naile diye iki put yerleştirmişler, orada tavaf ediyorlar ve putlara ihtiram edip el sürüyorlardı. Bu durum müslümanlara ağır geliyordu. İslâm gelip, bütün putları kırıp; onların hâkimiyetine son verdikten sonra, müslümanlar bundan çekinir oldular. Müslümanlar, bunun müşrikler tarafından sonradan ihdas edilmiş bir bid'at mı olduğu, yoksa bizzat Allah tarafından konulmuş bir şeair mi olduğu konusunda şüpheye düştüler. Yâni bu iki tepe arasında say yapılınca şirke düşüp düşmeme konusunda ciddi bir tereddüt geçirdiler. Gelip Allah'ın Resûlü'ne sordular: Ey Allah'ın Rasûlü, bu konuda ne yapacağız? Cenab-ı Hak da:

"Şimdi her kim Kâbe'yi hacceder veya umre yaparsa, onların ikisini de tavaf etmesinde bir günah yoktur."

Buyurarak, bunun Hz. İbrahim döneminden beri İslâm'ın şiarından olduğu haberini verir. Ey müslümanlar korkmayın bunda bir günah yoktur buyurur.

Allah'ın Rasûlü de Ebu Dâvûd Menâsik 57. de şöyle buyurur:

"Şüphesiz ki Safa ve Merve Allah'ın şiarlarındandır ve sizler Allah'ın başladığı yerden başlayın."

Yâni Safa'dan tavafa başlayın buyurur. Ve hattâ başka bir hadislerinde de bunun vacip olduğunu vurgular.

Burada dikkatimizi çeken bir husus da şudur: Müslümanların İslâm'la tanıştıktan sonra cahiliye âdetlerinin tümünden tiksinir bir duruma geldiklerini görüyoruz. Dün bu putları kendi elleriyle diken bu insanlar, İslâm'la tanıştıktan sonra herşeyi yargılama noktasına geliverdiler. Artık ne dünkü hayatları kendilerinindi ne de kendileri o hayatın malıydı. Sanki dünkü hayatı onlar yaşamamıştı. Bir anda bu kadar değişmişlerdi.

Bizler de işte böyle olmalıyız. Kur'an ve sünnetle tanıştıktan sonra cahiliyenin tüm pisliklerinden silkinmek zorundayız. Yeniden bir hayatla doğmak zorundayız. Tüm hayatımızı Kur'an ve sünnet kılıcıy-la yeniden gözden geçirmek zorundayız. Tarihin örümcek ağı gibi öre öre günümüz insanına taşıyıp getirdiği tüm yanlış ve çarpık din anlayışlarını, Kur'an ve Sünnet kılıcıyla ıslah olmamış tüm âdet ve gelenekleri, sayısız bâtıl inanışları, dinle il-gisi olmadığı halde dinmiş gibi hayatımızı işgal etmiş bütün bid'at ve hurafeleri Kur'an ve sünnet projektöründe yeniden gözden geçirmek ve ıslah etmek zorundayız. Tarih kadar ağır bu yükten kurtulabilmek için, bu iki kaynaktan başka çaremiz de yoktur.

İşte, acaba bu cahili bir anlayış mıdır, cahili bir âdet midir, bir töre midir, yoksa gerçekten Allah'ın istediği bir şiarmıdır, bu konuda ciddi bir korku geçiren müslümanlara diyordu ki Rabbimiz: Hayır bu Allah'ın bir şiarıdır, bu Allah'ın bir sembolüdür ve o yaşamalıdır, yaşatılmalıdır diyordu Rabbimiz.

Mâide sûresi şeairin yaşatılmasını emreder. Hac devam et-melidir, kimse hacca engel koymamalıdır deniyordu.

Bir gün müslümanları hacca koymamak için, Kâbe'ye sok-mamak için Hudeybiye'de yasak koydular. Sonra Mekke'yi fethedip, Kâbe'nin hâkimiyetini ellerine geçiren müslümanlar da bir ara Mekke'nin kuzeyindeki müşrik kabileleri Kâbe'yi ziyaretten menettiler. Ma-dem ki dün sizler bizleri Kâbe'ye koymadınız, şimdi de biz sizi koyma-yacağız dediler. Allah buyurdu ki bırakın onlar da gelsinler, bu bir şe-âirdir, bu bir semboldür, kıyamete kadar bu du-racaktır.

Öyleyse müslümanlar, Allahu Teâlâ'nın kıyamete kadar müs-lümanlara şeair olarak bildirdiği haccı, kurbanı, bayramı, camiyi, Mes-cid-i, cumayı sürekli ayakta tutmak ve onlara sahip çıkmak zorunda-dırlar. Birileri bunları elimizden almak ve bunların fonksiyonlarını yok etmek savaşına girseler de müslümanlar bunlardan vazgeçmemek zorundadırlar. Bunlara var güçleriyle sahip çıkmak zorundadırlar.

Bunlara sahip çıkmak zorundayız. Yâni bir şeyin varlığı Allah'ı hatırlatıyorsa, bir şeyin varlığı İslâm'ı, dini çağrıştırıyorsa; o Allah'ın şiarıdır. Ve eğer birileri bugün Allah'ı hatırlatan bu şiarları yok etmeye çalışıyorlarsa bilinçli olarak, biz de onlara sahip çıkmalıyız. Biz de onları korumak zorundayız.

"Ey iman edenler, Allah'ın şeairini helâl saymayın!"
(Mâide 2)

...diyor Mâide sûresi. Yâni şeâiri helâllemeyin, hürmetine müdahale etmeyin! Dokunulmazlığını bozmayın! Onu ortadan kaldırmadan yana olmayın, diyor Rabbimiz. Bu mânâda Cuma da Allah'ın şeairindendir, onu da kaldırmadan yana olmamalıyız diyorum.

"Kim de tatavvu yaparsa (yâni kim nafile iş yaparsa, kim gönlünden koparak bir hayır işlerse) bilsin ki, Allah şükredenleri bilir, Allah şakirdir ve herşeyi bilendir."

İfade ne kadar güzel değil mi? Allah şakirdir. Kendisi zaten şükredilmeye lâyık yegâne varlıktır ve de sonunda yaptıklarından ötürü sanki kullarına teşekkür edendir Allah. Allah kullarına teşekkür ediyor. Buna karşılık kulların Allah'a nasıl bir kulluk yapması gerektiğini artık siz düşünün.

159:"İndirdiğimiz açık hükümleri ve doğru yolu biz kitapta insanlara beyan ettikten sonra gizleyenler yok mu? İşte onlara Allah lânet eder ve lânet etmek şanından olanlar lânet eder."

Bir nişane, bir alâmet, bir sembol ve bunun gizlenme günahı ya da gizleme vebali. Muhakkak ki beyyinattan indirdiğimizi gizleyenler, Tevrat, Zebur ve İncil'deki indirdiklerimizi gizleyenler, Kur'an'da indirdiklerimizi gizleyenler, risâleti gizleyenler, peygamberin (a.s) peygamber olacağını, Kur'an'ın son kitap olacağını gizleyenler, kıblenin Kâbe olacağını gizleyenler, bütün bunları oğullarından daha fazla bildikleri, tanıdıkları halde tüm bu gerçekleri gizleyenler ehl-i kitabın bilenleri.

Denmiş ki; bu âyet hakkı bildikleri halde gizleyen ehl-i kitabın bilginleri, özellikle de yahudi âlimleri hakkında inmiştir. Ama biliyoruz ki sebebin özel oluşu hükmün genel oluşuna engel değildir. Öyleyse âyet din konusunda bildiği herhangi bir bilgiyi, herhangi bir gerçeği gizleyen, onu insanlara anlatmayan kimselerin hepsini içine almaktadır. İhtiyaç anında onu söylemeyen veya yaymayan ya da yayılmasına engel olmaya çalışan herkes için geçerlidir bu.

Belki dün bu işi yapan ehl-i kitap bilginleriydi; lâkin dönem geçmiş, müslümanlar yeryüzünde çoğalmış, ama bu sefer de Müslümanlar bu kitabı gizlemeye başlamışlar. Bakara'yı gizleyenler, Âl-i İmrân'ı, Nisâ'yı, Mâide'yi gizleyenler. Kur'an'ı bilip de ümmete anlatmayanlar, gündeme getirmeyenler, işlerine gelen âyetlerle vaziyeti idare edip, hoşlarına gitmeyecek âyetleri örtbas ederek kendi heva ve heveslerine göre bir dünya kuranlar.

Kitapta insanlara açıklandıktan sonra Beyyinâtı gizleyenler, âyetleri gizleyenler, kim bunu yapıyorsa:

"Allah'ın lâneti onların üzerinedir ve lânet etmek şanından olan tüm meleklerin ve tüm varlıkların lânetleri de onların üzerinedir."

Sahabeden Ebu Hureyre'ye (r.a) çok fazla hadis rivâyet ettiği söylendiği zaman bu âyeti okuyarak der ki:

"Eğer Kur'an'da böyle bir âyet olamasaydı vallahi bu kadar hadis rivâyet etmezdim. Ama ne yapayım Allah böyle buyuruyor."
(Buhârî ilim 42)

Allah'ın Rasûlü buyurur ki:

"Hakkı söylemekten susan kişi dilsiz şeytandır."

Başka bir hadislerinde :

"Kim ki yanında bulunan İslâm'dan bir bilgiyi gizlerse; kıyamet günü Allah onun ağzına ateşten bir gem vuracaktır."

Çünkü küfre rıza, küfürdür. İlmi gizlemek demek; ondan mahrum olan insanların küfürde kalmalarına ve sapmalarına göz yummak, rıza göstermek demektir.

Gerçekten gizlemek büyük bir günahtır. Menfaatimiz var gizli-yorsak, hesabımız var gizliyorsak, rahatımız kaçmasın diye gizliyor-sak, para kazanacağız diye, zaman bulamadık diye anlamıyor ve an-latmıyorsak çocuklarımıza, cidden bilelim ki halimiz çok perişandır..

Düşünün öyle bir ortamdasınız ki, öyle bir meclistesiniz, bir ce-maattasınız, bir okuldasınız, bir konumdasınız ki; bir hakikatle karşı karşıyasınız. Ve orada o hakikatin sizin tarafınızdan ilanı isteniyor. Ve işte o anda hakikati gizlemeye, sıvışıp kaçmaya hakkınız yoktur. Bulunduğunuz makam ve mevki hesaplarınız, para hesaplarınız, ya da hacılık, hocalık hesaplarınız, toplum tarafından beğenilmeme, toplum tarafından dışlanma hesaplarınız, hocalığınızın toplum tarafından sıfıra indirilme korkularınız sizi ve bizi hiçbir zaman bildiğimiz hakikati gizlemeye sevk etmemelidir. Var çıksın tayininiz, var insin hocalığınız, var bitsin dekanlığınız, var bizi kimse hesaba da katmasın, var statümüz de yok olsun, söylememiz gerekenleri mutlaka söyleyelim. Açığa çıkarmamız gereken şeyleri mutlaka açığa çıkaralım. Bilelim ki Allahu Teâlâ'nın açıklamamızı istediği hakikatleri gizlediğimiz sürece, Al-lah'ın lâneti bizim üzerimizedir, lânet etmek şanından olan tüm varlıkların lânetleri bizim üzerimizedir.

Bu memlekette yıllarca Arapça okutulması yasaklanmıştır. Sebep nedir? Sebep Kur'an'ın gizlenmesi, Kur'an'ın bu insanlar tarafından anlaşılmasını engellemektir. Başka bir sebebi yoktur bunun. Bu tür gizleyenler de Allah'ın

lânetinden kurtulamayacaklardır. İngilizce öğretimine izin var, Almanca'ya izin var ama Arapça'ya geçiş yok.

Bir de bu âyet bize şunu anlatır: Bilgi sahibinin bir üstünlük, bir imtiyaz sahibi değil aksine büyük sorumluluk sahibi olduğunu anlatır.

Peki bu hakikati gizlediği halde kendisine bir çıkış yolu bulan kimse yok mu? Evet var:

160:"Ancak tevbe edenler kurtuldular. Durumunu düzeltip Allah'la barıştı. Ve bir de o gizlediğini beyan ederse, işte onların tevbesini kabul ederim. Ben tevbeleri çok çok kabul eden ve merhamet edenim."

Tevbe edenler çıkış yolu buldular. Peki tevbe nasıl olacak? Allah'a yöneldi, yaptıklarından pişman oldu, hatanın hata olduğunu kabul etti. Meğer ben ne kötü bir insanmışım be! Ne kadar berbatmış benim gidişatım dedi. Bu yetmez, hemen arkasından:

"Durumunu düzeltip Allah'la barıştı."

Yâni Allah'ın istediği gibi bir iman sahibi, Allah'ın istediği gibi bir kabul sahibi oldu. Bu tevbenin şartıdır, ancak tevbenin bir şartı da-ha var. Hakikati gizleme günahından tevbenin bir şartı daha var:

"Ve bir de o gizlediğini beyan ederse, işte onların tevbesini kabul ederim. Ben tevbeleri çok çok kabul eden ve merhamet edenim."

Bir de bunu amel haline getirirse, yâni artık gizlemekten vaz-geçip beyan etmeye, anlatmaya başlarsa. İşte o zaman tevbe ger-çekleşmiş olacaktır.

Allah korusun, diyelim ki biz burada bir şeyler gizledik. Bir hakikati gizledik, bir hakikati sunmadık size. Herhangi bir menfaatimiz sebebiyle es geçtik. Sonra da buradan ayrılıp eve varınca, başladım göz yaşlarımla; "Ya Rabbi beni affet" diye tevbeler etmeye.

"Allah'ım beni affet, bu insanlara o hakikati gizledim" diye ağ-layıp sozlanmaya başladım. İşte bu tevbe değildir. Peki nasıl olacak? Ben aynen buraya geleceğim ve sizlerden gizlediğim şeyleri, işte ben size şunları şunları gizlemiştim, şunları şunları eksik söylemiştim, işin aslı faslı budur diyeceğim, o zaman benim tevbem gerçekleşmiş olacaktır. Çünkü hırsızın tevbesi, çünkü katilin tevbesi kendi günahıyla doğru orantılıdır. Yâni her günahın tevbesi ayrıdır. Hakikati gizleme günahının tevbesi de böylece gerçekleşmiş olacaktır.

161:"Âyetlerimi inkâr edenler ve üstelik de kâfirler olarak ölenler var ya; işte Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onların üzerinedir."

Evet yukarıdaki âyette anlatılan:

İfadesi burada açıklığa kavuşturuldu. Lânet edenler kimlermiş? Allah'mış, meleklermiş ve insanların tamamıymış. Hakikati gizleyen, hakikati gizledikten sonra da onu reddeden, dünya menfaatleri sebebiyle dinini, imanını satan kimseler üzerinedir Allah'ın, meleklerin, ve topyekun insanların lâneti. Ne korkunç bir akıbet değil mi?

162:"Onlar orada, o cehennemde ebedîyen kalacaklar. Azap onlara hafiflemez ve de yüzlerine bile bakılmayacaktır."

Kimse hallerini hatırlarını sormayacak, yahu siz de burada mısınız? bile denilmeyecekleri bir ortam Allah korusun. Çünkü bu adamlar kendileri de tüm kendilerine yaklaştırılmış fırsatlara rağmen imana yanaşmamışlar, kitap ve sünnetin hatırını sormamışlardı. Yahu acaba bu dinin aslı, astarı nedir? Acaba ne anlatıyor bu kitap? Acaba Bakara neden söz ediyor? Âl-i İmrân ne anlatıyor? Bir kere merak edip bir dinleyelim, bir kere bir okuyalım da müsbet ya da menfi bir karar verelim diyerek, Allah'ın gönderdiği mesajın hal ve hatırını sormamışlardı. Şimdi onların da halleri hatırları sorulmayacak. Çünkü:

"Ceza amel cinsindendir."

Perişan bir vaziyette azabın içinde unutulacaklar; hattâ:

"Diyecekler ki; ya Mâlik Rabbin bizim hakkımızda hüküm versin artık."

Yâni ne olacaksa olsun! Buradan çıkmak, kurtulmak istiyoruz artık diyecekler. Yıllar sonra Mâlik de diyecek ki onlara:

"İnneküm makisün"

Hayır hayır, siz orada kalacaksınız. Sizin için bundan kurtuluş yoktur.

163:"İlâhınız, tek olan İlâhtır. O'ndan başka İlâh yoktur. Tek olan O'dur. O Allah, Rahmândır."

O Allah, merhamet sahibidir, rahmeti ve merhameti boldur, ama müslümanca yaşayanlara dünyada da, âhirette de rahmet ve bereket vardır. Ama kâfirce yaşayanlara, kendisinden başka İlâhlar edinip, onları razı etmeye çalışanlara dünyada da, âhirette de azap üstü-ne azap tattıracaktır. Peki bu tek olan İlâhımız, tek olan Rabbimiz acaba nasıl tanınacaktır? O'nun sıfatları, özellikleri, esması ya da O'-nun âyetleri, alâmetleri nelerdir acaba? Bakın, size O'nun tek İlâh ve Rab oluşuna birkaç âyet:

164:"Muhakkak ki göklerin ve yerin yaratılışında. Gündüzün ve gecenin birbirini takip etmesinde. İnsanlara menfaat vermek üzere denizlerde akıp giden gemilerde de Allah'ın âyetleri vardır. Allah'ın gökten su indirerek

ölü araziyi onunla diriltmesinde âyetler vardır. Ve orada her nevi hayvanları dağıtmasında da âyetler vardır. Rüzgarları yeryüzünde her taraftan estirmesinde, gök ile yer arasında Mûsahhar kılınmış bulutta, şüphesiz bunların hepsinde akıllı olan bir ümmet için elbette Allah'ın birliğine âyetler vardır"

Âyetin sonuyla bir bağlantı kuralım burada. Aman bu âyetleri sürekli gündeme getirelim. Aman bu âyetleri hiçbir zaman hatırımız-dan çıkarmamaya çalışalım. Çünkü bu toplumun en büyük kâfirlikle-rinden birisi de –kâfirlik; âyetleri örtme anlamında kullanılan bir kelimeydi, bunu daha önceki âyetler demişti- işte budur. Bu toplum o kadar Allah'ın âyetlerini örtüyor ki, o kadar Allah'ın âyetlerini örtbas etmeye, kamufle etmeye çalışıyor ki, yâni atından, arabasından, bilgi-sayarından, buzdolabından, çamaşır makinesinden, evinden, eşyasından, dükkânından, tezgâhından hiç mi hiç kurtulup da bu âyetlerle beraber olamıyor.

Yâni bu insanların elektriğe hamd ettikleri kadar, elektriği gündeme getirdikleri kadar, Allah'ın eşsiz bir âyeti olan güneşi gündeme getirmediklerine şahit oluyoruz. Kullandığı bilgisayar aletine değer verdiği kadar, Allah'ın gece ve gündüz âyetlerine, Allah'ın akıl âyetine değer vermediklerini görüyoruz.

Atına arabasına değer verdiği kadar, bu atı ve arabayı hareket ettiren Allahu Teâlâ'nın o âyetini hiç gündeme getirmediklerine şahit oluyoruz. İşte bunun içindir ki, Allah'ın bu âyetlerini ısrarla gündeme getirmeliyiz.

"Göklerin ve yerin yaratılışında âyetler var."

Nasıl, yaratabilir miydik böyle bir âyeti? Gücümüz yeter miydi buna? Bakın gökyüzüne, direkler de yok, hiç bir şey yok. Bakın yeryüzünü, ne kadar da güzel yaymış Allah. Üzerinde dağları var, ovaları var, yaylaları da var. İşte bu mükemmel âyet Allah'ın âyetidir.

"Gündüzün ve gecenin birbirini takip etmesinde."

Gündüzün ve gecenin uzayıp kısalması, peş peşe gelmesi, birbiri ardınca gelmesinde ve buna bağlı olarak idrak ettiğiniz zamanın sırrında ve bunun size temin ettiği menfaatlerin ortaya çıkış tarzında sizin için, insanlar için, akıl sahipleri için âyetler vardır. Gece ve gündüz, insan gücünün, insan egemenliğinin, insan krallarının, insan meliklerinin ulaşamadığı iki âyet. Haydi herşeyin hakimi biziz diyenler, egemenlik hakkı bizdedir diyenler, söz sahibi olarak kendilerini görenler müdahale etsinler geceye, müdahale etsinler, söz geçirsinler gündüze. Bazen geceyi, bazen gündüzü uzatsınlar bakalım. Yapabilirler mi bunu? Geceyi ya da gündüzü bir saniye bile oynatabilirler mi? Geceye ve gündüze söz geçirebilirler mi? İşte bu sürekli gözümüzün önünde bulundurmamız gereken bir âyettir.

"İnsanlara menfaat vermek üzere denizlerde akıp giden gemilerde de Allah'ın âyetleri vardır."

Şu anda insanlardan hiç birisi bu âyeti de görmek istemiyor. Bu âyet üzerinde de düşünen kimse kalmamış. İnsanlar gemilerden haberdardır, gemiler yapmışlardır, firkateynler yapmışlardır, füzeler icad etmişler, yeni yeni arabalar icad etmişlerdir. Ama şunu niye ka-bullenmek istemiyorlar? Niye gündeme getirmek istemiyorlar? Bun-ların suyun üzerinde durabilme imkânını, suyun üzerinde batmadan durabilme yasasını Rabbim takdir etmemiş midir? Suya kaldırma gücünü veren, bu yasayı koyan Allah değil midir? Niye düşünmek istemiyorlar bu insanlar bunu? Eğer onların istifade ettikleri bu yasayı Rabbim tesbit etmese, herşeyi alabora ediverse, bu kanunları tepe takla getiriverse, artık suyun üzerinde hiç bir şey durmayacak deyiverse, bu insanlar ne yapabileceklerdir? Bunu hiç düşünmüyorlar mı? O zaman bu yaptıkları gemilerle nasıl övünebileceklerdi? Nasıl hava atabileceklerdi? Üstelik bu gemileri yapma ameliyesinin ilki de Rabbi-mize aittir. Gemilerin ilk planı, ilk projesi de Rabbimize aitti.

"Bizim gözetimimizde yap bu işi" diyordu, Hz. Nuh'a Rabbi-miz. Evet, şu anda imal ettikleri füzeleriyle, arabalarıyla, uçaklarıyla, füzeleriyle, gemileriyle öğünen insanlar, Rabbimiz bir emir verse, artık şu andan itibaren bütün yer altındaki petroller su haline gelmiştir. Ne hale gelir bu insanların yaptıkları şeyler? Bunu hiç düşünmüyorlar mı? Düşünmeyecekler mi? O zaman bu yaptıkları şeyler içinde tavukların bile yaşayamayacağı şeyler haline gelecektir. Peki, o zaman insanlar niye Allah'ın bu âyetlerinin bilincine ermek istemiyorlar? Kendi yaptıklarıyla övünen bu insanlar niye bütün bu yaptıklarını Allah'ın yasalarına bağımlı olarak yaptıklarını anlamaya yanaşmıyorlar? Demir olmasaydı, benzin olmasaydı, suya Allah tarafından bu kaldırma yasası verilmeseydi, havaya sesi iletme gücü verilmeseydi ne anlama gelecekti bütün bu yaptıkları? Suyun üzerinde gemilerin yürüme yasasını, bu konudaki âyetleri zikretmiyorlar, gündeme getirmiyorlar da kendi yapmış oldukları putların önünde secdeye kapanıp onlarla övünmeye çalışıyorlar.

Efendim, insanlık artık bilgisayar çağına geçmiştir, robot ça-ğına fırlamıştır, insanlar kendilerinden daha hızlı düşünebilecek çağa ulaşmıştır diyerek, kendi kendilerini, kendi yaptıklarını putlaştırmaya, en büyük benim! En büyük biziz! Benden başka, bizden başka büyük yoktur! diyerek kendi kendilerine secde etmeye başlamışlar, kendi kendilerinin tanrılıklarını ilan etmeye başlamışlardır.

"Allah'ın gökten su indirerek ölü araziyi onunla diriltmesinde âyetler vardır."

İşte yine büyük bir âyet. Haydi bu insanlar gökten su indirsinler. Gökten fazla değil, sadece bir tek damla indirsinler. Mümkün mü? İsterse bütün dünya birleşsin bir damla su bile indiremeyeceklerdir. Bu âyetin alternatifi olarak haydi

bir âyet çıkarsınlar insanlar. İnsanlar barajlar yapıyorlar, barajlar başkalarının ismiyle anılıyor. Sulardan enerji alıyorlar, elektrikler çıkarıyorlar, onlar da yine başkalarının ismiyle anılıyor. Herkes gücü kendisinde görüyor, herkes kendisini putlaştırmaya çalışıyor. Herkes bir şeyleri parsellemeye çalışıyor. Halbuki sanki bunlar Allah'ın âyetleri değil de kendilerinin âyetleriymiş gibi, kendilerini zikretmeye çalışıyorlar. Haydi güçleri yetiyorsa şu yağmuru indirsinler bakalım. Nasıl ormanların sahibi benim, benim ismim oraya konulacak diyebilir bu insanlar? Nasıl barajlar kralı benim, diyebilir bu insanlar? Nasıl sulara egemen benim, diyebilir bu insanlar? Nasıl da Allahu Teâlâ'nın âyetlerini böylece örtme cesareti bulabiliyor bu insanlar? Nereden alabiliyorlar bu yetkiyi?

"Ve orada her nevi hayvanları dağıtmasında da âyetler vardır."

Yeryüzünde her bir hayvanı, her tür hayvanları sınıf sınıf, cins cins, çeşit çeşit yaymasında da büyük âyetler vardır. Çeşit çeşit varlıklar, denizlerde ayrı, karalarda ayrı varlıklar yarattı Allah. Bilelim ki bütün bunlar âyettir. Tüm bu varlıklar Allah'ın âyetleridir. Hadi bakalım bu insanlar, bu varlıklardan bir tanesini yaratsınlar. Bu füze çağında, bilgisayar çağında olduklarını iddia eden insanlar, kendi tanrılıklarını ilan etmeye çalışan bu insanlar, bir tek varlık yaratsınlar da görelim. O zaman onların tanrılıklarını biz de kutsayalım, o zaman biz de onların önünde secdeye kapanalım.

Ama bakıyoruz ki, tüm bu âyetleri kapatıyorlar, gündeme getirmiyorlar, örtüyorlar, örtbas ediyorlar, kamufle ediyorlar ve kendi âyetlerini gündeme getirmek için ellerinden gelen herşeyi yapmaya çalışıyorlar. Korkunç bir gelişme, müthiş bir gelişme, müthiş bir buluş, gökyüzüne çıkıyoruz, yeryüzüne iniyoruz, sihirbazlık numaralarıyla insanlığın gözlerini büyülemeye çalışıyorlar. Böylece gerçek âyetler gündemden düşürülmüş, şeytan âyetleri her tarafı kaplamış ve sonunda da insanlar kendi kendilerine ibâdet eder olmuşlar. Kutsiyet insana ait olmuş, üstünlük insana izâfe edilir olmuş. Halbuki hiçbir konuda tek yetkileri bile yoktur bu insanların.

"Rüzgarları yeryüzünde her taraftan estirmesinde, gök ile yer arasında musahhar kılınmış bulutta, şüphesiz bunların hepsinde akıllı olan bir ümmet için elbette Allah'ın birliğine âyetler vardır"

Rüzgarları yeryüzünde her taraftan estirmesinde, rüzgarları bir taraftan başka bir tarafa, bir şekilden başka bir şekle çevirmesinde ve yerle gök arasında emre âmâde bekleyen bulutlarda da akıl sahipleri için deliller vardır.

Bakıyorsunuz rüzgarlar bir o tarafa gidiyorlar, bir bu tarafa gidiyorlar. Bir anda yerdeler, bir de bakmışınız ki gökyüzüne çıkmışlar. Bütün bunlar kimin emriyle oluyor? Gök ve yer tanrıları onlara söz geçirebiliyorlar mı? Yoksa ekonomik, siyasal tanrılar, egemenlik bizim diyenler, ruhaniler mi bu işi yapıyorlar? Rüzgarları onlar mı hareket ettiriyorlar? Bulutları onlar mı hareket

ettiriyorlar? Bitkileri onlar mı çıkarıyorlar? Varlıkları onlar mı yaratıyorlar? İnsanları onlar mı yaratıyorlar? Dağları onlar mı yaratmış, gökleri onlar mı bina etmiş? Gemileri onlar mı hareket ettiriyorlar? Hayır hayır bunların hepsi Allah'ın âyetleridir. Ondan başka kimsenin de bu konuda en küçük bir yetkisi yoktur.

Bu âyet-i kerîme iman meselesinin bir akıl ve fikir meselesi olduğunu anlatıyor. Günlük hayat müfredatını anlamada aklını ve fikrini kullanabilen bir insanın, mutlaka sonunda iman etmesi gerektiğini anlatıyor. Yâni sizin Allah'ı tanıyıp ona iman etmeniz, sizin imkânlarınız dahilindedir. Allah'ı tanıyıp ona iman edebilmeniz için öyle çok büyük çabalar sarf etmeniz gerekmemektedir. Onu tanımak için yeryüzünü baştan başa dolaşmayı kapsayan bir sefer düzenlemenize veya denizlerin derinliklerine inmenize, ya da uzayın geniş ufuklarına çıkma-nıza gerek yoktur.

Aksine, günlük hayatınız ile karşılıklı ciddi bir ilgi kurmanız yeterli olacaktır. Allah'ın çevrenizdeki yerleştirdiği âyetlere bir göz atmanız yeterli olacaktır. Allah'ın iki tür âyeti vardır. Metluv âyetler ve meş-hud âyetler. Kulağa hitap eden işitsel âyetlerdir ki; şu elimizdeki Kur'-an'ın âyetleri bu tür âyetlerdir. Bir de göze hitap eden, görsel dediği-miz âyetler vardır ki; bunlar da tüm arzda, semada gördüğümüz âyetlerdir. Güneş, ay, yıldızlar, bulutlar, dağlar, denizler, ağaçlar, kuşlar, insanlar bunların hepsi Allah'ın meşhud âyetleridir. İşte çevremizdeki Allah'ın yarattığı bu âyetleriyle eğer ciddi bir ilişki kurar, bunlar üzerinde birazcık düşünürsek mutlaka Allah'ın varlığını anlayacak ve onu tanıma imkânı bulabileceğiz demektir. İş bu kadar açıkken, iş bu kadar kolayken;

165:"İnsanlardan kimileri de vardır ki; Allah'a nid-ler (eşler, ortaklar) kabul ediyorlar. Ve onları Allah sever gibi severler. Müslümanların sevgileri ise Allah içindir. O zâlimler azabı gördükleri zaman derler ki güç kuvvet bütünüyle Allah'ındır. Bütünüyle azabın şiddetlisi de Allah'a aittir."

Allah'ın ortakları vardır diyorlar. Evet, bütün bunlar Allah'ın yarattığı varlıklardır; ama işte bu konuda bize yetkiler vermiş, kendisinin işleri çok yoğun olduğundan dolayı bizim işlerimizi, siyasal işlerimizi, ekonomik işlerimizi, beşerî işlerimizi, sosyal işlerimizi bize bırakmıştır. İşte biz de bu işlerimizi kendi tanrılarımıza döndüreceğiz diyerek, Allahu Teâlâya ortaklar bulmaya çalışıyorlar.

Tamam göklerin, yerin yaratıcısı olarak, yağmurun yağdırıcısı olarak, rüzgarların sahibi olarak Allah'ı kabul ediyoruz; ama Allah, işte böyle büyük işlerin yanında, ufak tefek işlere vakti olmadığı için bu işler bize bırakılmıştır diyorlar. Sonra da dönüp Allah'a diyorlar ki; ya Rabbi, bizim ilim adamlarımız

var, ilmi işlerimizi biz onlarla halledeceğiz, senin de bilgin vardır ama, neyse işte devir değişti, şimdi bizim bilim adamlarımız bu işleri daha iyi hallediyorlar.

Ya Rabbi, tamam, sen de şifa verensin; ama asrımızda bizim hekimlerimiz gerçekten çok ilerlediler, şifa tanrılarımız var, hayat tanrılarımız var ve gerçekten bu işi çok iyi hallediyorlar, anında işe müdahale ediyorlar, beceremediklerini de zaten birtakım sebeplere bağlıyorlar, artık sen bu işe karışma diyorlar. Ya Rabbi sen mâlikü'l-mülk-sün, biliyoruz; ama, şu anda bizim geçici mâliklerimiz var, liderlerimiz var, ekonomistlerimiz var, bunlar gerçekten bu işi iyi biliyorlar. Mallarımızı, mülklerimizi başkalarına peşkeş çekmeyi bunlar gâyet iyi beceriyorlar. Bundan dolayı bu işi de sen bırak, karışma bu pis işlere, biz keyfimize göre hareket edelim. Bizim deneyimli hukukçularımız var artık, biz hukuk konusunda âd dönemini, Medyen dönemini, Firavunlar dönemini geri getirdik ve bu hukuk konusunda da artık bu işin zirvesine vardık, senin kitabına da ihtiyacımız kalmadı, zaten yıllar önce kitabının hükmü de bitmiştir, şimdi yeni kitaplar edindik, bizim hukuk tanrılarımız da bu işi hallediyor diyerek Allah'a nidler, ortaklar bulmaya çalışan insanlar vardır.

Allahu Teâlâya nidler, ortaklar buluyorlar ve onları Allah'ı severmiş gibi seviyorlar. Hem de öyle seviyorlar ki, sanki Allah'ı sever gibi seviyorlar. Onların emirlerine, yasaklarına itaat ediyorlar da Allah'a isyan ediyorlar. Bu şeriklerinin arzularını, Allah'ın arzularına tercih ediyorlar.

Bunların bir kısmı bu şirki açıktan yaparlar. Tıpkı Firavunlara, Nemrutlara insanların bir dönem yaptıkları gibi, onlara ilâh, mâbud ismi vermekten çekinmezler. Onlara açıktan açığa Rabbimiz! Tanrımız! Demekten çekinmezler. Onları güç kuvvet sahibi, nîmet sahibi bilirler. Allah'tan beklemeleri gereken şeyleri bunlardan beklerler. Allah'a sığınmaları gereken yerde bunlara sığınırlar. Allah'ı çağırmaları gereken yerde bunları yardıma çağırıp, bunlara dua ederler. Allah'ın rızasını kazanıyorlarmış gibi bunların rızalarını kazanmaya çalışırlar.

Bilhassa oyun eğlence tanrılarında bunu çok net görmek mümkündür. Adam bir futbolcuyu kalbinin ta derinliklerinde yaşatıyor. Bir artisti, ya da bir şarkıcıyı, ya da bir sanatçıyı kalbinin ta derinliklerinde saklıyor. Bir siyasî liderini, bir efendisini, bir hacısını, hocasını kalbinin en derinliklerinde saklıyor adam..

Veya işte Allah'ın varlıklarla birleşme teorisi de, veya vahdet-i vücutçuluk adıyla bilinen varlıkların Allah'tan kopma, parçalanma anlayışı da insanları, bu varlıkları Allah sever gibi sevme küfrüne götürecektir.

Zaten Hz. İsa'ya Allah'tı, Allah'ın oğluydu denmesi Mısır'dan, Roma'dan, Hind'den, Yunan'dan gelen bu birleşme (Vahdet-i vücut) teorisinin bir tesiridir.

Allah bu konuda ne diyor hiç önemli değil, yeter ki efendisi gücenmesin, yeter ki lideri razı olsun, yeter ki futbolcu üzülmesin, yeter ki artist hanım mahzun olmasın, yeter ki şarkıcı kız sıkıntı içine düşmesin, yeter ki hoca efendiyi üzmeyeyim. Gerisi önemli değil, Allahu Teâlâ zaten Ğafur'ur Rahîmdir, o gücenmez diyorlar.

Öyle bir seviyor, öyle bir bağlanıyor ki; adam, bakıyoruz hakikaten sanki Allah sever gibi seviyorlar. Modaya ters düşmektense bin defa Allah'a ters düşmeye razı olacak kadar seviyorlar. Meselâ toprak, sancak, bayrak, vatan, millet, lider, önder gibi nidler sanki Allah sever gibi seviliyor. Allah'a yapılması gerekenler bunlar adına yapılmaya çalışılıyor. Mü'minler Allah adına, Allah uğrunda ölmeyi göze alırken, kimi insanlar bunlar adına da ölebilmektedirler. Hattâ bunlardan kimileri Allah'tan daha fazla sevilmektedir. Meselâ Allah'ın emirlerine zıt emirler veren, arzuları, kanunları Allah'ın arzularıyla çatışan liderlere itaat eden kimselerin bu amelleri, liderlerini Allah'tan daha çok sevdiklerinin ispatıdır. Adam kendisi gibi âciz, kendisi gibi ölümlü, kendisi gibi güçsüz ve kuvvetsiz olan bir adamın kanunlarının, koymuş olduğu kurallarının insanlar üzerinde hâkim olması adına malını veriyor, canını veriyor.

Bu âyet-i kerîmeye göre kâfirlerin kendi liderleri, kendi İlâhları, kendi kanun koyucuları yolunda verdikleri mücâdeleye denk bir mücâdele değil, onlarınkinden daha üstün bir mücâdeleyi bizler de, bizim kanun koyucumuz, bizim Rabbimiz uğrunda verebilirsek o zaman bizim müslüman olduğumuz ortaya çıkacaktır. Yoksa onların verdikleri mücâdeleye denk bir mücâdele bile bizim için tehlikeli bir sonuçtur Allah korusun. Çünkü mü'minlerin sevgisi onlarınkinden fazladır diyor âyet-i kerîme.

Bırak onlar istedikleri kadar Allah seviyor gibi birilerini sevsinler, Allah'tan başka edindikleri tanrılarla günlerini gecelerini doldursunlar, bir hafta boyu, bir ay boyu, bir yıl boyu tanrı kabul ettikleri o şahsiyetlerin hayaliyle avunsunlar, peki müslümanlar ne yapacaklar?

"Müslümanların sevgileri ise Allah içindir."

Müslümanlar hayatı Allah için yaşarlar, Allah'tan yana olurlar. Evet müslümanların da sevdikleri vardır. Müslümanlar kardeşlerini se-verler, birbirlerini severler, kocalar hanımlarını severler, kadınlar kocalarını severler, müslümanlar çocuklarını severler, müslümanlar hocalarını severler. Ama bütün bunların sevgisi Allah için olur, Allah sebebiyle olur ve Allah sever gibi değil, Allah için bir sevgi olur. Allah'a bağlanmak gibi değil, Allah için onları sevmek ve Allah için onları değerlendirmek olur müslümanın sevgisi. Allah için sevmekle, Allah'ı se-ver gibi sevmek elbette farklı olacaktır.

Mü'minler ise Allah’ı en çok severler. Mallarından, canlarından, nefislerinden, çocuklarından, ailelerinden, vatanlarından, bayrak-larından, milletlerinden ve değer verdiği herşeylerinden daha fazla se-verler Allah’ı.

Tabii Allah sevgisi, itaati gerektirir. Sevginin ölçüsü itaattir. Sevginin ispatı, tâbi olmaktır.

“Ey Muhammed, de ki; “Allah'ı seviyorsanız bana uyun, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın. Allah affeder ve merhamet eder.”

(Âl-i İmrân 31)

Demek ki Allah’ı sevmenin yolu peygambere itaatten ve onun yoluna tabi olmaktan geçer. Allah’ı sevmek demek; Allah’ın sevdiklerini sevmek demektir. Allah’ı sevmek demek; Allah’ın sevmediklerine düşman olmak demektir. Allah’ın dostlarını dost bilmek, düşmanlarını düşman bilmek, Allah’ı sevmek demektir. Allah kâfirleri sevmez. Müslüman da sevemez kâfirleri. Allah’ın sevmediği, Allah’ın buğz ettiği varlıkları ve kişileri sevmek, Allah’ın sevdiği ve sevmemizi istediği kişileri ve varlıkları sevmemek küfür olan bir sevgidir.

Allah’ın haram kıldığı bir şeyi helâl görmemek, meşru tanımamak kayd u şartıyla sadece vereceği geçici bir lezzetten dolayı sevmek ise; küfür değil, ama haram bir sevgidir.

Seven, sevdiğinin sevdiğini sever, sevgilisinin sevmediklerini sevmez. Sevgilisinin dostlarına dost olur, düşmanlarını düşman bilir. Rızası sebebiyle razı olur, gazabı sebebiyle gazap eder. Emrettiklerini emreder, nehyettiklerinden nehyeder. Bu mü'minler öyle kimselerdir ki; Allah da onların razı olduklarından razı olur, gazap ettiklerine de gazap eder. Çünkü onlar da Allah’ın razı olduklarından razı olmuşlar, gazap ettiklerine de gazap etmişlerdir.

Bakın Allah’ın Rasûlü, Süheyb-i Rumi ve Bilal-i Habeşi hakkında Hz. Ebu Bekir’e şöyle buyurur: "Ey Ebu Bekir herhalde o ikisini öfkelendirdin! Vallahi eğer onları öfkelendirmişsen, Rabbini de öfkelendirmişsindir!" Bunun üzerine Hz. Ebu Bekir o iki sahabenin yanına gider ve; “Ey kardeşlerim! Ey Allah dostları, sizi öfkelendirdim mi? Eğer bana darılmışsanız Allah aşkına bana hakkınızı helâl edin” der. Onlar da; “Hayır Allah seni mağfiret buyursun ey Ebu Bekir, bizim sana bir dargınlığımız yoktur” derler.

Allah sevdiklerinin sevdiğini sever, sevmediklerini de sevmez. Meselâ kul ölümü sevmez, kulunun sevmediği ölümü Allah da sev-mez, ama onun daha güzel bir hayata intikali için bunda zaruret vardır.

Allah’tan başkalarını Allah gibi sevenlerin durumlarını, bakın Allah şöyle anlatıyor:

"O zâlimler azabı gördükleri zaman derler ki; güç kuvvet bütünüyle Allah'ındır."

Anladılar ki artık yeryüzü tanrılarında güç kuvveti kalmamış. Hocalarda, hacılarda, efendilerde, şarkıcılarda, futbolcularda güç kuv-vet kalmamış. Tüm varlıklarıyla alkışladığı kimselerde güç kuvvet kal-mamış. Bütünüyle güç kuvvet Allah'ındır.

"Bütünüyle azabın şiddetlisi de Allah'a aittir."

Allah, azabı çok şedit olandır.

166:"O zaman küfür öncüleri azabı görerek kendi-lerine tabi olanlardan kurtulmaya çalışacaklardır. Ve aralarındaki bütün bağlar da kesiliverecek."

Bu dünyada kendilerine tabi olunanlar, hacılar, hocalar, beyler, ağalar, paşalar, liderler kendilerine tabi olup kendilerini takip eden kimselerden kaçacaklar. Bakacaklar ki iş pek iyi değil, hesap kitap pahalıya mal olacak, hemen onlardan kaçacaklar, teberrî edecekler, biz sizden uzağız diyecekler. Ne zaman olacak bu iş? Azabı gördükleri zaman.

"Ve aralarındaki bütün bağlar da kesiliverecek."

Aralarındaki bütün ipler de kopuverecek. Makam, mevki, para, pul, rüşvet, şan, şöhret, protokol gibi aralarındaki bütün bağlar kopuverecek. Halbuki bu dünyada neler yapmamışlardı ki birbirlerine. Sen olmazsan biz olmayız! Demişlerdi, bütün hayatımızı size borçluyuz! demişlerdi, siz bizim kurtarıcımız, herşeyimizsiniz! demişlerdi. Başarımı karıma borçluyum! Diyordu adam; orada karısından kaçacak. Liderime borçluyum demişti; orada liderinden kaçacak, hocasına borçluydu, hocasından kaçacak, efendisine borçluydu, efendisinden ka-çacak. Baktı ki dün birbirlerinin salyalarını beraber içtikleri gibi dün birbirlerinin günahlarına yardımcı oldukları gibi bugün de günahlarını beraber yüklenecekler, iş kötü, en iyisi mi ben bundan kaçıp gizleneyim diyecek ve in-sanları Allah'a kulluğa değil de başka şeylere kulluğa çağıran önder takımı insanlardan kaçacak. Uyanlarla uyulanların, sevenlerle sevilenlerin birbirlerinden kaçış manzaraları.

Ve bu sapık liderlere aldanıp onların peşlerine takılan zavallı insanların pişmanlıkları, kin ve nefretleri açığa çıkıyor. Ve bu sefer de:

167:"Ve tabi olanlar: "Ah! keşke bizim için dünyaya tekrar bir dönüş olsaydı da şu anda onların bizden kurtulup uzaklaştıkları gibi biz de onlardan uzaklaşsaydık!" diyeceklerdir. İşte böylece Allah onlara amellerini bir piş-manlık olarak gösterecektir. Ve onlar hiçbir zaman da ateşten çıkamayacak-lardır."

Tabi olanlar, onların arkasından gidenler de diyecekler ki, bu dünyada birilerini bilinçsizce takip edip, şuursuzca onları taklid edip, onların götürdüğü bir hayata evet diyen zavallı insanlar da diyecekler ki: Şu anda sizin bizden kaçtığınız gibi ah biz de sizden kaçsak. Aah bir dünyaya dönebilseydik de sizin bizden kaçtığınız gibi biz de sizden kaçabilseydik. İşte müslüman bu olayı burada yaşar ve burada aklını başına alır. Ben kime kul olacağım ve kimin yolunu takip edeceğim? Eğer yarın şu karşımdaki kimseden kaçacaksam, şimdiden kaçmalıyım der ve şimdiden kaçar ondan. Ama kiminle beraber cennete doğru gidecekse işte onun ortağı odur, onun dostu odur ve onunla beraber olmaya çalışır. Ama bilinçsizce onu taklid ederek, heva ve hevesine tabi olarak değil. Hiçbir delili olmadan, birilerine tabi olup Allah severmiş gibi onları seven kişi, yarın korkunç bir durumla karşı karşıya kaldıkları zaman birbirlerinden kaçacaklarsa, bu kaçışın hiçbir faydası olmayacaktır.

Evet, insanlar birbirlerinden kaçacaklar ama:

"İşte böylece Allah onlara amellerini bir pişmanlık olarak gösterecektir."

Eyvah diyecekler, keşke yaşamasaydım böyle bir hayatı. Niye ben böyle şuursuzca bir hayat yaşamışım? Kitap varken, ona ulaşma imkânım varken, Rasul varken, örnek varken niye ben, başka başka hayat yaşamışım diyecek.

"Ve onlar hiçbir zaman da ateşten çıkamayacaklardır."

A'râf'ta bunların kavgaları da anlatılır. Ya Rabbi, bunlara, bizim kat kat azabımızı ver! Zira bizi bunlar saptırdı diyecekler. Onlar da diyecekler ki; zaten siz bize değil kendi heva ve hevesinize tabiy-diniz. Gerçekten de bakıyoruz, meselâ politik hayatta bunun aynısını görüyoruz. Ey anam, ey babam, kurtar bizi babam, anam! filan diyor-lar, e adamın işi bitti mi, veya parti bitti mi, zaten bu bilmem neyin nesi diyor. Bunun bilmem nesini ne yapayım diyor. Yâni basit menfaat hesapları işte. O hesapları bitince de atıveriyorlar birbirlerini bir kenara.

Bakanlık hesapları, dekanlık hesapları, müdürlük hesapları, ekonomik hesaplar. Dün bu menfaat hesaplarıyla birbirlerine fevkalade bağlanan, daha doğrusu bağlıymış gibi görünen adamlar, bugün birbirlerinin baş düşmanı oluyorlar.

Yâni biz, sizi takip ettiğimiz için bu hale geldik diyenlere, ötekiler de diyecekler ki zaten siz bizi takip etmiyordunuz, siz kendi menfaatlerinizi takip ediyordunuz diyecekler. Allah'ın dinini bırakıp da dün-yanın peşinde koşan insanlardan hangi biri menfaatlerini takip etmi-yorlar? Herkes keyfini, herkes menfaatini takip ediyor bugün. Yarın, ya Rabbi bunlar bizi saptırdılar demelerinin ne anlamı olacaktır da? Halbuki ne şeytanın ne de kâfirlerin hiçbir

güç ve kuvveti yoktur. Yâni bir müslüman gerçekten Allah'a kulluğa yöneldiği zaman, hiçbir güç ve kuvvet onu bundan uzaklaştıramaz. Yeter ki müslüman samimi-yetle müslüman olmaya karar versin, ona kimsenin yapabileceği bir şey yoktur.

Bu âyet-i kerîme Allah'tan bir delil olmaksızın körü körüne başkalarını taklitten menediyor bizi.

Bir de Allah'a, Allah'tan başkalarını ortak tutup, onları Allah sever gibi sevmek, onları uyulacak varlıklar kabul ederek emirlerine, arzularına itaat etmek ve sadece Allah'a ait olan rubûbiyet ve uluhiyet sıfatlarını Allah'tan alıp bunlara da dağıtmak, yâni Allah'a şirk koşmak yeryüzünde en büyük zulümdür.

"Şirk en büyük zulümdür."

(Lokman: 13)

İşte bu zâlimlerin sonu cehennemdir. Bundan sonra şirkin başka bir boyutuna dikkat çekerek Rabbimiz şöyle buyurur:

168:"Ey insanlar! Yerdeki şeylerden helâl ve temiz olmak şartıyla yeyin! Şeytanın izinden gitmeyin. Çünkü o size apaçık bir düşmandır."

Ey insanlar! Sizler hepiniz Allah'ın kullarısınız! Uyanlarınız da, kendilerine uyulanlarınız da hepiniz yemeye içmeye mecbursunuz, muhtaçsınız! Allah'ın yarattıklarına muhtaçsınız. Öyleyse yeryüzündeki nîmetlerin helâllerinden ve güzellerinden yiyin ve de şeytanın adımlarına uymayın. Şeytanın arkasından gitmeyin. İşte kendisine uyulanlardan birisi de şeytandır. Şeytan bize helâlleri haram gösterir, haramları helâl gösterir. Tereyağları size haram başkalarına helâldir der. Kadınlar size haram başkalarına helâldir der. Aman diyor Rabbimiz; Allah'ın haramlarını kimse helâl kılmasın, Allah'ın helâllerini de kimse haram kılmasın. Bu toplumda belâ sadece haramların helâl kılınması değil, aynı zamanda helâllerin de haram kılınmasıdır. Zaten şirkin en önemli özelliklerinden birisi de budur. Önünde bir sürü helâller var; ama yaklaşamıyorsun. Haramdır sanki onlar. Ama nice helâl diye sunulan şeyler de aslında haramdır.

Sizler ey müslümanlar, kesinlikle haram ve helâlleri belirleme konusunda şeytana tabi olmayın, kendinize göre haram ve helâl belirleme durumuna düşmeyin! Bu konuda kıstas vahiydir, Allah'ın haram dedikleri haramdır, Allah'ın helâl dedikleri de helâldir. Bilesiniz ki şeytan, sizin için çok açık bir düşmandır.

169:"Muhakkak ki o şeytan, size kötülük ve fahşa emreder. Size ahlâksızlığı emreder. Ve de Allah hakkında, bilmediğiniz şeyleri söylemenizi emreder."

Bana göre Allah böyle olmalı, bana göre Allah böyle demeli, şöyle demeli diyerek sizin Allah hakkında düşüncelerinizi bozmaya çalışıyor. Allah kanunlarına muhalif kanunlar yapmaya yönlendirir sizi. Öyleyse kesinlikle şeytan vahiylerini dinlemeyeceğiz, hep Allah'ın vahyini dinleyeceğiz, Allah'ın helâl dediği helâldir, Allah'ın haram dediği de haramdır. Allah doğru söyler, Allah güzel söyler diyeceğiz ve şeytana uymayacağız.

Şeytanın vesveseleri ile fuhşa meyleden insanların sayısı az değildir. Fahişelerin ve fuhuşla geçinen insanların velisi şeytandır. Cahiliye döneminde fuhuş bir kazanç yoluydu. Araplardan bazıları genç kız ve cariyeleri bir eve oturtarak zina yaptırırlardı. O evde fuhuş yapıldığının herkes tarafından bilinmesi için, kapıların üzerine bir bayrak asarlardı. Bu evlere mevahir adı verilirdi. Şayet bu evlerdeki kadınlardan birisi, bu rezaleti işlemeye yanaşmazsa, efendisi onu zorlayarak yaptırırdı.

Hz. Cabir b. Abdullah (r.a) dan rivayet edildiğine göre, münafıkların reislerinden Abdullah İbn-i Selül'ün Museykete ve Umeymete isimli iki cariyesi vardı. Bunları para karşılığında fuhşa zorluyordu. Bunlar durumu gidip Resûl-i Ekrem (sav)'e bildirdiler ve şikayette bulundular. Taberi, Mücahid'den şöyle rivayet eder: Araplar cahiliye devrinde, genç cariyelerine zorla fuhuş yaptırırlardı. Kazandıkları parayı kendileri yerlerdi. Abdullah İbn-i Selül'ün de fuhuş yaptırdığı cariyeleri vardı.

Günümüzde beyaz kadın ticareti yapan çeteler ve genelevi patronları vardır. Tâğûtî iktidarlar "genelev sistemini" benimsemişlerdir. Fahşânın ve fuhşun yayılması, şeytanın velâyetini kabul eden ikti-darlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla kötülüklerin önlen-mesinin (nehy-i ani'l-münker) farz olduğuna inanan her insan, tâğûtî iktidarlara karşı mücadele vermek zorundadır. Fahşânın ve fuhşun başka türlü önlenmesi mümkün değildir. Her tâğûtî güç bir fahişedir. Bu hakikat asla unutulmamalıdır.

Şeytan size fahşayı emreder diyor Rabbimiz. Fahşa; fuhuştur, ama sadece fuhuş değildir tabii bunun mânâsı. Fahşa fahiş ve aşırılıklar demektir. Öyleyse maddî ve manevî tüm aşırılıklar demektir. Eş-ya talebinde aşırılıklar, mal talebinde aşırılıklar, rızık talebinde aşırı-lıklar, bilgi toplama talebindeki aşırılıklar, sevgi ve saygıda aşırılıklar, hedeflemelerdeki aşırılıklar, üç kişiyle devlet kurma aşırılıkları, yeme içmedeki aşırılıklar, ya da kadın erkek iliş-kilerindeki aşırılıklar. Kur'an-da pek çok yerde:

"Bunlar Allah'ın hudutlarıdır ve bunları asla aşmayın! Kim Allah'ın sınırlarını aşarsa onlar zâlimlerin ta kendileridir."

(Bakara 229)

Yâni bunların hepsinde durulacak bir sınır vardır. Durulacak bir nokta vardır. Meselâ çoğumuzun bugün yedi sülâlemizi besleyecek kadar malımız, mülkümüz varken yine de durulacak bir nokta tesbit etmeden kimi insanlar dünyanın kulu kölesi olmuşlar değil mi?

İşte şeytan insanlara bu tür fahşaları emreder.

170:"O müşriklere Allah'ın indirdiklerine tabi olun! Denildiği zaman: Hayır, biz atalarımızı neyin üzerinde buldu isek ona tabi oluruz! Derler. Ya ataları bir şey anlamaz ve doğruyu bilmez idiyseler!"

Bu şekilde şeytanın adımlarına uymuş, ya da bir kısım lider-lerin peşine takılarak, onların Allah kanunlarına ters düşen arzularına uyan ve de şirke düşmüş insanlara: Gelin "Allah'ın indirdiğine tabi olun! Denildiği zaman, hayır bizler atalarımızı neyin üzerinde bulmuş isek ona tabi oluruz derler."

Bu düşünce de şeytanın planlarına, şeytanın adımlarına uymadır. Şeytanın yoluna uyan insanların sergiledikleri çok çirkin bir davranıştır bu. Bu insanlar sadece iz takip eden insanlardır. Uydukları şeylerde araştırma, inceleme, düşünme yapmazlar. Ataların ve dede-lerin kutsal mîrası onlara yetmektedir. Atalarının mîrası, onlar nazarında o kadar kutsal ki; onu araştırma gereği bile duymadan kabullenirler. Körü körüne bir taklid içindedir bu insanlar.

Tarihen sabittir ki tüm peygamberler, bu tür statükocu insanlarla karşılaşmışlar, bu insanlarla var güçleriyle uğraşmışlar ve bu tarzı yıkmaya çalışmışlardır.

Kur'an, bu şekilde akıllarını kullanmayarak atalarını kutsayıp, kör bir taklidle onların yolunu takip etmeye çalışan insanları şöyle uyarır:

"Ya ataları bir şey anlamaz ve doğruyu bilmez idiyseler!"

Bu durumda yine uyacaklar mı onlara? Bu âyetiyle Rabbimiz atalarını kutsayıp, kayıtsız şartsız onları takip eden kişileri, bu kutsâdıkları atalarının kişilik ve kimlikleri üzerinde, aklî düzeyleri ve fiili gidişatları üzerinde ciddi bir inceleme yapmaya çağırır.

Ataları doğruysa, doğru yoldaysa tamam onlara uymak caizdir. Ama ya onlar hiç bir şey bilmeyen, Kur'an ve sünnetten habersiz bir hayat yaşayan insanlarsa! İşte bunu Kitap ve sünnet ışığında değerlendirmelerini istemektedir. Çünkü kıstas vahiydir. Vahye uyanlar doğrudur, vahye mutabakat etmeyenler kimden intikal ederse etsin bâtıldır.

Öyleyse Allah'ın hükmüne uygun olup olmadığına bakmaksızın atalardan kalma âdetlerin, törelerin peşine takılmak caiz değildir. Kur'an bu taklid

yolunun hele hele inanç konusunda insanı hataya sürüklemesini mazur görmemektedir. Ama kişi gerçeği bulmak yolunda bütün çabasını harcadığı halde, kendi elinde olmayarak gerçeğe ulaşamamışsa İslâm onu mazur görmektedir.

Yâni bir şeye tabi olma konusunda eskilik, yenilik veya atalar yolu olup olmaması önemli değildir. Önemli olan onun Allah'ın hükmüne uygun olup olmamasıdır.

Bu konuda müslümanlar arasında biri ifrat, diğeri de tefrit olmak üzere iki yanlış gelenek vardır:

1- Bir grup müslüman, efendim Kur'an bir dönem anlaşılmış ve fıkha, fıkhî kalıplara dökülmüştür. Ecdat onu anlayıp fıkha dökmüştür. Bizim onlar gibi Kur'an'ı anlama imkânımız olmadığı için onların anlayışına tabi olmak zorundayız. Binaenaleyh Kur'an'ı anlamaya çalışmak yerine fıkıh okumak zorundayız. Kur'an'ı da anlamak ve uygulamak üzere değil, ibâdet kastıyla okumalıyız diyorlar. Ve böylece tamamen geçmişe teslim olmamız gerektiğini iddia ediyorlar.

2- Bir ikinci grup müslüman da bunların tamamen zıddına, efendim geçmiştekilerin anlayışı bizi bağlamaz. Onlar bizim için ayak bağıdır. Geçmiştekilerin, Rasulullah'ın, sahabenin, tâbiînin ve müçte-hid imamların Kur'an'ı nasıl anladıkları, nasıl uyguladıkları bizi hiç mi hiç ilgilendirmez. Onların anlayışları kendilerini ve kendi dönemlerini ilgilendirir. Bizler onlara hiç bakmaksızın Kur'an'ı anlamak ve hayatımıza aktarmak zorundayız diyorlar.

Bu anlayışların ikisi de bâtıldır. Birisi ifrat diğeri de tefrittir. Ne tümüyle geçmişe teslim, kayıtsız şartsız geçmişe teslim, ne de tümüyle geçmişi silmek doğru değildir. Anladığım kadarıyla işin doğrusu, bugün bizler de Allah'ın kitabını anlamaya çalışmak zorundayız. Ama bu işi yaparken de geçmişi silerek değil, bilâkis Allah'ın Rasû-lünden bugüne kadar Kur'an'la alâkalı, o âyetle alâkalı kim ne demişse, nasıl anlamışsa onlara da müracaat ederek bugün biz de anlayabildiğimiz kadarıyla Kur'an'ı anlamak zorundayız. Çünkü bu kitap, sadece onlara değil, bize de gelmiştir. Onların bundan sorumlu olduğu kadar bizler de bundan sorumluyuz, bunu hiçbir zaman hatırımızdan çıkarmamalıyız.

Onlara Allah'ın indirdiğine uyun denildiği zaman onlar derler ki; biz babalarımızı neyin üzerinde bulmuşsak ona uyarız. O dönem bunu diyenler yahudilerdi. Çünkü bizim babalarımız, dedelerimiz bizden daha hayırlı ve daha bilgiliydiler demişlerdi Yahudiler. Âyet her ne kadar yahudilerle ilgiliyse de kıyamete kadar tüm insanları ilgilendirmektedir.

Bu şekilde atalarını kutsayan ve onlardan intikal eden herşeyi doğru kabul eden insanların, bir dine bağlanmaları düşünce ve araştırma noktasından kaynaklanmaktadır. İnsanların pek çoğu babalarından, dedelerinden intikal eden, mîras kalan dini inançlara bağlanmaktadırlar. İnandıkları bu dinin ayrıntılarına girip herhangi bir araştırma yapma gereği duymayan bu insanlar nasıl bir dinin, nasıl bir mezhebin mensubu olduklarını da bilmemektedirler.

İşte âyet-i kerîme bunu reddediyor ve bu düşüncenin şeytanın adımlarına uyma olduğunu anlatıyor. Bakın, bu hususu biraz daha açıklamak üzere bundan sonraki âyet şöyle buyuruyor:

171:"Küfredenlerin durumu; çağırma ve bağırmadan başka bir şey duymayan hayvanı çağıranın durumuna benzer. Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler ve bu yüzden akl edemezler."

Yâni bu insanlar çobanın nidasını, çağrısını duyan; ama onun kelimelerinin anlamını anlamaksızın onun nidasına doğru giden sığır sürüleri gibidirler. Onlara bir şeyler anlatmak, nasihat etmek, sığıra nasihat etmek gibidir.

Ya da burada bağıran bu adamların kendileridir. Kendilerinin sesini işitmeyen, işitse de anlamayan birilerine bağırıp çağırmaktadırlar. Adam her gün bağırıyor işte Atam! Babam! Dedem! Anam! Ecdadım! Senin yolundan gidiyoruz! Senin izini takip ediyoruz! Senin yolundan, senin izinden ayrılmadığımızın ispatı olarak bak, şu anda huzurundayız! Huzurunu huzursuzlara bozdurmayacağız! Filan diyorlar ya. Bağırıyorlar, çağırıyorlar; ama berikisi hiç duymuyor, işitmiyor.

Evet, birinci anlamıyla bu adamlar sözü duyarlar, çobanın sesini duyarlar; ama onun demek istediğini anlamazlar, üzerinde düşünmezler, anlamaya çalışmazlar demektir. Söyleyenin sözünü anlamak için akıllarını, kalplerini, gözlerini, kulaklarını kullanmak istemezler. Kör bir taklitten yanadır adamlar. Denilenin sebebini, hikmetini anlamaya yanaşmazlar.

Söyleyen kim olursa olsun, herhangi bir kişiden İslâm hakkında bir söz duyulduğunda delil sormadan ona uyulmaması gerekir. Çünkü onun dediği şey yanlış olursa, ona uyan kişilerin Allah katında herhangi bir mâzeretleri olamaz.

172:"Ey İman edenler! Size verdiğim nîmetlerin helâl olanlarından yiyin! Eğer yalnız Allah'a kulluk yapıyorsanız ona şükredin !"

Mü'min kesinlikle bilir ve öylece iman eder ki; haram ve helâl sınırlarını ancak Allah tayin eder. Allah berisinde ve bir de Resûlüne verdiği yetki dışında, bu konuda hiç kimse pay sahibi değildir. Bu konuda kıstas vahiydir. Vahyin helâl dedikleri helâldir, tüm dünya bunun aksini söylese de. Vahyin haram

dedikleri de haramdır, tüm dünya zıddını ispat etmeye çalışsa da. Çünkü bu konuda insanlar ölçü olamazlar. Zira insanlar hiçbir zaman yarını hesap edemezler.

Ve yine insanlar hiçbir zaman kâinat planında düşünce imkânına sahip değillerdir. Yâni insanların tamamı birleşse de bin yıl önce kötü görülen bir şeyin bin yıl sonra iyi olabileceğini bilemedikleri gibi, burada iyi bilinen bir şeyin dünyanın başka bir yerinde kötü görülebileceğini bilemezler. Kâinat planında düşünebilmeye ve yarınların yarınını ihata edebilmeye sahip olan ancak Allah'tır. O halde haram helâl konusunda, iyi kötü konusunda, zararlı faydalı konusunda söz sahibi sadece Allah'tır. İnsanlar, helâl kılınan şeylerdeki hikmeti anlamasalar da Allah'ın helâl kıldığı şeyleri temiz ve faydalı bilirler ve öylece inanırlar. Haram kıldığı şeyleri de pis ve zararlı bilirler. Bundan sonraki âyet-i kerîmede Rabbimiz haram kıldığı şeylerden bir kısmını anlatarak şöyle buyurur:

173:"O, size ölü hayvan etini, kanı, domuz etini ve Allah'tan başkası adına kesilen hayvan etini haram kılmıştır. Ama her kim de mecbur kalır ve yemediği takdirde öleceği muhakkak olursa başkasının hakkına tecavüz etmediği, taşkınlık yapmadığı sürece ona da bir günah yoktur. Çünkü Allah bağışlayandır, merhamet edendir."

Helâl olan şeyler çoktur. Onun için helâller tek tek sayılmaz. Ama buna mukabil haramlar az olduğu için isimleri tek tek belirtilir. Yâni haramlar sayılır ve haram olduğu belirtilenlerin dışında kalanların hepsinin helâl olduğunu anlarız.

Burada sayılan haramlar :

1- Meyte, yâni laşe, kendiliğinden ölmüş veya şer'i bir usulle kesilmemiş hayvanlar laşe hükmündedir ve yenmez. Yâni müslüma-nın besmele çekerek veya ehl-i kitabın kestiklerinin dışındaki hayvanlar haramdır.

2- Kan necistir ve yenilmesi haram kılınmıştır. Ancak bu âyette sadece kandan genel olarak söz edilmiştir. Fakat En'âm sûresinde:

"Akan kan size haram kılındı."

(En'âm: 145)

Buyurulmaktadır. Öyleyse haram olan akan kandır. Değilse et ve kemik içinde kalan kan haram değildir. Bir de Rasulullah'a izâfe edilen; ama kimilerince zayıf kabul edilmiş bir hadis-i şerifte:

"Benim için iki ölü ve iki kan helâl kılındı. İki ölü balık ve çekirge, iki kan ise dalak ve karaciğerdir."

3- Domuz eti haramdır. Domuzun sadece eti değil yağı, kılı herşeyi haramdır.

4- Allah'tan başkaları adına kesilen hayvan da haramdır. Meselâ filan türbede filan kişi adı zikredilerek veya işte başkanımız için, bakanımız için, Reis-i Cumhur'umuz için diyerek, bunların adına kesilen hayvanlar haramdır. Tabi haramlar bu kadar değildir. Ancak bu âyet ve En'âm sûresindeki 146. âyet ehl-i kitabın bu konuda çıkardıkları bir probleme cevap olarak geldiği için, bütün haramları sınırlayıp açıklamak bağlamında değildir. Yâni bu âyetlerde sadece dört tane haramın zikredilmesi, ehl-i kitabın konu etmedikleri diğer haramların bulunmasına mâni değildir. Bir de aslında eşyada aslolan ibahadır yâ-ni helâlliktir; ama vahiyle bildirilenler müstesnadır diyoruz.

"Ama her kim de mecbur kalır ve yemediği takdirde öleceği muhakkak olursa"

"Başkasının hakkına tecavüz etmediği sürece"

Yâni kendisi gibi zaruret içinde bulunan diğer birisinin ölümünü önleyecek kadar elinde bulunana saldırmamak ve onun ölümüne sebep olmamak kayd u şartıyla bir. Bir de:

"Taşkınlık yapmadığı sürece."

Yâni ölmeyecek kadar zaruret ölçüsünden fazlasına uzanmadığı müddetçe.

"Ona da bir günah yoktur. Çünkü Allah bağışlayandır, merhamet edendir."

Böyle darda kalmış, zaruret içinde bulunan kimse için bunlar-dan hangisini bulursa zaruret miktarı, yâni diri kalacak kadar, ölmeyecek kadar yemesinde bir beis yoktur. Tabi helâl kabul etmemek ve doyasıya yememek kaydu şartıyla. Hani fıkıhta bu hususu anlatan şöyle bir kural vardı:

"Zaruretler, haram olan şeyleri mubah kılar."

Zaruri durumlardaki haramların mubah oluşu hükmü işte bu âyetin mânâsını içerir.

174:"Allah'ın indirdiği kitaptan bir şeyler gizleyip de bununla biraz para alanlar yok mu?"

"İşte onlar karınlarına ateşten başka bir şey yemezler. Kıyamet gününde Allah onlarla ne konuşur, ne de onları temize çıkarır. Onlar için elem verici bir azap vardır."

Daha önce bu konuda ehl-i kitaba seslenen âyetlerde bir şeyler demeye çalışmıştık. Allah'ın dini adına bildiğini konuşmayan, söylemeyen, içinde tutan,

konuşması gereken yerde susan bu insanlar, bunun karşılığında ne kadar alsalar yine de azdır.

Meselâ böyle yaptıkları için tüm dünya kendilerine verilse bile yine de azdır.

"Dünya metaı gâyet azdır."

(Nisâ: 77)

Tüm dünyayı alsalar bile karşılığında ne veriyorlar? Cennet. E bununla mukayese edildiği zaman herşey azdır değil mi?

Âyetteki sıralamaya bakılırsa önce gizlemeden söz ediliyor, sonra da az bir pahaya satmadan söz ediliyor. Bunda da anlıyoruz ki Allah'ın âyetlerini gizlemek, onları az bir paraya satmaktan daha büyük bir suçtur.

Demek ki bu Allah bilgisi adamların karınlarında kalırsa, insanlara ulaştırılmazsa sonunda bu bilgi ateşe dönüşüyor. Ya da bunun sonunda, bu gizlemenin karşılığında dünyalık alıyorlar ya, işte aldıkları bu dünyalıklar ateşe dönüşüyor ve yedikleri de ateş oluyor.

Nisâ sûresinde yetim mallarını zulüm üzere yiyen kişiler de yine karınlarına ateş dolduruyorlar deniyordu ya, demek ki insan kendi ateşini kendisi götürüyor dünyadan.

Bu Allah'ın âyetlerini, Allah'ın dinini gizleme işini bazen resmi otorite yapar. Okumayı yasaklar, okutmayı yasaklar, konuşmayı, anlatmayı yasaklar. Veya bazen öyle bir program yapar ki; on beş yıl onun programında okuyan insanlar bile kitabı anlayamaz. İşte böyle ister bilenlerden gizleyenler olsun, ister resmi otorite olsun kim bildiği Allah bilgisini gizlerse, onların gideceği yer cehennemdir ve de Allah onlarla konuşmayacak, onların yüzüne bakılmayacak, onlar temize çıkarılmayacaklar ve çok elem verici bir azap onların olacaktır.

175:"Onlar hidâyet yerine sapıklığı, bağışlanma yerine azabı satın alanlardır. Bu halleriyle onlar ateşe karşı ne kadar da sabırlıdırlar."

"Böyleleri ateşe ne de sabırlıdırlar?"

Bunlar iyiliğe, hayra, hakkı insanlara duyurmaya, dünya zevklerinden birini terk edip müslümanların ayağına gitmeye asla taham-mül gösteremeyen bu insanlar, ateşe götürecek amelere karşı ne kadar da tahammüllüler? Ateşe karşı ne kadar da cesur ve sabırlılar diyor Rabbimiz.

Onların bu tür elim bir azabı hak etmelerinin sebebi de şudur:

176:"Bu da Allah'ın kitabını hak olarak indirmesindendir. Kitap konusunda ayrılığa düşenler, doğrusu de-rin bir çıkmazdadırlar."

Demek ki bu azabın sebebi şudur: Allah kitabını hakla, hak olarak indirmiştir. Onlarsa bu kitap konusunda ihtilâfa düşmüşler, bir kısmına iman ederek, bir kısmını gizleyerek inkâr etmişlerdir. Ama kitap hakkında ihtilâfa düşenler, elbette haktan çok uzak bir ayrılık ve anlaşmazlık içindedirler.

Bu kitaptan kasıt:

1- Tevrat'tır denmiş. Bu kitap konusunda ihtilâf edenler de ya-hudi ve hıristiyanlardır. İhtilâf ettikleri konu da bir görüşe göre; İsa (a.s)'ın, diğer bir görüşe göre de Hz. Muhammed (a.s)'ın sıfatlarının ve haberinin Tevrat'ta geçip geçmediği konusudur.

2- İkinci bir görüşe göre; buradaki kitaptan kasıt Kur'an'dır. Kitap konusunda ihtilâfa düşenler de Kureyş müşrikleridir. Kimisi sihir demişler, kimisi eskilerin masallarıdır, üsturedir demişlerdi.

3- Bir üçüncü mânâya Cenab-ı Hak; tüm peygamberlerine kitap gönderirken hakkı hak olarak ikâme etmek, bâtılı da yok etmek için göndermiştir. Bunu murad etmiştir Allah. Ama bu adamlar bu maksatla gelen Allah'ın âyetlerini oyuncak edindiler. Ne hakkı ikâme dertleri var, ne de bâtılı yok etme çabaları.

Kitap konusunda ihtilâfa düşenler, Allah'ın gönderdiği kitapların tamamına inanmayıp da kimisi sadece Tevrat'a, kimisi sadece İncil'e inanıp ötekileri reddedenler. Veya kitabın bir kısmına inanıp da diğer bir kısmına inanmayarak, böylece kitap konusunda ihtilâfa düşen insanlardır.

Bugün de insanlar kitap konusunda ihtilâfa düşmektedirler. Kimileri bu kitabı inkâr ediyor, kimisi bir kısmına inandığı halde bir kısmını inkâr ediyor, kimisi bu kitabın fonksiyonu konusunda ihtilâf ediyor, kimisi kitap damam da bir zamanlar uygulanmış, bugün işi bitmiş diyerek ihtilâf ediyor, kimisi onu sadece ibâdete hasredip, sosyal hayata karıştırmama konusunda ihtilâf ediyor.

Kimisi kitabın sadece belli âyetlerini bayraklaştırıp diğer bölümlerini görmezden gelerek ihtilâf ediyor. Meselâ zikir âyetleri diyor adam, bunlara sarılıyor, bunları bayraklaştırıyor, sanki kitapta sadece bu âyetler varmış gibi diğerlerini görmezden geliyor. Kimisi dar'ul harp âyetlerine tutunuyor, kimisi cihad âyetlerine sarılıyor, kimisi sadece kıssa âyetlerine, kimisi devlet âyetlerine sarılıyor, sadece onları gündeme getiriyor diğerlerini yok farz ediyor. Böylece bugün de müslü-manlar kitap konusunda ihtilâf içine düşmektedirler.

Halbuki kitap aslında ayırıcı değil birleştiricidir. Kitap kendisine tümden sarılmayı becerebilen, Allah'ın istediği biçimde sarılmayı becerebilen insanları kesinlikle birleştirecektir. Ama bugün müslüman-ların aralarında böyle her biri onun bir parçasına değil de tümüne birden sarılıp amel edebilecekleri ve aralarında herhangi bir ihtilâf söz konusu olduğu zaman hakem olarak kendisine gidebilecekleri bir kitapları olmadığı sürece, tartışmalardan ve ihtilâflara düşmekten kesinlikle kurtulamayacaklardır. İnsanlar arasında böyle birleştirici bir hakem, bir bağ olmayınca da ihtilâflar ebedî olacaktır. İşte âyet-i kerîme bize bunu anlatıyor.

Ama insanlar, hüsnü niyetle bu kitabı anlamaya çalıştıkları hal-de, insan olmaları hasebiyle anlayışlarının, kavrayışlarının farklı oluşu, onların beraberliklerine zarar getirmeyecektir. İnsan olmaları sebebiyle meselâ birisi malının tamamını, bir başkası da yarısını verme-yi anlayabilecektir o ayrı.

Bir de kitaptan ayrılık ihtilâf sebebidir. Bundan sonra Rabbi-miz, birr'i anlatmaya başlayacak. Birr; iyilik demektir. Birr; takva demektir. Birr; gerçek iman demektir. Gerçek birrin, gerçek takvanın, gerçek imanın ne olduğunu bakın Rabbimiz şöyle anlatır:

177:"Yüzlerinizi doğuya ya da batı tarafına çevirmeniz birr değildir. Lâkin gerçek birr sahibi (gerçek iman eden) kimse Allah'a, âhiret gününe, meleklere, kitaplara ve peygamberlere iman eden kimsedir. Malı sevmekle beraber yakınlarına, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere, köle ve esirlere veren kişidir. Namazı ikâme eden ve zekâtı veren, söz verdikleri zaman ahidlerini yerine getiren kimselerdir. Söz verdikleri zaman da sözlerini yerine getirirler. Sıkıntı ve hastalık hallerinde, şiddetli savaşta sabredenlerdir. İşte bunlar sâdıklardır (doğru söyleyenlerdir) ve işte gerçek takva sahipleri de bunlardır."

Kıblenin değiştirilmesinden sonra yahudi ve hıristiyanların, herkesin kendi kıblesine dönmesi gerekliliği hususundaki dedikoduları devam ettirmeleri üzerine gelen bu âyet-i kerîme, önce yahudi ve hı-ristiyanlara diyor ki: Bir kere doğunun da batının da kıble olması kaldırılmıştır. Doğuya va batıya dönme konusunda ısrar etmenizin bir anlamı yoktur diyerek yahudi ve hıristiyanlara hitap etmektedir.

Sonra da tüm insanlığa diyor ki âyet; ibâdetlerin dış formlarına önem vermenizin fazla bir değeri yoktur. Namazda yüzünüzü şekil olarak doğuya ya da batıya döndürmeniz gerçek iman değildir, gerçek birr ve iyilik değildir. Yâni ruhsuz bir biçimde, sadece şekil olarak bazı dini formalite ve törenleri icra ederek dindarlık gösterisinde bulunmanız gerçek iman ve gerçek takva değildir.

Gerçek iman, birtakım hareketleri yapmak, şuraya ya da buraya dönmek, Kâbe'ye ya da Mes-cid-i Aksa'ya yönelmek, yatıp kalkmak değildir.

"Lâkin gerçek birr sahibi (gerçek iman eden) kimse Allah'a, âhiret gününe, meleklere, kitaplara ve peygamberlere iman eden kimsedir."

Gerçek birr sahibi, gerçek iyilik ve takva sahibi kimse:

1- Allah'a Allah'ın istediği gibi iman eden kimsedir. Aristo'nun inandığı gibi değil, Ebu Cehil'in inandığı gibi değil, şeytanın inandığı gibi, ya da müşrik ehl-i kitap dünyanın inandığı gibi değil. Bunlar da Allah'a inandıklarını iddia ediyorlardı. Meselâ Aristo Allah'a inandığını iddia ediyor ve inandığı Allah'ı bakın bize şöyle tarif ediyor: Benim inandığım Allah, dünyayı yarattı. Sonra yarattığı dünyaya dönüp bir baktı ve beğenmedi onu. Dünyayı çok basit, çok bayağı buldu ve ondan istinkaf etti, el etek çekti, onunla ilgilenmekten vazgeçti ve dünya işini bize bıraktı, ne haliniz varsa kendiniz görün dedi.

İşte demokrasi buradan çıkar. Demokratik ülkelerin Allah'ı, Aristo'nun Allah'ıdır. Dünyayı yaratan, ama onunla ilgilenmeyip dünya işlerini insanlara, insanların egemenliğine bırakan bir Allah. Hukuktan anlamayan, eğitim konusunda bilgi sahibi olmayan, kılık kıyafete karışmayan, dünya işiyle ilgilenmeyen bir Allah.

Veya işte altı günde zar zor dünyayı yaratıp, yorulduktan sonra köşesine çekilip dünyanın idaresini insanlara bırakan bir Allah.

Veya Ebu Cehil'in inandığı gibi yeryüzünde birtakım putlara, birtakım tâğutlara kulluğa da ses çıkaramayacak kadar uyuşuk, güçsüz bir Allah. Ebu Cehil de böyle bir Allah'a inanıyordu. Tamam göklerin ve yerin yaratılışı konusunda söz sahibi olan; ama hayata karışmayan, yerde birtakım varlıkların hâkimiyetine de rıza göstermek zorunda olan bir Allah.

Veya şeytan da Allah'a inanıyordu. Bunu Kur'an'dan öğreniyoruz. Peki şeytan nasıl bir Allah'a inanıyordu? Hayatının bazı bölümlerine karışan; ama bazı bölümlerine karışmayan bir Allah'a inanıyordu şeytan. Kendisini tekliften âzâde sayıyor, bazı emirlerini yok farz ediyor, hayatının bazı bölümlerinde kendisini özgür zannediyordu.

Bugün müslümanlardan pek çoğu da sanki şeytanın inandığı gibi inanıyor Allah'a. Müslümanım diyen insanlardan pek çoğu, tıpkı şeytan gibi kendilerini tekliften âzâde sayıyorlar. Hayatlarının bazı bölümlerinde sanki o konuda Allah'ın bir teklifi yokmuş gibi davranıyor-lar. Meselâ kimi müslümanların hayatında namaz hacdan sonra başlar. Sanki hacca gidip gelinceye kadar bu konuda kendisine Allah'ın bir teklifi yokmuş gibi.

Veya kimi müslümanların hayatında İslâm, kırk yaşından sonra başlar. Sanki o zamana kadar Allah'ın bir teklifi yokmuş gibi. Kimi müslümanlar Ebu Cehil gibi hayatlarının bazı bölümlerine Allah'ı karıştırırlar; ama hayatlarının bazı bölümlerine kesinlikle Allah'ı karıştırmamadan yanalar.

Kimileri öyle bir Allah'a inanıyor ki, cebindeki parasına karışmaz o Allah. Nereden kazanacağına, nerede harcayacağına karışmaz o Allah. Meslek seçimine karışmaz o Allah. Kimileri öyle bir Allah'a inanıyor ki; düğününe, derneğine karışmaz o Allah. Kılık kıyafetine karışmaz o Allah. Yemesine içmesine, okumasına yazmasına, al-masına satmasına karışmaz o Allah.

Böyle bir iman değil de, Allah'a Allah'ın istediği biçimde inanırsak, yâni kitabında bizden istediği biçimde hayatın tümüne karışan, hayatımızın tümünde bizden kulluk isteyen ve hayatımızın tümünde, yerken içerken, kazanırken harcarken, giyinirken soyunurken, alırken satarken, severken küserken hattâ tırnağımızı kesmemize varıncaya kadar tüm hayatımızda yalnız kendisini dinlememizi isteyen ve kendisiyle birlikte başkalarını da dinlememiz konusunda bizi soğanın dişisinden bile kıskanan bir Allah'a inanıyorsak; işte bu iman demektir.

Değilse Allah korusun Aristo'nun inandığı gibi dünya işlerini bilmeyen, dünya işlerine karışmayan ve bize hadi ne haliniz varsa görün! İstediğiniz gibi hukuk yapın! İstediğiniz gibi giyinip soyunun! Dilediğiniz mesleği seçin, dilediğiniz yerden kazanın, dilediğiniz yerde harcayın, çalın, çırpın! Dilediğiniz kişilere egemenlik yetkilerinizi verin! Dilediğiniz varlıklara kulluk yapıp, dilediğiniz kişileri dinleyin! Zaten benim bu konularda gücüm kuvvetim, yetkim yoktur! Diyen veya Ebu Cehil gibi yerde birtakım putlara tapınmaya, birtakım tağutlara egemenlik hakkını vermeye ses çıkarmayacak kadar uyuşuk bir Allah'a inanıyorsak bilelim ki bu Allah'ın istediği bir iman değildir. Herkes ken-di kafasından bir iman geliştirip, ya Rabbi biz böyle bir iman modelini münâsip gördük, herhalde sen de buna ses çıkarmazsın! Diyerek Allah'a akıl vermeye, yol göstermeye kimsenin hakkı yoktur.

Veya, ya Rabbi biz bunu münâsip gördük, sen de bunu kabul etmek zorundasın! Diyerek Allah'a kafa tutmaya kimsenin hakkı yoktur. İsterseniz dilediğiniz gibi inanın, dilediğiniz gibi anlayın ama bilesiniz ki, sonunda hesaba çekecek olan Allah'tır.

Gerçek iman sahipleri, gerçek birr ve takva sahipleri Allah'a Allah'ın istediği, Allah'ın razı olduğu biçimde iman edenlerdir.

2- Âhiret gününe iman eden kimselerdir onlar. Âhiret gününe iman, hesap kitap konusuna iman demektir. Âhirete inanan kişi, hesap kitap konusunda korku sahibi olan kişi demektir. İnsanlar neden korkarlarsa ona karşı titiz davranırlar. İşte mü'min böyle bir korku duyan kişidir. Her adım atışında, her duruşunda, yâni pozitif ve negatif her eyleminde korku içinde olan kişidir. Ya bu konuda hesaba çekilirsem! Ya bu bakış yarın karşıma bir dosya olarak çıkarsa, ya bu hareket yarın hesaba çekilirken aleyhime çıkarsa, ya cehenneme sürüklerse beni bu duruş diye sürekli bir hesap kitap içinde bulunur mü'min. Böyle bir korkunuz var mı, yok mu? Bir düşünün. Yâni aç kalma korkusu, borcumuzu ödeyememe korkusu, ele âleme rezil olma korkusu, evimizin elimizden alınma korkusu, polis korkusu, maliyeci korkusu, hapse girme korkusu, çek senet protesto korkusu, işten atılma, statümüzü kaybetme korkuları. Bütün bu korkularımız yanında âhiret korkusu pek yok gibi değil mi?

Halbuki Allah kitabının başka bir âyetinde müttakıleri anlatırken:
"Onlar her ân Allah'la karşı karşıya geliverececeklerini ve Rablerine dönüyor olduklarına inanan kimselerdir."
(Bakara 46)

Buyuruyordu. Her ân Allah'la karşı karşıya geliverececeğine inanan insanlar. Ha şu köşeyi döndüm dönmeden, ha şu lokmayı yuttum yutmadan, ha şu cümleyi bitirdim bitirmeden ölüverecek ve Rabbimle karşı karşıya geliverececeğim inancıyla yaşayan insanlardır onlar di-yordu. Çünkü âhiret inancı Allah'la beraber olmayı, her ân Allah'la karşı karşıya gelmeyi gündeme getirecektir. Böylece kişi sürekli Allah'la beraber, kendini kontrol edebilme imkânı bulacaktır. Çünkü âhirete iman bunu sadece söz planında söylemek değil hayat programını ona göre yapmak demektir.

Mü'min, hayat programını bu inanca bina eden kişidir. Yâni âhirete imanı sürekli iki kaşının arasında hisseden kişidir. Ama Allah korusun da bugün bizler, dilimizle âhirete imanı gündeme getiren bizler, hayat programlarımızla onu yalanlamaktayız. İşimiz, dükkanımız, ticaretimiz, maişet teminimiz, geleceğe ait planlarımız, kazanma hırsımız, ebedî kalacak gibi diktiğimiz villalarımız, evlerimiz, eşyalarımız, hedeflerimiz ve bilfiil hayatımızla âhireti inkâr ediyoruz. Dillerimizle ikrar ediyoruz; ama hayatlarımızla yalanlıyoruz Allah korusun. Böyle değil de gerçekten hem diliyle hem de hayat programıyla âhirete inanan insanlardır birr ve takva sahipleri. İnşallah Allah bizi de onlardan eylesin..

Bu konu gerçekten çok mühimdir. Âhirete iman konusunu sürekli gündemde tutmak zorundayız. Hem kendimizi hem de çevremizi âhiretle uyarmak zorundayız. Diyelim ki tüm insanlara: Ey insanlar! Bir gün gelecek ayınız da, güneşiniz de, yıldızlarınız da, semanız da, arzınız da, malınız mülkünüz de, gücünüz saltanatınız da, paranız servetiniz de herşeyinizle birlikte

yok olacaksınız! Hesap kitap vermek üzere Allah'ın huzuruna gideceksiniz diye uyaralım insanlığı. Peygamberlerin ellerindeki en büyük silahlardan birisi buydu. Onlar dönemlerinde Allah'ın kullarını bununla uyarmışlardı. Biz de günümüz insanlarını âhiretle korkutmak zorundayız.

Bir atom bombası, bir hidrojen reaktörü, bir tank, bir füze karşısında bir çok devletler savaştan el etek çekip teslim sancağını çekerken, aynı insanları âhiretle uyardığımız zaman bir tek günahı bile terk etmediklerini görüyoruz.

Bu insanlar A.B.D nin, Avrupa'nın sihirbazlıkları karşısında onlardan tir tir titriyorlar da âhiret karşısında hiç irkilmiyorlar. Halbuki A.B.D de, Çin de, İngiltere de çok basittir, güçsüzdür, herşeyleri artistlik ve sihirbazlıktır.

İşte gördük Kamboçya'da, Afganistan'da, Somali'de bunların ne düzenbaz olduklarını. Öyleyse biz de bu insanların karşısına tıpkı Peygamberlerin yaptıkları gibi Allah'ın âyetleriyle çıkalım. Onlar iman etmeseler de, alay ediyor görünseler de onların karşılarına bu kitapla çıkalım. Çünkü nihaî noktada onları diriltecek olan yine bu kitap olacaktır. Kadın, erkek, kâfir, mü'min, hür, köle kim olurlarsa olsunlar insanlar, ne olurlarsa olsunlar onları diriltecek bu kitaptan başka bir şey yoktur elimizde. Bunu hiçbir zaman hatırımızdan çıkarmayalım inşallah.

3- Meleklere iman eden kimselerdir onlar. Meleklere iman demek; Allah'ın melekler vasıtasıyla bizimle diyalog kurduğuna iman demektir. Yâni Allah'ın kendi köşesine çekilmeyip her ân melekleri vasıtasıyla dünya işlerini idare ettiğine, her ân yanımızda olduğuna, bu melekleri vasıtasıyla yeryüzüne karıştığına, yeryüzünde seçtiği peygamberlerine bu melekleri vasıtasıyla bizim hayatımızı düzenlemek üzere mesajlar gönderdiğine, vahiy gönderdiğine ve bizi bununla sorumlu tuttuğuna iman demektir. Melekler vasıtasıyla bizim amellerimizi tesbit ettiğine, melekleri vasıtasıyla bizi bize isabet edecek belâlar ve musîbetlerden koruduğuna, melekleri vasıtasıyla bizim karımızı, boramızı, yağmurumuzu sağladığına iman demektir. Meleklere iman, bu demektir. Yoksa sadece meleklerin varlığına iman demek değildir bunun mânâsı.

4- Allah'ın kitaplarına iman eden kimselerdir o birr sahipleri. Kitaba iman demek; hayatı onunla düzenlemek üzere kitaba iman de-mektir. Kitaba iman demek; içindekilere iman demektir. İçindekilerin doğruluğuna ve uygulanırlılığına, uygulanması gerektiğine iman demektir.

Kitaba iman demek; Allah kitabında böylece buyurdu, ben de bunu aynen anladım ve kabul ettim demektir. Yâni Allah kitabında ne dedi? Bizzat Allah'la diyalog kurarak, Allah'ın kelâmıyla diyalog kurarak, ama bunu Peygamber örnekliliğinde anlayarak onu amele dönüş-türmektir.

Hani hatırlayın, sûrenin başında kitaba iman konusunda iki gruptan söz etmişti Rabbimiz.

1- Kitapla yol bulan müttakıler. Yollarını kitaba sorarak bulanlar, hayat programlarını kitaba bakarak yapanlar. Yaptıklarını kitap yap dedi diye yapanlar, yapmadıklarını da kitap yasakladı diye yapmayanlar.

2- İkinci grup da:

"Kendilerini ha uyarmışsın, ha uyarmamışsın fark etmez bir tavır alıp iman etmeyenler"

(Bakara 6)

Böyle olanlar. Yâni fark etmez kitap kendilerini ha uyarmış, ha uyarmamış olanlar. Yâni yeryüzünde böyle bir kitap var mı, yok mu? Fark etmez olanlar. Kitaba karşı kayıtsız, ilgisiz ve nötr davrananlar. Kitabın varlığı ile yokluğu kendileri için müsavi olanlar. Veya kitap ne derse desin, Allah ne derse desin fark etmez, ben yine bildiğimi okurum! Diyenler.

Yâni kitap karşısında, peygamber karşısında Firavunluk yapanlar. Hani öyle diyordu ya âyet-i kerîme: Allah'ın indirdiğini hayatında görüntülemeyip de başkalarının indirdiğini hayatında görüntülemeye çalışan kimseyi görmedin mi? diyordu ya. Ben Firavun değilim, demek çok kolaydır; ama benim amelim, benim tavrım Firavunun ameline benzemiyor demek gerçekten çok zordur.

Kitaba iman için, kitapla yol bulabilmek, kitabı hayat programı yapabilmek için kitabı tanımak zorundayız. Kitabı tanımayan bir adamın onunla amel etmesi ve onu hayat programı yapması mümkün değildir. Bilelim ki uygulayacak kadar kitaptan tanıdığımız âyetler, bizim âyetlerimizdir. Hani bizim külli bir imanımız vardı. İslâm'a ilk girişteki imanımızdı bu. Ben bu kitabın tümüne inandım demiş ve böylece müslüman olmuştuk. Hani ya bu kitabın tümünün nesine inandık? Ya Rabbi şu anda onu tanıyamadığım için toptan inandım! Ama inşallah birim birim, tek tek, âyet âyet onu tanıyıp hayatıma uygulayacağım diye inanmıştık. Hani öyleyse? Toptan inandığımız bu kitabın tümünün imanı, birime dökülmedikçe bilelim ki; o imanın bir anlamı kalmayacaktır. Kaldı ki inandık dedikten sonra da denenecektik değil mi?

Ama şöyle bir iman caizdir: Adam kitabın tamamına toptan inanır. Ya Rabbi senin kitabında dediklerinin tamamının doğruluğuna baştan inanıyorum. Ama şu anda henüz tanıyamadığım bölümleri var kitabının. Meselâ şu anda Âl-i İmrân'ı öğrenemedim, Enfal'ı henüz tanıyamadım. Ama şu anda sanki onların görüntülenmesi gibi bir hayat yaşıyorum. Bu hayatımı ben müslüman olarak yaşıyorum. Lâkin sana söz veriyorum ya Rabbi, yarın öğreneceğim âyetler, bugün yaşadığım dinle, bugün yaşadığım hayatla çatışırsa ben şimdiden onların

doğruluğunu kabul ediyorum diye okumaya devam ederse, gayret ederse böyle bir iman inşallah o kişiyi kurtaracaktır diyoruz.

Unutmayalım ki hiçbir insan, hiçbir toplum kitapsız değildir. Her insanın, her toplumun hayatına uygulayabileceği, hayat programı adına baş vuracağı bir kitabı vardır. Kimileri toplum kitaplarıyla, kimileri anane kitaplarıyla, kimileri moda kitaplarıyla, kimileri Marks'ın, kimileri Mao'nun, kimileri filanın kitaplarıyla amel etmektedir. İşte Kabirde gelecek sorulardan birisi de bu şüphesiz "kitabın neydi?" Yâni neyle amel ediyordun? Hayatına kimin emirleri egemendi? Denecektir.

5- Allah'ın Nebilerine iman eden kimselerdir onlar. Peygambere iman demek; onun örnekliliğine iman demektir. Peygambere iman demek; Allah'ın bizden istediği kulluğu icra ederken mutlak mânâda kendisine uyulması gereken model insan oluşuna, nümune insan oluşuna iman demektir. Peygambere iman, onun hayat programına iman demektir. Peygambere iman, onun Allah'tan getirip haber verdiği şeylerin tamamının doğruluğuna iman demektir. Peygambere iman, Allah'ın onun vasıtasıyla insan hayatına karıştığına iman demektir.

Peygamber, kişinin kendisini takip ettiği, kendisine uyup, onun gibi olamaya, onun gibi hareket etmeye çalıştığı kimsedir. Peygamber, kişinin hayatında amir ve nahiy olan varlık demektir. Kişinin hayatında emretme ve nehyetme hakkına sahip olan varlık onun peygamberidir. Peygamberin peygamber oluşunun hikmeti de işte buradadır. Peygamber, kişinin hayatında emreden ve yasaklayandır.

Çocukluğumuzdan bu yana bize öğretilen (sıdk, ismet, emanet, tebliğ, fetanet) sıfatları peygamberin kendisiyle ilgili yönüdür. Bunları zaten kabul etmek zorundayım ben. Yâni Rasulullah'ın doğru söylediğini, günahsız olduğunu, kendisine gelen âyetleri gizlemeden eksiksiz insanlara tebliğ ettiğini kabul ettim ve inandım ben. Ama benim birini peygamber kabul etmem demek, sadece bunları kabul etmem demek değildir. Benim birini Peygamber kabul etmem demek, aynı zamanda onun benim hayatımda âmir ve nâhiy oluşunu kabul etmem demektir. Onun benim hayatımda emretme ve yasaklama yetkisine sahip bir varlık olduğunu kabul etmem demektir.

Eğer ben peygamberi az evvel saydığım şahsi sıfatlarıyla kabul etsem; ama onun benim hayatımda âmir ve nâhiy oluşunu kabul etmesem, yâni onu hayatımda emredici ve yasaklayıcı makamında görmesem; onu peygamber kabul etmiş sayılmam. Peygamberin, peygamber olabilmesi için hayata hakim olması gerekir. Bir şey reddedilecekse, bir şey kabul edilecekse, bir şeye izin ve-

rilecekse, bir şey yasaklanacaksa, bir şey yapılacaksa, bir şey yapılmayacaksa, bu konuda söz sahibi peygamber olmalıdır.

Bir şey denecekse o demelidir. Evet veya hayırı, red veya kabulü, emir veya yasağı Allah der; ama Allah'ın dediğini biz nereden öğreniyoruz? Bunu biz sadece peygamberden öğreniyoruz, başka bir kaynağımız yoktur. Evet, işte peygamber budur. Kişinin hayatında bu derece hakim olan, bu derece kendisine uyulan varlık demektir. Bizim böyle bir peygamberimiz var mı, yok mu? Orasını bilmiyorum. Çünkü hayatının her bir bölümü bizim için örnek olacak bir peygamberin, hayatının tamamının bilinmesi gerekmektedir. Hayatı bilinmeyen bir pey-gamber nasıl örnek olacak da?

Evet, peygamberlere iman konumumuz, makamımız, toplumumuz hangi peygamberin konumuna, hangi peygamberin toplumuna benziyorsa; o toplum içinde o peygamberi örnek alarak, o peygamberin rolünü üstlenerek bir hayat yaşamaya çalışmak demektir.

Eğer toplumumuz Lût kavmi gibi cinsel ahlâksızlığı doruk noktaya çıkarmış bir toplumsa, o toplum içinde Lût'u (a.s) örnek alarak; toplumumuz Nuh kavmi gibi salih kişileri putlaştırmayı doruklaştırmış bir toplumsa, Hz. Nuh'un rolünü oynamaya çalışarak; toplumumuz Âd kavmi gibi dünyayı cennetleştirme cinnetine kapılmış, cenneti dünyada aramaya başlamış bir toplumsa, o zaman da Hûd (a.s)'ı; Semûd kavmi gibi hayırdan, hayırlıdan hoşlanmayan bir toplum içinde yaşıyorsak Salih'i (a.s); İsrâil oğulları gibiyse toplumumuz, o zaman Hz. Mûsâ gibi davranarak peygamberlere iman edeceğiz. Esasen bugün çevrelerinde örnek şahsiyet arayan kimseler, peygamberleri tanıma zahmetine katlanmaktan kaçan insanlardır.

Evet, Peygamberlere de inanırlar o ebrâr olanlar. Başka?

"Malı sevmekle beraber yakınlarına, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere, köle ve esirlere veren kişidir."

Malı sevmekle beraber. Ya bu mala ihtiyaçları varken, sevdikleri halde onu verirler demektir bunun mânâsı. Ya da Allah sevgisinden ötürü malı verirler, bu malı şunlara şunlara yedirirler demektir. Yahut da sevmedikleri, beğenmedikleri mallardan değil; en çok sevdikleri, en kıymetli mallarından verirler demektir. Kime verirler bu mallarını?

1- Yakın akrabalara. İslâm, aileyi toplumun temel taşı kabul eder. Eğer birilerine bir iyilik yapılacaksa, bu öncelikle aileye ve yakın akrabalara yapılmalıdır. Çünkü Allah'ın Resûlü'nün bir hadislerine göre miskinlere yapılan sadaka bir sadakadır, ama akrabaya yapılan sadaka iki sadakadır. Bunlardan birisi sadaka, ötekisi de sıla-i rahimdir.

2- Yetimlere verenler. Yetim, toplumda babası ölen ve henüz kendi ihtiyaçlarını temin edebilecek durumda olmayan buluğa ermemiş küçük çocuklardır. Yetim, bir de toplumda siyasal ve ekonomik dayanağı olmayan insanlar, garibanlar demektir. Bunlara da yedirmek ve vermek zorundayız.

3- Miskinlere yemek yedirenler.

4- Yolda kalmışlara yardım edenler. Evinden uzakta, yolda kalan, bulunduğu yerin yabancısı olan, üstelik de gittiği beldede hiçbir tanıdığı, sığınağı, barınağı olmayan ve de evine dönebilecek kadar parası pulu, imkânı bulunmayan kimse demektir ki; bunlara da yardım edeceğiz.

5- Dilencilere. Dilenmemek için bütün imkânlarını kullandığı halde yine de ihtiyaçlarını temin edemeyen ve bu sebeple istemek zorunda kalan kişilere de yardım elimizi uzatmak zorundayız. İslâm Aslında dilenmeyi meşru görmez. İslâm toplumunda çalışıp kazanabileceği halde dilenen bir ferdin varlığı asla düşünülemez. Hem dilenen açısından bu böyledir, hem de o toplumun zenginleri açısından buna imkân yoktur. Evet dilenenlere de verirler onlar mallarından.

6- Köle ve esirlere verirler.

"Namazı ikâme eden ve zekâtı veren, söz verdikleri zaman ahidlerini yerine getiren kimselerdir.

1- Namazı ikâme demek; onu birtakım hareketler manzumesi olarak değil veya sadece şeklî olarak belli bir yöne yönelmekten ibaret olarak değil, dinlerinin direği olarak, sosyal hayatlarının düzenleyicisi olarak namazı ikâme ederler. Yâni bedenlerinde Allah'ı söz sahibi kabul ederler.

2- Zekâtı verirler. Mallarında Allah'ı söz sahibi kabul ederler. Mallarının sahibi olarak bildikleri ve iman ettikleri Allah'ın hakkı olarak mallarının zekâtını verirler.

3- Söz verdikleri zaman ahidlerini yerine getirenlerdir onlar. Allah'a verdikleri ahidlerini yerine getirirler. Allah'tan başka Rab kabul etmezler. Bir de kendi aralarında verdikleri ahidlerine riâyet ederler. Randevularına, sözlerine sâdık davranırlar. Bir de onlar:

"Sıkıntı ve hastalık hallerinde, şiddetli savaşta sabredenlerdir."

Sabır:

1- Fakirliğe sabrederler. Allah'ın taksimine razı olurlar. Şunu kesinlikle bilirler ki; Allah kendilerine bir şey ayırmışsa, yanlışlıkla onu başkalarına vermeyecek kadar âdil, başkalarına ayırdığını da ne yaparlarsa yapsınlar

kesinlikle kendilerine vermeyecek kadar ilim sahibidir. Bir ağız açmışsa, kesinlikle açtığı ağızdan gafil olmayan bir Allah'a inanırlar. Fakr u zaruret durumlarında sabrederler. Allah'ın nasıl istemişse kendilerini öylece imtihan edeceğini bilirler ve telaşa kapılmazlar.

2- Hastalığa sabrederler. Allah bazen çeşitli hastalıklarla imtihan eder kullarını. Sosyal hastalıklar, ailevî hasalıklar, bedenî hastalıklar. Mü'minler kesinlikle bilirler ki; bunlar günahlara kefarettir. Hastalıklar anında mü'minler isyan etmezler, sapıtıp dağıtmazlar. Çünkü isyan ne çekilen acılara derman olur, ne de günahlardan arınmaya sebep olur.

3- Savaşta, cihatta sabrederler onlar. Allah adına yapılacak cihat nefse ağır gelir. Çünkü savaşta ölüm vardır, yaralanma vardır, maddî ve manevî kayıplar vardır. Çok sevdiği kişileri, yanı başındaki arkadaşını kaybetme vardır savaşta. Mü'minler bu durumda sabrederler.

Allah bazen mü'minlere böyle acılar tattırabilir. Rabbimiz bazen zaferi geciktirebilir. Zaferin gecikmesinde de mü'minler için çok büyük faydalar vardır. Savaşın kendine has kuralları vardır. Ne sade-ce, ben müslümanım demek, savaşın kazanılması için yeter sebeptir, ne de sadece kâfir damgasını yemek savaşın kaybedilmesi için kafi sebeptir. Mü'minler, gerçek mü'min olurlarsa savaşın şartlarını yerine getirmenin, imanın şartlarından biri olduğunu bilerek tedbirlerini alırsa; ancak o zaman savaşı kazanabilirler. Kur'an'da bazı âyetler görü-yoruz. Meselâ:

"Muhakkak ki Allah, iman edenleri savunur, zira hainleri ve nankörleri hiç sevmez."

(Hac: 38)

Buyurulur.

Çünkü mü'minler, bütün yeryüzü insanlığının inanç ve ibâdet hürriyetini teminat altına almak için hareket etmektedirler. Ayrıca karşılarındaki azgınlar da tümüyle zulmün içindedirler, zâlimdirler. Hem kendilerine karşı zâlimdirler hem de başkalarına karşı zâlimdirler. Bu durumda Cenab-ı Hak bu âyetiyle, açıkça mü'minleri savunduğunu garanti etmektedir. Burada aklımıza bir soru geliyor. Madem ki Allah mü'minleri savunacaktır, savunacağını garanti ediyor, hal böyle olunca acaba neden onlara bu cihad emri gelmektedir? Neden savaşa katılarak ölümle, yaralanma ile, çeşitli sıkıntılarla karşı karşıya gelmeleri istenmektedir? Halbuki netice belli olduğuna göre, Rabbimiz onları hiç yormadan, üzmeden, acı çektirmeden, ölmeden, öldürmeden Allah neticeyi gerçekleştiriverseydi olmaz mıydı? Bütün bunların hikmeti nedir acaba? Bütün bu sorulara verilebilecek bir tek cevap vardır, o da Cenab-ı Hakkın yüce hikmetidir. Bizimse o hikmetten kavrayabildiğimiz ancak çok az bir kısımdır.

Bir kere Rabbimiz bu İslâm davasını omuzlayan insanların uyuşuklardan meydana gelmesini istemiyor. Şurada burada keyif çatarak yan gelip yatarak Allah'ın yardımını bekleyen insanlardan olmasını istemiyor. Bununla beraber düşmanlarına karşı hazırlıkları, planları, programları, silahları, kılıçları olmasını istiyor.

Şurası hiçbir zaman unutulmamalıdır ki hiçbir zahmete girmeden, hiçbir sıkıntıya katlanmadan, dükkanlarından, bürolarından, parklarından, plajlarından vazgeçmeden kişilere gelecek zaferlerin kaybedilmesi çok kolay olacaktır. Kolay elde edilen şeylerin kaybedilmesi de o nisbette kolay olacaktır. Ucuz kazanılan zaferler çok çabuk kaybedilir. Bu ve bunun gibi bizim bilemeyip de Allah'ın bildiği pek çok hikmetlerden ötürü Allah, mü'minlerin savunmalarını yine mü'minlerin elleriyle gerçekleştirmek istemektedir.

Zaman gelir; mü'minler zulme uğrarlar, ezilirler, çiğnenirler, hapislere tıkılıp ağızları kapatılır, elleri bağlanır. Rabbimiz Allah'tır de-menin dışında hiç bir suçları olmayan bu mazlumların eline zafer çok geç gelebilir. Ama bilesiniz ki, bu gecikme de Allah'ın hikmetiyledir. Şöyle birkaç madde olarak bunu özetlemeye çalışayım inşallah.

1- Zaferin gecikmesinin sebebi, belki de mü'minlerin imanlarının henüz kökleşmemesinden kaynaklanabilir. Belki de imanlarının gereği olarak bu savaş konusunda imkânlarının tamamını seferber edecek duruma gelememiş olabilirler. Bu durumda zaferi elde etseler bile onu koruyacak durumda değillerdir. Zira ellerindekini, ceplerindekini, kasalarındakileri bu dava uğrunda son damlasına kadar harcayabilmiş değillerdir. Sevdiklerini, değer verdiklerini bu uğurda henüz tümüyle gözden çıkarabilmiş değillerdir.

2- Bir de mü'minler imkânlarını, kuvvetlerini son damlasına kadar kullanarak, artık Allah'ın yardımı olmadan hiçbir kuvvetin zaferi kendilerine zaferi temin edemeyeceğini anlayıncaya kadar, yâni bütün güçlerini kullanıp sonra da işi Allah'a havale edebilecek duruma gelinceye kadar Allah zaferi geciktirebilir.

3- Bazen de Allah zaferi şunun için geciktirebilir: Mü'minler korkunç işkencelere, sıkıntılara, ıstıraplara maruz kalarak Allah'a bağlantılarını, Allah'a sığınma melekelerini artırmak için Cenab-ı Hak zaferi geciktirebilir. Yıllar yılı alnı paslanmışlar, vicdanı paslanmışlar, namazı unutmuşlar, Allah'ı unutmuşların cephede, o zor durumda kanlarıyla abdest alıp unuttukları Allah'a dönecekleri güne kadar Allah zaferi geciktirebilir.

4- Bazen de şunun için gecikebilir zafer: İslâm ümmeti henüz bütün varlığıyla savaşa katılmamış olabilir. Birileri bir yerlerde öldürülürken, birileri bir yerlerde zevk ü sefa içinde bulunabilirler. Şu anda olduğu gibi. Yanı

başlarında kardeşleri öldürülürken, kimileri Allah davası için bir kısım fedâkarlıkları göze alabilecek noktada olmayabilirler. Ya bir mevki elde etmek, ya ganîmet devşirmek, ya da bir şahsi menfaat için kardeşleriyle birlikte savaşmıyor olabilirler.

İşin acısı bu savaşa katılmayan müslümanlar, savaşan müs-lümanların karşısındaki şer güçlerin içinde olabilirler. Yâni şer güçlerin içinde böyle şuursuz da olsa birtakım hayır güçler de bulunabilir. Halbuki Allah, kesinlikle hayrın şerden bütünüyle ayrılmasını iste-mektedir. Zira hayrın desteğindeki şerrin yıkılması gerçekten çok zordur. İşte Allah, şerrin içindeki hayır birimlerinin ayrılıp, şerrin tek başına desteksiz kalacağı ana kadar zaferi gecikti-rebilir. Şu anda tüm dünyada müslümanların yaşadıkları talihsiz durum bundan ibarettir.

Yâni şerrin tüm müslümanlar tarafından anlaşılmasını istemektedir. Zira müslümanlardan bir grup insan, şerle savaşa kalkıştığı zaman bu şer güçler, diğer müslümanlardan destek bulabilmektedir-ler. Bazı zavallı müslümanlar hâlâ bu bâtılların hak olduğunu zannet-tikleri için, onların yıkılıp gitmesine razı olmamaktadırlar. Halbuki Allah bâtılın bâtıl olarak herkesin gözleri önünde açığa çıkmasını, tüm müslümanların ondan desteğini çekmesini ve bu bâtıl yıkılıp giderken de kökten yıkılıp gitmesini, onun yok olup gidişine üzülecek bir tek müslümanın kalmamasını istemektedir. Bu yüzden bütün müslüman-ların topyekun bâtılı anlayabilecek bir duruma gelecekleri ana kadar zafer gecikebilir diyoruz Allahu âlem.

İşte her ne sebeple olursa olsun mü'minler zaferin gecikmesi karşısında sabredecekler ve yılgınlık göstermeyeceklerdir.

"İşte bunlar sâdıklardır (doğru söyleyenlerdir) ve işte gerçek takva sahipleri de bunlardır."

Dikkat ederseniz Rabbimiz en küçükten en büyüğe doğru sıralamış. Bunlara sabretmeden imanın tadını tatmak mümkün değildir. Zaten gerçek mü'min, böyle zor zamanlarda belli olacaktır.

İşte sâdıklar bunlardır. İşte iman iddiasında sâdık olanlar ancak bunlardır. Bu sıfatları üzerinde bulunduran ve inandığı şeyleri pratiğe aktaran kişi birr sahibidir, takva sahibidir, Allah bizleri bunlardan eylesin inşallah..

Bundan sonra İslâm toplumunda bu yasaları ve imanı korumaya yönelik cezai müeyyideleri anlatmaya başlıyor Rabbimiz. Genel olarak Kur'an'ın ortaya koyduğu cezai müeyyideler iki kısımdır. Âhi-rette verilecek cezalar ve dünyada verilecek cezalar. Dünyada veril-mesi gereken bir cezai müeyyide bakın şöyledir:

178:"Ey iman edenler öldürülenler hakkında size kısas yazıldı, (farz kılındı). Hür insana karşı hür insan, köleye karşı köle, kadına karşı kadın."

"Ama öldüren katil öldürülenin kardeşi (varisleri) tarafından affedilirse, öldüren kişiye örfe uyması ve affedene (diyetle) iyilikte bulunması gerekir."

"İşte bu size Rabbiniz tarafından bir hafifletme ve rahmettir."

"Artık kim de bundan sonra haddi aşarsa ona elim bir azap vardır."

Âyet-i kerîmede insan hayatının taşıdığı değerin eşitliği ilkesi ortaya konmaktadır. Öldürme sonucu ortaya çıkan kan bedeli ne öldürenin ne de öldürülenin ırkına, sınıfına bakılarak tesbit edilemez.

Âyetin iniş sebebi hakkında şunları biliyoruz: İslâm'ın zuhurundan evvel yahudiler adam öldürenler konusunda katilin öldürülmesi gerektiğini, ama diyetin öldürmeden önde tutulması gerektiğini iddia ediyorlar, hıristiyanlar ise katil hakkında kesinlikle affın vacip olduğu-nu söylüyorlardı. Kan bedeli konusunda farklı uygulamalarda bulunuyorlardı. İleri gelen insanların diyetlerini diğer insanların diyetlerinin birkaç misli tutuyorlar, bizden bir kadın karşılığında sizden bir erkek bir kadın, bizden bir köle karşılığında sizden bir köle, bir de hür öldüreceğiz diyorlardı. Kendi kabilelerine mensup olup öldürülen bir kişinin diyeti için çok yüksek bir paha biçiyorlar ve öldürenin kabilesinden yüzlerce adamı öldürmeye kalkışıyorlardı.

Bugün de aynı vahşeti görüyoruz. Kendilerini dünyanın en medenî milleti sayan ülkeler, kendilerinden öldürülen bir kişinin karşılı-ğında öldüren kişinin ülkesinden yüz kişiyi öldürecekleri konusunda yeminler ettiklerini ve tüm dünyanın gözü önünde bunu uygulamaya koyduklarını görüyoruz. İşte İsrâil, işte A.B.D, işte İngiltere, işte Fransa. Bir İsrâil oğullunun karşılığında İsmail oğulla-rından, Filistinli yüz müslümanı öldüreceğiz diye yemin ediyor adamlar ve öldürüyorlar da. Köle ülkelere mensup binlerce kişinin, efendi ülkelere mensup bir kişi karşılığında öldürüldüğünü görüyoruz bugün. Bir İngiliz vatandaşının öldürülmesinin karşılığında İngilizlerin tüm Mısır halkından intikam aldığını biliyoruz. Fransızların Cezayir ve Tunus'ta bir Fransız askerine karşılık binlerce müslümanın kanına girdiklerini biliyoruz. A.B.D de en yetkili bir ağzın yeryüzünde bir tek müslüman kalmayıncaya kadar bizim savaşımız sürecektir! Sözünün de ne mânâya geldiğini biliyoruz. Ama daha hesaplaşma başlamadı, hele bir hesaplaşma başlasın, yüz yılda akıttıkları kanların hesabını vermek çok zor gelecek onlara.

Ama bunun aksi olduğunda, yâni köle ülkelerden bir vatandaşı bunlardan birisi öldürdüğü zaman, bunların mahkemeleri kesinlikle ona ölüm cezası vermemektedir. Allah buyuruyor ki bu âyet-i kerîme-de, sınıfları ne olursa

olsun, ırkları ne olursa olsun, hangi statüye sahip olurlarsa olsunlar, öldürülen kişinin karşılığında sadece öldüren öldürülür, başkaları kesinlikle öldürülemez.

"Ey iman edenler zulmedilerek, ölümü hak etmediği halde, haksız yere öldürülenler hakkında size kısas yazılmıştır,(farz kılınmıştır.)"

Kısas; sözlükte aynıyla karşılık vermek demektir. Yâni yapılan amelin aynısını yapan kişiye uygulamak demektir. Herhangi bir hakkı, o hakkın dengiyle değiştirmek demektir.

Hür hüre, köle köleye, dişi de dişiye karşılık olarak öldürülecektir.

Bu âyet-i kerîme Mâide sûresindeki 45. âyet-i kerîmeyle biraz daha açıklanmıştır. Orada da Rabbimiz şöyle buyurur:

"Orada (Tevrat'ta) biz İsrâil oğullarına şöyle yazdık (farz kıldık): Cana can, göze göz, buruna burun, dişe diş ve yaralar birbirine kısastır."

(Mâide 45)

Yâni buradan da anlıyoruz ki sadece öldüren öldürülür, sadece katil öldürülür, öldürenden başkası öldürülemez. Ama:

Kardeşi tarafından katile herhangi bir şey bağışlanmış olursa, kısas hemen düşecektir. Bakın burada "kardeşi" kelimesinin kullanıl-ması çok calib-i dikkattir. Allah diyor ki sanki burada, bakın öldüren katil size çok büyük zarar vermiş de olsa, sizi çok büyük üzüntülere sevk etmiş de olsa nihâyet o sizin kardeşinizdir. Sizin din kardeşiniz-dir. Bu sebeple yanılıp hata ederek sizden bi-rini öldüren o kardeşinize karşı içinizde taşıdığınız intikam arzunuzu yener de onu affederek ölüm cezasını kaldırırsanız bu Allah katında sizin derecenizi ve sevabınızı artıracaktır buyurulur.

Bakın bu âyet-i kerîme öldürülen kişinin ailesinin, katili bağış-lamalarına izin veriyor. Bundan anlıyoruz ki kıtal da bağışlanabilecek bir suçtur. Bu durumda mahkeme illa da katili cezalandırma hususun-da diretemez. Hemen kısas düşer. Ama ölenin varisleri dilerlerse katilden diyet alabilirler maruf ölçüler içinde. Ölenin varislerinden bir tanesinin bile affetmesi kısasın düşmesi için yeterlidir.

Allah'ın varislere tanıdığı bu hak, günümüzde varislere verilmiyor. İş adliyeye intikal etti mi, artık ölenin varisleri davadan vazgeçse bile kamu davası devam ediyor ve adam cezalandırılıyor. Sonra da varislere vermedikleri bu hakkı, çıkardıkları bir af yasasıyla kendileri veriyorlar. Yetkiyi hak sahiplerine vermiyorlar, kendileri kullanıyorlar; sanki o katilin öldürdüğü kişi kendi babaları da onu affediyorlarmış gibi. Ondan sonra da kan davalarının önüne geçilemiyor tabi.

Böyle bir diyet üzerinde anlaşmışlarsa, o zaman katilin bunu güzellikle ölenin ailesine ödemesi gerekir.

Artık bundan sonra her kim de bu hüküm ve emirlere uymayarak haddi aşarsa, yâni katilin dışındakileri öldürmeye kalkarsa veya katili affettikten ve ondan diyet aldıktan sonra yine de katili öldürmeye kalkışırsa veya katil söz verdiği diyeti ödeme konusunda yamukluk yaparsa, onun için elim bir azap vardır.

Allah, böylece Muhammed ümmetine kısası yazarken, bir hafifletme ve rahmet olarak da af ve diyeti meşru kılmıştır. Sonra buyurur ki bakın Rabbimiz:

179:"Ey akıl sahipleri, kısasta sizin için hayat vardır. Umulur ki sakınırsınız."

Ne kadar güzel bir ifade değil mi? Ama unutmayalım ki, akıl sahiplerine hitap ediyor Allah. Değilse kısası ağır bulup, insanlara Allah kanunlarından başka kanunlar uygulamaya çalışarak, güya Allah'tan daha merhametli davrandığını iddia etmeye kalkışan zavallılar, zaten akıl sahibi olmadıkları için böyle davranmaktadırlar.

Bunlara değil de akıl sahiplerine diyor ki Allah; "Kısasta sizin için hayat vardır." Peki kimin için hayat vardır?

1- Öldüren için hayat vardır. Öldüren müslüman kısasla temizlenip hayat bulmaktadır. Katil kendisine Allah'ın takdir buyurduğu kısas tatbik edilince, cezasını dünyada çektiği için cennete gidecektir. Eğer kısas uygulanmasaydı, o haliyle cehenneme gidecekti; halbuki İslâm cehenneme hayat demez.

"Orada ne yaşayabilecek, ne de ölebilecekler."

(A'lâ 13)

Buna yaşamak da denmez, ölmek de denmez. Ama hayat cennettir. Ve o kişi cezasını dünyada çektiği için hayat gidecek, cennete gidecektir. İşte hayat vardır kısasta öldüren için. Başka kimin için hayat vardır?

2- Ölenin ailesi için, yakınları için hayat vardır kısasta. Kısas uygulanarak katil cezasını çektiği için ölenin tüm ailesi sükûnete ermiş, intikam duyguları sönmüştür. Yıllar yılı sürüp gidecek kan davalarının da önü alınmış, böylece hem ölenin ailesi için, hem de öldürenin ailesi için hayat vardır. Ama öyle değil de şimdiki gibi olunca, birkaç sene yatan katil hapisten çıkıp da köye dönünce; ölenin yakınlarından biri, bize yapana biz de böyle yaparız diyerek babasının yattığı yere onu gönderip kendisi de öldürdüğünün geldiği kodese gider, sonra işte bir iktidar değişikliği, bir yasa, bir af filan o da çıkar, bu defa öteki aileden biri, biz de adama böyle yaparız, derken bir ona çıkacaktır, bir yüze çıkacaktır ve bu kan davaları bitip tükenmek bilmeyecektir.

3- Başka kimin için hayat vardır kısasta? Toplum için hayat vardır kısasta. Öldüren kişiye kısas uygulandığı zaman toplumda insan değer kazanacaktır. Ölüm oranları birden bire sıfıra inecektir. Bakıyoruz bugün tavuk kadar adamın değeri yoktur. Yüz bin lira karşılığında adam öldürülüyor. Niye? E sonunda ölüm yok ya! Üç sene yatar, beş sene yatar çıkarım diyor adam ve hiç çekinmeden basit bir şey yüzünden adam öldürebiliyor. Türkiye'de sadece bir senede öldürülenlerin sayısı on binleri buluyor.

Halbuki eğer kısas uygulansaydı, o zaman eller öyle rahat rahat tetiğe gidemeyecektir. Adam durup bir düşünecek, yoo!! Eğer ben bunu öldürürsem benim kelle de gider. Ben bunun dişini kırarsam benim diş de kırılır diyecek ve eller öyle rahat rahat tetiğe gitmeyecektir.

Eğer bir toplum kısası uygulamayarak insan hayatına gereken kutsiyeti vermezse, katili korumaya çalışırsa, bu suça pirim vermiş ve binlerce insanın hayatını tehlikeye atmış demektir. Ölüm cezasını tamamen kaldırarak cinâyetleri teşvik etmek insan hayatına karşı işlenmiş en büyük insanlık suçlarından biridir. Ve yıllardır şu bizim toplumda bu suç işlenmektedir.

(Kısasla ilgili sorular soruldu)

Bu dört soruya cevap olarak belki önceki söylediklerimi tekrar sadednce olacak ama şunları söyleyelim.

Bir kere, İslâm'a göre insan öldürmek, intihar etmek, kana, mala ve ırza (iffete) tecâvüz haramdır. Müslümanın canı, malı, ırzı ve şerefi koruma altındadır. Yine müslümanın müslümana, hakaret etmesi, onunla alay etmesi, ona karşı kibirlenmesi, ona eliyle ve diliyle zarar vermesi de helâl değildir. Bir kimse bir insanı öldürürse veya bedenine zarar verirse; İslâm bunun cezâsının verilmesini öngörür. Hem insan haklarının korunması, hem toplum huzurunun sağlanması, hem de kin ve nefret duygularının azalması için buna ihtiyaç vardır. Karşılığı verilmeyen suçlar, sahibini daha da azdırır.

İkinci soruya cevap olarak da şunu söyleyeyim: Arkadaşlar, biliyor ve kabul ediyoruz ki öldüren katilin yaşama hakkı, öleninkinden daha kutsal değildir. İslâm'da, bir yanağına vurana öbür yanağı da çevirmek yoktur. Ne zulmetmek vardır, ne de zulme uğrayınca sessiz kalmak. Kur'an-ı Kerim, haklının hakkını ortaya koyduktan sonra, hak sahibini affetmeye çağırır. Bu da tam bir denge, adâlet ve merhamettir. Kısas cezâsını uygun ve gerekli gören bizzat Allah'tır. Her şeyi bilen Rabbimiz insanlar hakkında şüphesiz en hayırlısını bilir. Kimin hak sahibi olduğunu en iyi o gösterir. Doğruyu ve yanlışı O'ndan daha iyi kim bilebilir? O'nun hükmüne karşı çıkanlar ya bilgisiz

câhillerdir, ya da çok cüretli kibirlilerdir. Onlar Allah'ın Rabliğini yeterince bilemeyen ve kabul etmeyenlerdir.

Yine kısas cezasının uygulanması için birtakım şartlar aranır. Bu şartların önemlilerini, kısaca şöyle sayabiliriz: Kısas, cinâyeti (suçu) kim işlemişse ona uygulanır. Kısası ancak müslüman otorite sahipleri yerine getirir. Herhangi bir kişi veya topluluk bunu yapamaz. Bir cinâyeti birkaç kişi beraber işlemişse, kısas hepsine uygulanır. Cinâyetin işlendiği tam kesin olmazsa, yani şüphe halinde kısas uygu-lanmaz. Suçlulara bu cezâ uygulanırken makamlarına göre ayrım ya-pılmaz. Halk ile devlet başkanı arasında bile fark yoktur. Suçun, kasten yani bilerek işlenmesi gerekir. Hatalı öldürme ve yaralamalarda başka cezâlar uygulanır. Öldürülenin vârisleri veya yaralananın kendisi diyet isterse veya affederse, kısas uygulanmaz. Kısas, kendi den-gine göre uygulanır, aşırıya gidilmez.

Unutmayalım ki İslâm'ın bütün hükümlerinde ve ölçülerinde insanlar için hayırlar ve faydalar vardır. Kimi câhiller bunu görmese de bu böyledir. Çünkü o, yerin ve göklerin sahibi Allah'ın dinidir. Yarala-malara ve organlara verilecek zararlara karşı, onların dengi bir ceza, yani bir diyet uygulanır. "Göze göz, kulağa kulak" demenin, anlamı, gözün aynen çıkartılması, kulağın aynen kesilmesi değil, onların bedellerinin günün şartlarına uygun olarak diyet şeklinde verilmesidir. İnsanlar arasında adâlet, ancak Allah'ın koyduğu hükümlerin uygulanmasıyla sağlanır. İnsan, toplum, hayvan ve çevre haklarının garantisi İlâhî hükümlerdir. Bu hükümlere yüz çevirenler hem gerçek adâletten, hem de herkese âit hakları gereği gibi yerine getirmekten mahrum kalırlar. Adâletten mahrum kalmanın sonucu ise zulüm, baskı, ezilme, horlanma ve hakkını alamama gibi kötülükler ve İlâhî azaptır.

Dördüncü soru ile alâkalı da şunları söyleyelim: Kısas hükmü, bazılarına çok ağır bir ceza gibi gelse de ülü'l-el-bâb/akıl sahipleri kabul ederler ki, bu adaletin gereğidir, kangren olmuş bir uzvun kesilmesiyle vücudun kurtarılmasının sağlanması gibi, hayat sağlayan bir yaptırımdır. Çünkü kısas, dini veya nefsi müdafaa gibi meşrû bir sebep olmadan bir adamı zulmen öldürenlere uygulanır. Birisinin yaşama hakkını yok yere, kaba gücüne dayanarak elinden alan kimseye, kendisinden daha güçlünün var olduğunu bildirmek, onun da elinden hayat hakkını almak lâzımdır. İşte Rabbimiz öyle diyor:

"Kısasta Hayat Vardır!"

Bu ifadeden maksat, önce insana kısas hükmünü benimsetmektir. Çünkü kısas, nefislere ağır gelen bir cezâdır. Bu cümle, belâ-ğatın zirvesinde bir ifâdedir. Arap dilinde bu mânâya gelmek üzere en çok şöhret bulan atasözü; "El-

katlu enfâ li’l-katl = Öldürme, öldürmeyi yok eder” ifâdesidir. Ne var ki, “Ölümü en iyi ölüm önler” anlamındaki bu sözden, *“Sizin için kısasta hayat vardır”* buyruğu her bakımdan da-ha belîğânedir. Bu ifadeyle yine kısas ile hayat arasında bir intibak sağlanmıştır. Aslında kısas hayatın yok edilmesi ve hayat ise kısasın mukabilinde yer alır. İfâdede istenen doğrudan doğruya hayattır. Ölümün önlenmesi ise yalnızca bunun için gereklidir. Yoksa, kendiliğinden gerekli değildir.

Bir arkadaşımız da kısas konusunda ne gibi hadisler var demişti. İnşallah o konuda da bildiğim hadisleri okuyayım.

“Kim haksız yere, amden (bile bile) öldürülürse, velîsi şu üç şeyden birini tercihte serbesttir: Ya kısas ister, ya affeder veya diyet alır. Eğer dördüncü bir şey istemeye kalkarsa elinden tutun (engel olun)!”

(Ebû Dâvud, Diyât 3, 4)

“Kim mü’min bir kimseyi (amden) öldürürse, katil bu sebeple kısas olunur. Kim bu kısasa engel olursa Allah’ın lânet ve gazabı onun üzerine olsun! Allah onun farz veya nâfile hiçbir hayrını kabul etmez.”

(Nesâî, Kasâme 29)

“Kim, aralarında taş atışması veya kamçı ya da sopa darbı gibi durumlarla müphem şekilde öldürülürse (bunun hükmü); hatâen öldürme hükmüne tâbidir, diyeti de hata diyetidir. Kim bu diyetin yerine getirilmesine mâni olursa Allah’ın lânet ve gazabı üzerine olsun” Onun hiçbir farz ve nâfile hayrı kabul edilmeyecektir.”

(Ebû Dâvud, Diyât 17, 18)

"Kölesini öldüreni öldürürüz; onun burnunu, kulağını kesenin burnunu, kulağını keseriz ve onu iğdiş edeni iğdiş ederiz."

(Buhârî, İlim 39)

Ebû Hüreyre (r.a.) anlatıyor: “Rasûlullah zamanında bir adam birini öldürmüştü. Hâdise Peygamberimize geldi. (Meseleyi araştırdıktan sonra) katili, maktûlün velîsine teslim etti. Katil: “Ey Allah’ın Resûlü! Ben onu öldürmeyi kastetmemiştim (kazâen öldürdüm)” dedi. Allah Rasulü velîye: *“Eğer bu sözünde sâdık ise, doğruyu söylüyorsa, bu durumda onu (kısas olarak) öldürdüğün takdirde ateşe gidersin!”* buyurdu. Bunun üzerine maktûlün velîsi, adamı salıverdi. Adam bir kayışla bağlı idi, kayışını sürükleyerek uzaklaştı. Bundan sonra kendisine zu’n-nis’a (kayışlı) adı takıldı.”

(Tirmizî, Diyât 13)

Süraka İbn Mâlik (r.a.) anlatıyor: “Rasûlullah (s.a.s.)’ın, oğlu sebebiyle babaya kısas uyguladığına, fakat oğluna, babası sebebiyle kısas uygulamadığına şâhit oldum.”

(Tirmizî, Diyât 9)

İbn Ömer (r.a.) anlatıyor: “Bir oğlan, hile (sûikast) sûretiyle öldürülmüştü. Hz. Ömer (r.a.): ‘Bunun öldürülmesine San’a ahâlisi iştirak etmiş olsaydı, bu tek kişi yüzünden bütün San’a halkını öldürürdüm!’ dedi.” Bir başka rivâyette: “Dört kişi bir çocuğu öldürmüştü Hz. Ömer dedi ki...” diye başlar ve yukarıdaki gibi devam eder.

(Buhârî, Diyât 21)

Ensardan mizahçı/şakacı bir zat vardı. (Bir gün yine) Konuşup yanındakileri güldürürken Rasûlullah (s.a.s.) elindeki çubuğu (şaka yollu) adamın böğrüne dürttü. Bunun üzerine adam: “Ey Allah’ın Ra-sûlü, (canımı yaktınız.) Müsâade edin kısas yapayım!” dedi. Allah Ra-sûlü de: *“Haydi yap!”* buyurdu. Adam: “Ama üzerinizde gömlek var, benim üzerimde yoktu (kısasın tam olması için çıkarmalısınız!” dedi. Adamın talebi üzerine, Peygamberimiz gömleğini kaldırıp böğrünü açtı. Adam, Rasulullah’ı kucaklayıp böğrünü saygıyla öpmeye başladı ve: “Ben bunu arzu etmiştim ey Allah’ın Rasûlü!” dedi.

(Ebû Dâvud, Edeb 160)

Enes (r.a.) anlatıyor: “Rasûlullah (s.a.s.)’ı, kendisine her ne zaman kısas bulunan bir dâvâ getirildiğinde, mutlaka her seferinde affetmeyi emrediyor gördüm.”

(Ebû Dâvud, Diyât 3)

Bu konuda bu kadar söz yeter kanaatindeyim. Bundan sonra vasiyetle ilgili bir âyet geliyor.

180:"Sizden birine ölüm gelip çattığında, eğer bir hayır (bir mal) bırakacaksa, babası, anası ve en yakın akrabası için (kitaba) uygun bir şekilde vasiyet etmek müt-takıler üzerine bir hak olarak farz kılındı."

181:"Kim bunu işittikten sonra değiştirirse onun günahı, onu değiştiren üzerinedir. Muhakkak ki Allah, işiten ve bilendir."

182:"Her kim de vasiyet edenin hata edeceğinden veya bir günaha gireceğinden korkar da tarafların arasını düzeltirse, ona bir günah yoktur. Şüphesiz ki Allah, çok bağışlayıcı ve çok merhamet edicidir."

Herhangi birinize ölüm yaklaştığı zaman, ölüm işaretleri belirdiği, hastalığı ve yaşlılığı kendisini ölüme çağırdığı zaman, eğer ölümünden sonra arkasında bir mal bırakacaksa, anası, babası ve en yakın akrabaları için meşru bir şekilde, yâni aşırılığa gitmeden, kırıp dökmeden, haksızlık yapmadan, âdil

bir şekilde vasiyet yapmak onun üzerine farz kılındı. Vasiyet eden kişinin vasiyetini aynen yerine getirmek müttakıler üzerine bir hak olarak vacip olmuştur.

Vasiyet; bir kişinin ölümle ortadan kaybolması halinde başkalarından kendisi adına bir şeyler yapmasını istemektir. Veya vasiyet; öldükten sonra malına birini mâlik kılmak veya öldükten sonra malında birilerine tasarruf yetkisini vermek, havale etmek demektir.

Âyet-i kerîmedeki ifadesindeki hayır mal mânâsınadır. Zira: °âyetindeki hayır da mal demektir. Ancak buradaki mal çok bir mal mı? Az bir mal mı? Yoksa az da çok da buna dahil midir? Bu konuda ihtilâf edilmiştir. Kimileri az olsun çok olsun burada anlatılan mutlak maldır demişler. Ama kimileri de bunu çok mal olarak tefsir etmişlerdir. Buna göre fakir birinin vasiyeti yasaklanmıştır. İbni Abbas ve Hz. Ali Efendilerimiz az malı olan kimselerin vasiyetlerini yasaklamışlardır.

Buhârî ve Müslim'de Ebu Hureyre'den rivâyet edilen bir ha-dislerinde şöyle buyurulur: Sahabeden Hz. Sa'd Rasulullah'a gelerek: Ya Rasûlallah malımın üçte ikisini vasiyet edeyim mi? Buyurdu. Allah'ın Rasûlü: Hayır! Buyurdu. Bu defa Sa'd: O halde yarısını vasiyet edeyim mi? Deyince Rasulullah: Hayır! Buyurdu. Peki üçte birine ne dersin ey Allah'ın Rasûlü? Evet üçte birini, ama o da fazladır. Senin varislerini varlıklı bırakman, onları başkalarına avuç açar bırakmandan daha hayırlıdır buyurdu.

Deniliyor ki, daha sonra Nisâ sûresinde gelecek mîras âyetiyle Cenab-ı Hak, kişinin yapabileceği vasiyetin miktarını tayin buyurmuş-tur.

Bu vasiyet âyetiyle ilgili ve daha sonra gelen Nisâ sûresindeki mîras âyetiyle ilgili söylenenleri şöyle kısaca bir özetleyelim:

1- Müfessirlerden kimileri diyorlar ki; bu âyette anlatılan vasiyet konusu, Nisâ sûresinde daha sonra gelen mîras âyetinin nüzûlünden önce geçerliydi. Mîras âyetinin gelmesinden önce ölen kişi ana, baba ve yakın akrabalarına bir şeyler vasiyet etme durumundaydı. Ama Nisâ sûresindeki mîras âyeti geldikten sonra bu âyet nesih olmuştur. Artık ölenin, varislerine bir şeyler vasiyet etmesine gerek kal-mamıştır, çünkü mîras âyetiyle varislerden kimin ne kadar alacağı belirtilmiştir. Öyleyse bu âyette anlatılan varislere, vasiyet konusu nesih edilmiştir. Bunun için Allah'ın Rasûlü Veda Hutbesinde şöyle buyur-muştur :

"Muhakkak biliniz ki! Cenab-ı Hak her bir hak sahibine hakkını vermiştir. Artık bundan sonra varise vasiyet yoktur."
(Tirmizî: Vesaya, 5)

Yine İbni Mace'de rivâyet edilen başka bir hadislerinde Allah'ın Rasûlü:

"Diğer varisler izin verip razı olmadıkça hiçbir varis için vasiyet caiz olmaz."
(İbni Mâce: Vesaya, 6)

Bu bakımdan varislere vasiyet, mîras âyeti ve bu hadislerin ifadesiyle kaldırılmıştır.

2- Bazı müfessirlere göre ise, bu vasiyet sadece varis olan akrabalar hakkında nesih edilmiştir, ama bunun dışında kalan, yâni varis olamayan öteki akrabalar hakkında geçerlidir. Çünkü bakıyoruz Tüm kütüb-i sitte'de Allah'ın Rasûlü şöyle buyurmaktadır:

"Malı bulunan bir müslümanın, vasiyeti yazılmış olarak yanında bulunmadığı halde bir iki gece yatması caiz değildir."

Öyleyse âyet-i kerîmedeki vasiyetin vacip oluşu, mîras âyetiyle tümden nesih edilmemiş, varis olmayan kimseler hakkında bu geçerliğini korumaktadır. Yâni borçlu olan, birilerinde alacağı olan veya ma-lının üçte birini geçmemek kayd u şartıyla varislerinden başkalarına bir şeyler vasiyet etmek isteyen, yahut da yanında başkalarına ait mal bulunup da onun sahibine ulaştırılmasını isteyen kişi vasiyetini yazılı bulundurmalıdır.

Kim böyle bir vasiyette bulunmuşsa:
"Bu vasiyeti yerine getirmek müttakıler üzerine vacip olan bir haktır."
Vasiyet edilenlerden, veya vasiyete şahid olanlardan veya hakimlerden kim de bu meşru vasiyeti işittikten sonra, buna muttali olduktan sora onu değiştirirse veya uygulamazsa artık onun günahı değiştirenlerin üzerinedir. Çünkü Allah, herşeyi işitir ve bilir. O vasiyeti de işitmiştir onu değiştirenleri de işitip bilmiştir.

Öyleyse vasiyet edenin meşru vasiyeti mutlaka yerine getiril-melidir. Bu anlamda ecdadın vakfiyelerini değiştirenler, onları vasiyet edenlerin vasiyet gâyelerinin dışında kullananlar, iptal edenler çok büyük günah içindedirler. Ama meşru olmayan vasiyetleri yerine getirmek vacip değildir. Bundan dolayı:
Herhangi bir velî veya vâsi, yâni kendisine vasiyet edilen kişi, vasiyet eden kişinin bile bile veya hata ile bir günaha gireceğinden endişe duyarsa. Meselâ ne gibi? Meselâ adam malının bir kısmını meyhaneye vasiyet etmişse veya kumarhanenin yaşatılmasına vasiyet etmişse veya işte bunun benzeri meşru olmayan yerlere vasiyet etmişse veya meselâ yakın akrabalarını bırakıp uzak akrabalara, veya akrabalarını bırakıp akraba olmayanlara, varis olan akrabaların-dan bazılarına fazlaca vasiyet yapıp, diğer varislerinden mal kaçırmak gibi

hakka uymayan bir vasiyet yaptığını gördüğü zaman, böyle bir kötülüğünün zuhurundan korktuğu zaman:

"Kim de vasiyet edenin bir hatasından veya günaha girmesinden korkar da aralarını düzeltirse ona bir günah yoktur. Çünkü Allah çok bağışlayıcı ve merhamet edicidir."

Yâni ilgili varislerin aralarını düzeltip, ıslah edip zulmü adâlete çevirerek, bu kötülüğü kaldırırsa bunda bir vebal yoktur.

Kenzü'l-Ummal'da Allah'ın Resûlü'nün şöyle buyurduğu rivâyet edilir:

"Vasiyette zarar vermek kebairdendir. Yâni büyük günahlardandır."
(Kenzü'l-Ummal: 46069 No lu hadis)

Bundan sonra oruç âyetleri geliyor. Bakara sûresinin bu bölümünde oruç âyetleri geliyor. Medine'de farz kılınan oruç, Medine'de inen sûrenin bu bölümünde.

183:"Ey iman edenler sizden öncekilere farz kılındığı gibi oruç size de farz kılındı, yazıldı. "Umulur ki takva erleri olasınız"

Yazılmak, önceki âyetlerde de geçti, vacip kılındı, farz kılındı anlamlarına gelen bir kelime.

Savm, lügat mânâsı insanın kendisini meylettiği şeylerden, isterse bir söz olsun alıkoyması, tutması demektir. Şeriat dilindeki mânâsı ise insanın en büyük istekleri olan yeme içme ve cinsel ilişkiden bütün gün kendisini alıkoyması, menetmesi demektir. Âyet-i kerîmede önceki toplumlara farz kılındığı gibi size de farz kılındı denirken, artık biz öğreniyoruz ki, bizden önceki toplumlara da oruç farzmış. Yâni orucun farziyeti sadece bize ait bir farziyyet değildir. Onlar orucun vaktini değiştirmişler, şeklini, şemalini değiştirmişler, oruca farklı yaklaşımlarda bulunmuşlar ve sonunda orucu kaybetmişlerdir. Ama müs-lümanlar şükürler olsun, orucun aslî ve fıtrî şeklini muhafaza edebilmişlerdir. Yâni şu anda müslümanlar orucu pratikte nasıl uygulanması gerekiyorsa öylece uygulama yolunda gitmektedirler.

Elhamdülillah ki bu konudaki Kur'an âyetleri çok net ve de Peygamber Efendimizin oruçla ilgili belirlediği yasalar da açık ve net olarak elimizdedir. Ve böylece bu iş ayakta durmaktadır. Artık namaz da, oruç da, hac da evrensel bir boyuta ulaşmış, evrensel özelliklere sahiptir. İnsanlık tarihinin ilk dönemlerinden beri var olan bir emir ve bir ibâdet şekli.

Orucun hikmetleri çeşitli şekillerde sayılabilir. Ama bakın Rab-bimiz şöyle buyuruyor:

“Umulur ki takva erleri olasınız, müttakılerden olasınız.”

Yâni tüm hayatınızı Allah için yaşayıp, bu oruçla da hayatı Allah için yaşamanın bir boyutunu gerçekleştiresiniz. Şüphesiz oruçta başka faydalar da vardır, başka gerekçeler de vardır. Ama öncelikle bakıyoruz ki, Bakara sûresinin bundan sonraki âyetlerinde değerlendirdiği bütün olaylarda savaş, barış, hac, infak, fâizden sakınma gibi konularda hep takva görüyoruz.

Takva, hayatı Allah için yaşamak, hayatı Allah için değerlendirmek, hayatı tümüyle Allah’a verebilmenin, tüm hayatta Allah’ın koruması altına girip onunla yol bulabilmenin adıdır. Bakıyoruz âyetlerde, şu işi yaparsanız takvalı olursunuz, bu işi yapmazsanız takva sahibi olursunuz, savaşı şöyle değerlendirirseniz muttaki olursunuz, fâizden şöylece kaçınırsanız muttaki olursunuz, orucu böyle yaparsanız muttaki olursunuz, haccı, Arafat’ı, Müzdelife’yi şöylece değerlendirirseniz muttaki olursunuz gibi emirler bizim için aynı zamanda şöyle bir sistem oluşturmaktadır. Bu din sadece birtakım kuru emirler, bir kısım ölü kaideler ve şekli kurallar dini değildir. Bu din vicdana, imana ve dolayısıyla öte âlem imanına, Allah’a bağlılık imanına bağlı olan ve hayatı yalnızca Allah için yaşamanın imanını gerektiren bir özelliğe sahiptir.

184:"Sayılı günlerde farz kılındı."

Sayılı günlerde tutulacak bu oruç.

"Sizden hasta veya yolculuk halinde olan tutamadığı günler sayısınca diğer günlerde tutar."

"Ama oruca güç yetiremeyenler de bir miskini doyuracak kadar fidye verirler."

Bu âyetin açıklanmasında iki temel görüş vardır:

1- Bu y«9YT[¬O< kelimesinden önce mukadder bir ¸ vardır ve buna göre mânâsı, yâni sizden oruç tutamayacak kadar yaşlı olup da ölünceye kadar gittikçe gücü eksilmekte olanlar bir fakiri doyuracak kadar fidye verdi mi, artık oruç tutmasına gerek yoktur.

2- Sizden bir miskini doyuracak kadar fidye vermeye güç yetiren kişi de dilerse oruç tutar, dilerse tutmaz, tutmadığı her bir gün için bir fakiri doyuracak fidye verir, şeklinde anlaşılmıştır.

Hz. Muaz Bin Cebel’in ifadesine göre, ilk dönemler dileyen oruç tutar, dileyen de tutmayıp bir fakiri doyuracak kadar fidye verirdi. Yâni ilk dönemler oruçla fidye arasında bir muhayyerlik izni tanımıştı Rabbimiz. Müslümanların kimisi oruç tutacaktı, ama fidye vermeye gücü yetenler de fidye verecekti ve

oruç tutmayacaktı. Yâni böyle fidye verenler de orucu yerine getirmiş oluyorlar. Böyle bir anlayış var. Fakat bu âyetin gelişinden takriben bir yıl sonra gelen yine bu sûrenin 185. âyetiyle bu hüküm neshedilmiş, hükmü kaldırılmıştır.

"Şimdi artık sizden her kim ayı görürse oruç tutsun."

(Bakara 185)

Âyetiyle bu önceki izin kaldırılmıştır. Artık herkes oruç tutmak zorundadır. Hasta olmadığı sürece, bir mü'minin oruç tutmayarak fidye verme konusu kaldırılmıştır. Ancak oruç tutmaya takat getiremeyenler bir fakire fidye verirler deniyor. Fakat önceki anlatımın daha sonraki âyetle nesih edildiği, artık fidye vermeye gücü yetenin de yet-meyenin de oruç tutması gerektiği, ama beden sıhhati açısından gücü yetmeyenlerin fidye vermesi gerektiği, daha sonra gücü yetecek hale gelenlerin, yani oruç tutmalarına engel olan durumları kalkanların da fidye vermiş olmalarına rağmen dilerlerse tutmalarının da kendileri için hayırlı olacağı anlatılacak.

"Kim gönülden bir hayır yaparsa, o iyilik kendisi-nedir. Eğer bilirseniz oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır."

Kim bir tatavvu yaparsa, yâni bir nâfile işlerse, o onun hayrınadır. Yâni kim de hasta veya seferde olduğu halde oruç tutarsa, o da sizin için hayırlıdır, eğer bilirseniz. Yâni yukarıda anlatıldığı gibi seferde yahut hasta olduğu için Allah'ın kendilerine tanıdığı ruhsattan istifade etmeyi düşünmeyerek oruç tutmanız sizin için daha hayırlıdır, buyuruyor Rabbimiz.

Ya da buradaki tatavvu, kişinin oruç tutmadığı her bir gün için bir fakiri doyurması gerekirken, birden fazla fakiri doyurması biçimin-de bir tatavvudur, bir fazlalıktır. Veya oruç tuttuğu halde yine de bir fakiri doyurması biçiminde bir tatavvudur.

Gerçekten orucun hastalıkla ilgisi vardır. Bu âyet bunu açıkça belirtiyor. Fakat müslüman bir toplumda, müslüman bir hayatın içinde insanlar oruca karşı çok alışkındırlar, dayanıklıdırlar. Bakıyorsunuz adam yetmiş, seksen yaşında ihtiyar bir adamın, ya da hasta bir insanın çok rahat bir şekilde orucu tuttuğunu görüyoruz. Ama orucu tutamayanlar veya oruç tutmamakta diretenler hastalık gibi veya başka şeyler gibi bahaneler bulmaya çalışıyorlar. Bunların hepsi aslında hikâyedir. Yâni bir müslüman gerçekten niyet ettim acıkmamaya dedi mi, çok rahat orucu tutabilir, işte bakıyoruz, annelerimiz de ninelerimiz de gâyet rahat tutuyorlar.

Hasta olanlarımız bile tutturmadığınız zaman mahvoluyorlar. Ama öbür tarafta, müslüman bir toplum içinde kınanmaktan dolayı bazen oruç tutmak zorunda kalan adamlar bakıyorsunuz küçük bir baş ağrısından dolayı hemen bozuyorlar, efendim oruç zor bir ibâdettir, herkes bunu yapamaz, biraz müsaade

etmeli filan diye de propo-gandasını da sürdürmeye çalışıyorlar. Aslında bu sesler hayatlarında sınır tanımadan, haram helâl dinlemeden sürekli yemeye alışmış imansız boğazların geğirtisi veya Allah'ın emirlerinden midesi bozulmuş insanların barsak gürültülerinden başka bir şey değildir.

Tüm dünya müstekbirlerinin, dünya insanının haklarını yeme-ye, kanlarını emmeye koştukları, bir türlü doyma bilmedikleri bir dünyada, müslümanlar ise, onların yemek için çırpındıkları şeyleri yememek için, kullandıkları şeyleri kullanmama için âdeta bir savaş vererek oruçla onlara büyük dersler vermektedirler. Oruçla müslümanlar helâl lokmaya bile uzanmamak eğitiminden geçirilerek haramlara karşı böylece sakınma alışkanlığı kazanıyorlar. Müslümanlar oruçla helâliyle bile belirli saatlerde cinsel ilişkiye girmeme eğitiminden geçirilerek, zinaya karşı meyletmeme özelliği kazanıyorlar. Açlık sayesinde açların durumunu anlama imkânı buluyorlar.

Oruçta o kadar çok hikmetler var ki, bunlar saymakla bitmez.

"Oruç sabrın yarısıdır."
(Tirmizî)

Hadis-i şerifi gereği müslümanlar, eşine benzerine rastlanma-yacak bir sabır eğitiminden geçirilmektedirler. Oruç, malda ve bedende Allah'ı söz sahibi kabul etmenin ifadesidir. Oruç tutan bir müslü-man, malda da canda da Allah'ı söz sahibi kabul ediyor demektir. Zaten kişinin hayatta iki şeyi vardır. Bunlardan birisi canı, ötekisi de malıdır, sahip olduğu şeylerdir. Oruç tutan mü'min diyor ki; "Ya Rabbi, mal da senin, can da senin! Dün ye, dedin yiyordum, bugün yeme, dedin bak yemiyorum! Ama şu anda iftar vakti ye, dediğin için yiyorum!" diyerek, malda da canda Allah'ı söz sahibi kabul etmektedir. Oruç, kişinin hanımını Allah'ın emaneti bilmesinin ifadesidir. Ya Rabbi Ramazanda yasak dedin, ben bu yasağa uydum. Bu konuda seni söz sahibi biliyorum, demesinin ifadesidir. Oruç baştan sona niyetten ibarettir ve sadece Allah'a aittir. Oruçla müslüman, Allah için niyet taşıma konusunda çok büyük bir deneyim kazanmaktadır. Bunu kişi, ancak Allah için yapabilir. Kimse bunu bir başkası için yapamaz. Bir başkası için yapsa, onun göremeyeceği bir yer buldu mu rahatlıkla yer içer. Kimse bu konuda onu zorlayamaz. Şu anda dünyanın hiçbir gücü, dünyanın hiçbir kuruluşu milyarlarca insanın aynı anda çorbaya kaşık uzatmasını sağlayamaz. Hiçbir güç, bir saatliğine bile olsa bunu sağlayamaz. Onun içindir ki Rabbimiz:

"Oruç benim içindir ve onun mükâfatını ancak ben vereceğim."
(Buhârî, Savm: 9)

Buyurur. Oruç, sadece Allah için olunca elbette onun mükâfatını da ancak Allah takdir buyurur. Evet, birilerine zor gelebilir. Birileri onu zor görebilir. Halbuki bu iş ibâdettir, kulluktur, taattır, takvadır ve buna gücü yetenin mutlaka yerine getirmesi gerekmektedir. Eğer insanın üstesinden gelemeyeceği bir şey olsaydı, zaten Allahu Teâlâ bize böyle bir yük yüklemezdi diyoruz.

185:"Ramazan ayı öyle bir aydır ki onda insanlara yol gösteren, hakla bâtılı ayıran, hidâyet rehberi ve deliller halinde bulunan Kur'an, o ayda indirildi. Şimdi artık sizden kim bu aya erişirse, onun orucunu tutsun. Kim de hasta olur veya seferde bulunursa, tutamadığı günler sayısınca başka günlerde onu kaza etsin. Allah size kolaylık diler, güçlük istemez. Bu kolaylığı sayıyı tamamlamanız ve size yol gösterdiğinden dolayı Allah'ı büyük tanımanız için meşru kılmıştır. Umulur ki şükredersiniz."

Deniliyor ki Ramazan; Rabbimizin isimlerinden biridir. Bundan dolayı; "Ramazan geldi," "Ramazan gitti" filan dememek lâzımdır. "Ramazan ayı geldi," "Ramazan ayı çıktı" demek lâzımdır.

Yahut da Ramazan; işte Muharrem, Safer, Rebiu'l evvel, Re-biu'l âhir, Cemaziy'el evvel, Cemazi el âhir, Recep, Şaban, Ramazan, Şevval, Zilkade ve Zilhicce aylarından bir tanesidir. Evet bu aylardan bir tanesidir, ama farklı bir aydır. Çünkü bu ayda Kur'an indirilmiştir.

Ve yine bu ayın hangi gecesinde Kur'an indirildiğine dair Du-hân sûresinde:

"Apaçık olan Kitaba andolsun ki, Biz onu, kutlu bir gecede indirdik. Doğrusu Biz, insanları uyarmaktayız."

(Duhân 2,3)

Âyetinde ve yine Kadir sûresinde:

"Doğrusu, Biz Onu, (Kur'an'ı) Kadir gecesinde indirmişizdir„

(Kadir 1)

Âyetini görüyoruz ki, bu Kur'an mübârek bir gecede indirilmiştir. Bu mübârek gecenin isminin Kadir gecesi olduğunu ve bu gecenin de Ramazanın içinde bir gece olduğunu biliyoruz.

Bu ayda Kur'an inmeye başlamıştır. Ya bu ayda Melekût se-masından dünya semasına toptan indirilmiş ve sonra peyderpey inmeye başlamıştır. Veyahut da Kur'an bizzat bu ayda inmeye başlamıştır. Artık bu ayın şerefinden dolayı mı bu ayda Kur'an inmeye başlamıştır, yoksa Kur'an indiğinden dolayı mı bu ay şeref kazanmıştır? Bunun tartışmasına girmenin anlamsızlığını kabul

ediyoruz. Bu ayda Kur'an inmeye başlamıştır, bunun ötesinde de elimizde başka bir delil yoktur. Öyle bir Kur'an ki:

Tüm insanlık için bir hidâyettir, yol göstericidir.

Hidâyetin beyanları vardır, açıklanması vardır onda. Ve de Furkân'dır o.

Furkân'dır bu kitap. Yâni hakla bâtılı ayırdetme özelliğine sahip olan bir kitaptır. Bir de hakkı bâtılı fark ettirme özelliğine sahip olan bir kitaptır o. Bu kitabı tanımadan, bu kitapla tanışmadan, bizim hak ve bâtılı tanıma imkânımız yoktur. Furkân'a ulaşmadan, bizim hakkı ve bâtılı tanıyıp, hakka tabi olup bâtıldan uzaklaşmış bir hayata ulaşmamız kesinlikle mümkün değildir. Bir de bu bize şunu hatırlatıyor ki, değer yargısı olarak bizim Allah'tan, Allah'ın kitabından başka birilerini kabul etme hakkımız yoktur. Yâni bir şeye iyi, ya da kötü de-me yetkimiz yoktur. Haram ya da helâl deme yetkimiz yoktur. Şu anda birilerine sorsanız hepimiz ayrı ayrı bu iyi, şu kötü deriz. Öyle değil; Allah'a soracağız, Allah iyi demişse iyidir, kötü demişse kötüdür. Ya, bana göre bu iş böyledir! Olmaz, sana göre olmaz. Bana göre de olmaz. Ya ne? Dikkat ederseniz şu anda demokratik bir hava içinde insanlar herkese herşeyi soruyorlar da Allah'a sormuyorlar. Problemleri Allah'a sormamanın sebebi de o probleme çözümü Allah'ça buldunuz mu artık diğer insanların hayat hakkı olamayacak da ondan. Çünkü hak ve bâtılı en iyi halleden Allah'tır, Furkân olan Allah'ın kitabıdır.

Tüm insanlar için hidâyettir bu kitap.

Halbuki biz Bakara sûresinin başındaki âyetlerde görmüştük ki bu kitap, muttakiler için hidâyet rehberidir. Yâni bu kitabın müttakıler için hidâyet kaynağı olduğunu görmüştük. Ama burada yine gördük ki imiş bu kitap. Yâni tüm insanlar için hidâyet kaynağıymış. Bunun anlamını şöylece ifade edebileceğiz: Evet bu kitap insanların tamamı için hidâyettir. Tüm insanlığı hidâyete ulaştırmak için gelmiş bir kitaptır bu. Bırakın beş altı milyar insanı, bunun karesini küpünü alın, altmış milyar olsun, yüz altmış milyar olsun veya ifade edilemeyecek kadar daha çok olsun isterse, dünya nüfusu insanlığın tümünü hidâyet etme özelliğine sahiptir bu kitap. Yeter ki insanlık bu kitaba inansın ve problemlerini bu kitaba göre çözmeye karar versin. Yeter ki insanlık Allah'la barışmaya karar verip; ya Rabbi! Bizi kendine yönelt, bu kitabınla bizi hidâyete ulaştır, biz senin kitabını temel çözüm kabul ettik diyebilsinler.

O zaman bu kitap tüm dünya insanının problemleri ne cins olursa olsun hepsini birer birer çözecektir. Tüm insanlığı düze çıka-racaktır, bunda hiç şüphe yoktur. Çünkü Allah öyle diyor. Ama bu insanların hepsi bu işi gönül rızasıyla kabul etmediklerinden, etmeyeceklerinden dolayı orada Rabbimiz:

Buyurmuş. Siz bilirsiniz! Müttakıler hidâyeti kabul ettiler ve onlara hidâyet kaynağı oldu bu kitap. Yâni tüm insanlığa hidâyet kaynağı olarak inen bu kitaptan; ancak hidâyete talip olanlar faydalanacaklar, talip olmayanlar da bundan mahrum olacaklar anlıyoruz. Evet, bu kitap beyyinattır da aynı zamanda. Herşey delilleriyle belli, âyetler belli, yasalar belli, hukuk belli, ekonomi belli, siyaset belli, dünya belli, âhiret belli, cennet belli, cehennem belli, herşey en küçük bir şüpheye mahal bırakmayacak şekilde bellidir.

"Şimdi artık sizden kim bu aya erişirse, onun orucunu tutsun."

Yâni kim bu aya ulaşırsa, kim bu ayın hilalini görürse artık orucunu tutsun. Ramazan ayı İslâmî aylardandır. Kamerî ayların dokuzuncusudur.

Şehr; bir ayın doğup ışık verir hale geldikten sonra kaybolup tekrar doğması sûretiyle böylece bir defa devrinden ibaret olan zamana denir.

Mü'minlerden her kim ki bu mübârek aya şahid olursa, hazır ve mukîm olursa oruç tutsun diyor Rabbimiz.

Şahid, şuhûd; şu mânâlara gelmektedir:

1- Bu ayda bilfiil hazır olan, hayatta olan, ya da vatanında mukim olan kişi demektir.

2- Bir ikinci mânâsı da şehri (bu ayı) açık bir ilimle müşahede eden demektir. Yâni bu ayın girdiğini kesin bir bilgi ile bilen veya bizzat müşahede eden, hilale şahid olan demektir. Öyleyse:

a- Her kim hilali görürse oruç tutsun.

b- Ya da sizden herhangi biriniz hilali görünce her biriniz oruç tutsun demektir. Böylece muteber bir şahidle de orucun tutulması caiz olur.

Ramazan orucunu tayin eden hilaldir. İlerde 189. âyette gelecek, buyuracak ki Rabbimiz:

"Peygamberim! Sana hilalleri soruyorlar. De ki; o insanlar ve hac için vakitlerdir."

Âyet bize kesinlikle gösteriyor ki; şer'an Ramazanı tayin eden hilaldir. Bu konuda Rasulullah'ın pek çok hadisi vardır:

"Hilali görünceye kadar oruç tutmayın! Üzeriniz bulutlanır da hilali göremezseniz, o zaman otuz günü ölçü yapın!"

(Buhârî, Savm, 11 Müslim, Sıyâm 31)

Bu otuzun nasıl ölçü yapılması gerektiğini de şöyle anlatır:

"Şaban ayının sayısını otuza tamamlayınız."
(Ebu Dâvûd, Savm 7)

Öyleyse:
Âyetinde ortaya konulan aya şahid olmanın geçerli şer'i se-beplerini bu hadisleriyle Allah'ın Rasûlü beyan buyurmuştur.

Bu meselede içtihada yer yoktur. Yâni otuz tamam olunca başka hiçbir delile gerek kalmaz. Ama bazen İslâmî aylar yirmi dokuz çekebilir. İşte bu durumda bir delile ihtiyaç vardır, o da hilalin bizzat görülmesidir. Yâni bizzat hilali görerek bilmektir. Ama göreni duymak-la amel etmek de görmeye dayanan bilgiyle amel etmek sayılmıştır. İşte bir kişi delildir, iki kişi delildir gibi bu konuda sözler söylenmiş.

Hilali araştırmak bütün müslümanlar üzerine vaciptir. Müslümanlar arasında bugün olduğu gibi bu vazife ihmal edilir de araştırma her yerde tek tük birkaç müslüman üzerinde kalırsa, bu vazifeyi yerine getirmekten kaçanların, vazifeyi yerine getirenleri yalanlamaya hakları da yoktur.

Bugün ısrarla bu işi gök bilimine bağlamaya çalışanları görüyoruz. Halbuki bu konuda gök bilimi hesaplarına itibar edilmez. Zira:

1- Gök bilimi hesapları hilali görmeye dayanan bir ilim değil, bu konuda delil getirmeye dayanan bir ilimdir. Bu açıdan âyet ve hadislerde anlatılan görme mevkiinde olamaz onlar.

2- Bu delile dayanan ilim, sadece bu konuda ileri gelen fen erbabına mahsustur. Ramazanın sübûtunu bu ilme bırakmak demek, tüm müslümanları bu ilme uymaya ve taklide zorlamak demektir. Böylece müslümanlar bir ibâdette aracılara mecbur bırakılmış ve hilali araştırma ibâdet ve zevkinden mahrum bırakılmışlar demektir. Halbuki ay, bizim Rabbimizin âyetlerinden biridir ve bizim sürekli Rabbimizin âyetleriyle karşı karşıya gelmemiz istenmektedir. Gök âyetleriyle, yer âyetleriyle sürekli iç içe olmamızı istemektedir Rabbimiz bizden.

Ama maalesef diyeyim, hesaba göre bir hayat yaşamaya alışmış insanların ne gökteki âyetlerden ne de yerdeki âyetlerden haberi olmamaktadır. Zaten şu şehir hayatı bizim semayla ilgimizi kesmiştir. Ama hayatı böyle statik değil de dinamik olan ve sürekli Rab-bimizin âyetleriyle iç içe yaşamaya çalışan, hayatı sürekli Rabbimizin âyetlerinin egemenliğinde olan insanlar, göklerle ve yerle içi içe olur, sürekli âyetlerden mesaj alır gider.

3- Her ilmin kendine has metodu vardır. İlim belirlediği bu metotla hareket etmek zorundadır. Bu metodu terk etmesi demek, ilmin kendi kendisini inkâr etmesi demektir. İslâm'ın da kendine mahsus metodu vardır.

Astronomi ilminin metoduna göre 0,1 0,2 0,3 0,4 0,5 ve 0,9 dereceye kadar ki hilal eksik bir hilaldir. Astronomi ilmi bu küçüklükteki hilalleri eksik kabul ediyor. Ve 1 dereceye kadar büyümedikçe onu hilal kabul etmiyor. İslâm da diyor ki hangi büyüklükte olursa olsun hilali gördünüz mü oruca başlayın, ne kadar küçüklükte olursa olsun hilali gördünüz mü bayram yapın diyor. Yâni bu hilalin büyüklüğü, küçüklüğü konusunda herhangi bir şartta bulunmuyor. İlim bu metodundan vazgeçmediği, bu metodundan taviz vermediği sürece İslâm-la uyuşması mümkün değildir. Ya İslâm taviz verecek ya da ilim bu metodundan vazgeçecek, bunun başka ötesi yoktur.

Bir ara Almanya'da bulunduğum sırada hilali gözetlemek için Dortmund şehrinin ortasında şehri gözetlemek amacıyla yaptıkları çok yüksek bir binaya çıkmıştık. Biz orada beklerken planataryum de-dikleri gök araştırma kurumundan da bir kısım insanlar geldiler. Ellerinde semayı seyretmeye yarayan aletler vardı. Sorduk ne için geldiklerini? Dediler ki biz de sizin geldiğiniz se-beple geldik. Biz de hilali araştırmaya geldik dediler. Ve şunu ilave ettiler; bu akşam sizin hilal çı-kacak, ama bizim hilal çıkmayacak. Dedim ki; nasıl olur bizim hilal, sizin hilal?

Adam dedi ki; bugün size bu aletle hilali göstereceğim ama bizim metotlarımıza göre bu hilal eksik bir hilal olduğu için biz onu bugünün hilali kabul etmiyoruz.

Adam elindeki aletlerin maharetini gösterebilmek için dört beş kilometre uzakta bir evin içine kadar bizi soktu. Gerçekten müthiş bir alet. Daha sonra adamlar bizim göremeyeceğimiz kadar küçük hilali elindeki aletle bize gösterdi ve o zaman bu konuda hiçbir şüphem kalmadı. Anladım ki bizim hilal görülmüştü; ama ilim, kendi metotlarından taviz vermeyecek ve onu hilal kabul etmeyecekti.

4- Bu ilmin verilerine itimat konusunda elimizde hiçbir nas yoktur. Bununla şunu demek istiyorum: İlmin verileri mutlak doğru olsa bile usul yanlıştır. "Usulsüzlük vusulsüzlüğü gerektirir." Kıble meselesi de böyledir. Kıbleyi bilemediği bir ortamda bulunan, çevrede sorabilecek birileri varken sormadan veya kendisi de araştırmadan kıbleye dönen birisi, velev doğru dönmüş olsa bile yaptığı yanlıştır. Neden? Çünkü usulsüz iş yapmıştır da ondan.

Müslümanların hilali araştırmaları üzerlerine vaciptir. Müslümanlardan bir tanesi bile hilali görürse hemen oruç tutmaları gerekmektedir.

İbni Ömer der ki: Ramazan hilalini görmek için müslümanlar harekete geçtiler. Hiç kimse göremedi ve sadece ben gördüm ve Rasulullah'a gelip hilali gördüğümü haber verince, Allah'ın Rasûlü oruç tuttu ve müslüman-lara da oruç tutmalarını emretti.

(Ebu Dâvûd, İbni Hıbban, Hakim)

Yine Abdullah der ki:

Bir Arabi Rasûlullah'a gelerek: Ey Allah'ın Ra-sulü! Ben Ramazan hilalini gördüm! Dedi. Allah'ın Ra-sûlü ona: "La İlâhe illallah'a şehâdet ediyor musun?" Dedi. Arabi: Evet! dedi. Rasulullah: "Muhammed'in Al-lah'ın Rasûlü olduğuna şehâdet ediyor musun?" dedi. Arabi: Evet! Deyince Allah'ın Rasûlü: "Ey Bilal kalk! Müslümanlara haber ver! Oruç tutsunlar!

Buyurdu.

(Ebu Dâvûd, Tirmizî, İbni Hıbban)

Âlimlerimizin beyanına göre, hilalin sadece bir yerde görülmesi de yeterlidir. Dünyanın herhangi bir yerinde hilal görüldüğü zaman bütün müslümanların buna uyma mecburiyetleri vardır. Zira Rasulul-lah Efendimizin:

"Sizden her kim hilali görürse oruç tutsun, hilali görünce de iftar etsin"

Hadisi bunun delilidir. Buradaki emir tüm müslümanlaradır. Binaenaleyh müslümanlardan bir kısmı hilali gördükleri zaman, hepsi görmüş gibi hareket etmek zorundadırlar. Hepsi aynı gün bayram etmek zorundadırlar. Bu müslümanların birliği açısından da çok hoş bir netice olacaktır.

"Kim de hasta olur veya seferde bulunursa tutamadığı günler sayısınca başka günlerde onu kaza etsin."

Tutamadığı günleri mutlaka tutmak zorundadır. Peki niye böyle hasta ve seferde olanlara oruç tutmama ruhsatı verilmiş?

"Allah size kolaylık diler, güçlük istemez."

Onun için hastalık ve sefer hallerinde orucu terk etmenizi size mubah kılmıştır. İslâm dini kolaylık dinidir, semahat dinidir. Bakıyoruz gerçekten Rasulullah Efendimizin ameli uygulamalarda o kadar kolaylıklar görüyoruz ki, akla hayale gelmez. Aklıma gelen birini söyleyeyim:

Adamcağızın biri dayanamayarak orucunu bozuyor. Geliyor Rasulullah Efendimize: Ya Rasûlallah ben bir iş yaptım! Ne hayır? Ben orucu bozdum. Diyor ki Allah'ın Rasûlü: O zaman atmış bir tutman lâzım. Ya Rasûlallah ben birini tutamadım, altmış gün nasıl dayanayım? Nasıl olduğunu da anlatıyor. Rasulullah diyor ki; o zaman git altmış fakiri doyur! Adam diyor ki; vallahi ya

Rasûlallah kimseye verebilecek bir şeyim yoktur. Rasûl-i Ekrem komşulardan bir şeyler getirtiyor ve diyor ki; git bunu mahallendeki fakirlere dağıt! Adam diyor ki; vallahi bizim mahallede benden daha fakir birisi yoktur! E git kendin ye o zaman diyor Allah'ın Rasûlü. Şu oruca bakın, hanımıyla beraber olarak oruca dayanamayan adama bakın ve sonucuna bakın. Kefarete bakın, affa bakın, müsamahaya bakın. Ama öteki ne kadar samimi değil mi? Bu samimiyete karşı samimi bir sonuç.

Boşuna cesaretlenme Hasan abi! Zaten bizim gündüz hanım-larımızla beraber olma şansımız hiç yok. Öyle değil mi? Onu almışlar elimizden. Çoğumuz akşam bile zor görüyor hanımını. Hoş, hayatı-mızın hangi bölümünü biz belirliyoruz da? İşte köle bir toplumun köle bireyleri..

Evet, Allah size bu kolaylıkları sağlamıştır, şüphesiz ki Allah sizin için kolaylık murad etmektedir. Allah sizin için zorluktan yana değildir. Öyleyse sizler de zorlaştırmadan yana değil kolaylaştırmadan yana tavır alın. Bu konuda birkaç hadis okuyalım inşallah.

Aişe (r.a)'nın bildirdiğine göre, bir kadınla beraber otururken yanlarına peygamber (s.a.v.) girdi ve: ***"Bu kadın kimdir?"***, diye sordu. Aişe validemiz: Bu filan kadındır deyip onun kıldığı namazları uzun uzadıya anlatmaya başladı. Bunun üzerine peygamber (s.a.v.) efendimiz:

"Bütün bunları sayıp dökmeyi bırak, gücünüz yettiği kadarıyla ibadet etmeniz size yeter. Vallahi siz amellerden usanmadıkça Allah'ta size sevap vermekten usanmaz."

buyurdu. Aişe (r.a) devamla Rasulullah (s.a.v.)'in yanında ***"En sevimli ibadet az da olsa devamlı yapılanı idi."*** dedi.
(Buhari İman 32, Müslim Müsafirin 215)

Abdullah İbn-i Mes'ud (r.a.)'den rivayet edildiğine göre peygam-ber (s.a.v.) şöyle buyurdu:

"Her türlü işlerinde ve sözlerinde ileri gidip haddi aşanlar helak oldular."

Rasulullah (s.a.v.) bu sözü üç sefer tekrarladı.
(Müslim, ilim 7)

Evet, Allah siz kolaylık diler, öyleyse sizler de:
"Bu kolaylığı sayıyı tamamlamanız ve size yol gösterdiğinden dolayı Allah'ı büyük tanımanız için meşru kılmıştır. Umulur ki şükredersiniz."

İnsan kolaylığı görünce hemen "Allahu Ekber" der değil mi? Rabbimin ne büyük lütufları vardır! diyecek ve bu hidâyetinden dolayı Allah'ı büyükleyeceğiz. Ve Allahu Teâlâya kulluk yapacağız.

Oruç âyetlerinin bir bölümü burada bitiyor. Oruç âyetleri arasında bir âyet geliyor:

186:"Kullarım beni senden soruyorlarsa ben onlara çok yakınım. Dua ettikleri zaman ben onlara icâbet ederim. Onlar da bana icâbet etsinler! Bana iman etsinler ki böylece doğru yolda olanlardan olsunlar."

Kullarım beni senden soruyorlarsa. Ne soruyorlar? Nasıl dua edelim? Bağıralım mı? Çağıralım mı? O bizi duyuyor mu? Bizi görüyor mu? Bizden haberdar mı? Vesaire, vesaire.. Allah diyor ki; ben onlara yakınım.

"Dua ettikleri zaman (ben onlara icâbet ederim) dua edenin duasına icâbet ederim. Onlar da bana icâbet etsinler! (hep dua etsinler bana) Bana iman etsinler (hep benim yolumda yürüsünler ve böylece) doğru yolda olanlardan olsunlar."

Birdenbire bir dua âyetiyle karşı karşıya geliyoruz. Bir kişinin Allah'a en yakın olduğu zaman, sabırla birlikte olduğu zamandır. Sabır oruçtur, dua da Allah'la beraber oluştur. Rabbimiz bizim için; "kullarım" diyor. Bu ne büyük bir şereftir. Bu hitap üstelik oruç âyetlerinin arasında geliyor. Allah, "Kullarım!" buyurarak bizi kendisine izâfe ediyor. Bu şerefin, bu yakınlığın, bu ünsiyetin yanında orucun meşakkati ne değer ifade eder de? Bunu duyan bir müslümanda yorgunluk, meşakkat kalır mı? Şereflerin belki en yücesi. Kullarıma söyle Peygamberim! diye bizi üçüncü şahıs zamiriyle de kullanmıyor üstelik, Rabbimiz bizi kendisine muhatap kabul ediyor, bize yöneliyor ve bizzat kendisi, bizim sorularımıza cevap verme lütfunda bulunuyor. Yakınım diyor, dualarınızı işitirim demiyor, siz bana dua edince ben anında icâbet ederim diyor. Bu âyet-i kerîmede anlayabildiğimiz kadarıyla bize anlatılmak istenenleri şöyle bir özetleyelim inşallah:

1- Allah bize bizden, bize herşeyden daha yakındır. Bize şah damarımızdan daha yakındır Allah.

"Biz insana şah damarından daha yakınız."

(Kaf 16)

Âyeti bunu anlatır. Buna göre madem ki Allah bize bu kadar yakındır, o halde:

a- Allah'a dua ederken onu uzakta bilip, işitmez zannedip bağırıp çağırmanın, hoplayıp zıplamanın anlamı yoktur. Nitekim birilerinin böyle yüksek sesle, bağırıp çağırarak dua ettiklerini gören Allah'ın Rasûlü:

"Sizler sağıra ve gaibe dua etmiyorsunuz. Herhalde işiten ve yakın olan birine dua ediyorsunuz."

Buyurmuştur.

b- Madem ki Allah bize bizden ve herkesten yakındır; o halde duada birilerinin aracılığına ne gerek var? Aracı kullanmaya da gerek yoktur. Bir kere Rabbime ben kendim bizzat dua edebilmeliyim. Birilerinin gölgesinde, vasıtasında dua ederek şahsiyetimin ezilmesine gerek yoktur. Bundan sonra kime boyun eğecek de mü'min? Kimden korkacak da? Kime sığınacak da? Allah kendisine o kadar yakın ki; Ya Rab! Dediği anda telsizsiz, telefonsuz, aracısız anında duyan bir Allah'la karşı karşıyaysa mü'min, aracılara ne gerek var da? Hiç kimse, kişiye Allah kadar yakın olmadığına göre; aracılar kullanarak şirke düşmesinin de anlamı kalmamıştır.

2- Günahsız bir ağızla dua etmeye çalışmalıyız. Allah'ın Ra-sûlü Tirmizî'de:

"Kişi günah işleyip sılayı rahmi kesmedikçe, ve de acele etmedikçe Allahu Teâlâ onun duasını reddetmez."

Buyurur.

Helâl gıda çok önemlidir dua için.

Allah'ın Rasûlü bir adamdan söz eder. Adam Allah için yollara düşmüş. Cihada, sefere çıkmış, ilayı kelimetullah adına çıkmış, Allah'a dost kazandırmak, tebliğ yapmak, emri bil maruf yapmak için veya savaşarak Allah düşmanlarının işini bitirmek üzere yola çıkmış. Bu yolda büyük sıkıntılar çekmiş, büyük zorluklara katlanmış, yüzü gözü toza toprağa batmış ve bu haldeyken el kaldırıp: "Ya Rab! Ya Rab!" diyerek Allah'a dua ediyor, bir şeyler istiyor Allah'tan. Çocukları için istiyor, ülkesi için istiyor, memleketinde ittifaktan dem vurarak istiyor, devlet istiyor, düzen dirlik istiyor Bosna'dakiler, Çeçenistanda-kiler için istiyor, istiyor. Ama Allah'ın Rasûlü buyuruyor ki; bu adamın yediği haram, içtiği haram, giydiği haram, gıdası haram, özü haram, sözü haram. Nerede kaldı Allah bunun duasını kabul edecek?

3- Duada bir de acele etmeyeceğiz. Allah'ın Rasûlü:

"Sizden biriniz acele etmedikçe Allahu Teâlâ duanızı kabul buyurur."

Duada acele etmek, dua ettim de Allah kabul etmedi demektir.

(Buhârî, Müslim)

Dua ile istenen ihtiyacın karşılanması hemen de olabilir, bir müddet sonra da olabilir, bazen de istenen şey âhirete kalabilir. Bazen de bizim hakkımızda hayırlı olan şey, bizim istediğimizin dışında bir şey de olabilir. Öyleyse; "Olmadı! Dua ettim de kabul edilmedi!" diye acele etmeyelim. Çünkü Allah istediği zaman, istediği biçimde bizim duamızı kabul edecektir. Ve bazen bizim daha çok dua etmemizi istediği için Rabbimiz, istediğimiz şeyleri geç verebilir. Bu durumda kesinlikle ümitsizliğe düşmemeliyiz.

Değilse, yâni Allah'ın mülkü yanında bizim istediklerimiz ne kadar olabilir de? Bütün dünya insanlığı birleşse, herkes isteyebileceğinin en son sınırını istese, Allahu Teâlâ'nın mülkünden bir şey eksilir mi? Öyleyse bizim istediklerimizi geciktirmesinin sebebi, bizim biraz daha dua ederek kulluğumuzu artırmamızı istemesinden başka bir şey değildir.

4- Şurası da unutulmamalıdır ki:

"Dua bir ibâdettir."
(Ebu Dâvûd, Tirmizî, İbni Mace)

Dua dua edileni büyük tanımak, büyüklük mevkiine oturtmak, büyüklüğünü, gücünü kuvvetini kabul etmektir. Dua acziyetin ifadesidir. Dua âcizin, güçsüzün güçlüye teslimiyetinin ifadesidir. Öyleyse dua eden mü'minin duası, onu Allah'ın her ân kendisinin Rabbi ve koruyucusu olduğu düşüncesine ve her ân O'na muhtaç olduğu şuuruna götürecektir.

5- Dua ederken Allah'tan istenmesi gereken, istenmesi caiz olan şeyleri istemeliyiz. Harika, mûcize, nübüvvet ve haramları istemek gibi caiz olmayan şeyleri istemeyeceğiz.

6- Oruçlu dua etmeye çalışacağız. Hele hele iftar vakti yapılan duanın reddedilmeyeceğini söyler Allah'ın Rasûlü:

"Oruçlunun iftar vakti yapmış olduğu duası mutlaka kabul olur."

"İftar zamanı oruçlunun duası reddedilmez ."

Buyurur. Yine Ebu Hureyre'nin rivâyet ettikleri bir hadislerinde Allah'ın Rasûlü şöyle buyurur:

Üç kimsenin duası asla reddedilmez.

1- Âdil devlet reisinin duası.

2- İftar edinceye kadar oruçlunun duası.

3- Zulme uğrayan mazlumun duası.

Bu üç kişinin duasının asla reddedilmeyeceğini anlatıyor Allah'ın Rasûlü. Allah bizden dua etmemizi istiyor. Duaya o kadar önem verelim ki, öyle bir dua hayatı uygulayalım ki, artık bizim hayatımız hep dua olsun. Yâni Allah'la ilişkimizi hiç kesmeyelim. Çünkü dua sürekli Allah'la ilişki içinde olmaktır. Her zaman ona dua edelim. Hem de isteklerimiz meşru olduğu sürece utanmadan isteyelim ondan. Yahu bu da istenir mi, demeyelim. Çünkü istenilen kim? Allah. Yâni anamız değil, babamız değil, ağamız, patronumuz değil. Yâni başkaları gibi âciz, güçsüz, fakir birisi değil ki Rabbimiz. Üstelik biz yalvardıkça bizi seviyor. Kendisini istediklerimize sahip bildikçe, istediklerimize ehil gördükçe, istenilecek, başvurulacak tek kapı kabul ettikçe bizi seviyor.

Biz ona yöneldikçe o bizim kendisine yönelmemizden memnun oluyor. Öyleyse hemen yalvaralım, hemen yakaralım. Karnımız acıktı yalvaralım, susâdık yalvaralım, ayakkabımız kayboldu yalvaralım, ayakkabımız bulundu yalvaralım, sıkıntımız var yalvaralım cennet istiyoruz yalvaralım, cehennemden korkuyoruz yalvaralım, yalvaralım, yalvaralım.

Ve Kur'an'daki dua modellerini de iyi belleyelim. Kur'an'daki dua modelleri yanında bir de Rasûl-i Ekrem Efendimizin dua usullerini, ezkarını iyi belleyelim. Bizim toplumun en büyük hastalıklarından biri de duayı bilmemeleridir. Gerçi mekânik bir hayatımız var. İşte imam bize namazı kıldırırken duayı bile biz ona yaptırırız ve biz arkasında amin deriz. Yâni şimdi duayı bir başkasına ettirip ben de arkasından amin dedikten sonra benim dua yeteneğim kayboluyor demektir. Hacca gidiyor müslümanlar, başlarında birileri var, duayı ona yaptırıyorlar. Kişi kendisi yapmalı aslında duayı.

Hani İsrâil oğullarının hastalığıdır, bunu daha önce demeye çalışmıştım. Ağzı kurumuş sanki insanların da kendileri dua edemiyor, hep başkalarına dua ettirmeye çalışıyorlar. Aslında müslüman kendi duasını kendisi yapmalıdır. Ya Rabbi! Bana özgürlük ver! Ya Rabbi bana hürriyet ver! Ya Rabbi benim ülkeme dirlik, düzenlik ver! Ya Rabbi bana cennet ver! diyemez mi bunu müslümanlar? Elbette herkes söyleyebilir bunu, ama yine de alışmış insanlar, illa da birileri dua edecek, onlar da amin diyecekler, garip bir şey.

Allah korusun da hıristiyanlıkta olduğu gibi namazını birileri kılıverecek, orucunu birileri tutuverecek, hatmini, Kur'an'ını birileri oku-yuverecek, duasını

birileri yapıverecek, haccını birileri yapıverecek tamam. Hıristiyan dünyada olduğu gibi birileri papaz olacak ötekiler ümmî olacaklar, günahı oldu mu onun yerine para verecek, namazını kılamadı mı onun yerine para verecek, birileri hallediverecek Allah ko-rusun da böylece din kaybolup gidecektir. Halbuki dua, bizim Allah'la ilişkimizi sağlayan ve hiç bitmeyen, tükenmeyen bir ibâdettir. Dua et-meyi bilmeyen kişi kulluk da yapamaz. İşte namaz bir duadır, hac bir duadır. Evet duanız da olmasa Rabbiniz sizi ne yapsın?

187:"Oruç gecesi kadınlarınıza yaklaşmak size helâl kılındı. Hanımlarınız sizin için örtüdür, siz de onlar için elbisesiniz. Allah sizin nefislerinize güvenemeyeceğinizi bildi de müracaatınızı kabul buyurdu ve sizi bağışladı. Şimdi onlara yaklaşın ve Allah'ın sizler için (çocuk gibi, neslin devamı gibi) yazdığını isteyin. Fecrin siyah ipliği beyaz ipliğinde sizin için seçilinceye kadar yiyin için. Sonra da ertesi geceye kadar orucu tamamlayın. Mescidlerde itikaftayken hanımlarınızla cinsel ilişkide bulunmayın. İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır, bunlara yaklaşmayın. Allah'la yol bulasınız diye Allah âyetlerini işte böyle açıklar."

Geçmiş ümmetlerde oruç gecelerinde de hanımlarla münâsebet yasaktı. Cenab-ı Hak Muhammed ümmetine kolaylık dilediğinden orucun vaktini kısaltmış, geceleri nesih etmiş ve kadınlara yaklaşmayı caiz kılmıştır.

"Hanımlarınız sizin için örtüdür, siz de onlar için elbisesiniz."

1- Elbise, kişiyi örter ve onu dış etkenlerden korur. Kadınlarınız da sizi örtüp haramdan korumaktadırlar. Sizler de kadınlarınızı örtüp onları haramlara düşmekten korursunuz.

2- Kadınların kocaları, kocaların da kadınları için elbise olmaları, temiz olmaları ve sahibine has olmaları anlamını da ihtiva etmektedir. Elbise temiz olmalıdır. Kadın temiz olmalıdır, kadın afife, er-kek de iffet sahibi olmalıdır. Kadın sadece kocasına ait olmalıdır. Kocası da sadece karısına ait olmalıdır. Kadının başkalarına gitmesi de erkeğin başkalarına uzanması da mümkün değildir.

3- Elbisenin insan vücuduna yakınlığı neyse karı kocanın da birbirlerine yakınlığı odur. Kadın kocasına, koca da karısına tıpkı elbisenin vücuda yakınlığı gibidir. Aslında bu âyet-i kerîme oruç geceleri cinsel ilişkinin helâl kılınışının hikmetini anlatıyor. Yâni karı koca birbirlerine bu kadar yakınken, o onun için elbise o da onun için elbise haline gelmişken, oruç geceleri birleşme yasağında, birbirlerine uzak kalmalarında muhakkak ki bir zorluk olacaktır. İşte Allah sizden bu zorluğu kaldırmayı dilemiştir.

Libas esasen onların bizi haramdan korumaları, bizim de onları haramdan korumamız demektir. Onların bizi Allah'a kulluğa yönlendirmeleri, bizim de onları kulluğa yönlendirmemiz demektir. Müslümanlar dinlerini hanımlarıyla

tamamlarlar. Hanımlar da kocalarıyla tamamlarlar. Onlar onlara örtü, onlar da onlara örtü. Hayatı birlikte yaşarlar ve birlikte Allah'a kulluğa harcarlar.

Eğer kadınlarımız bizim için örtü olacaklarsa, o zaman onları çok iyi eğitmek zorundayız. Bizi örtecek, bizi koruyacak biçimde onları eğitmek zorundayız. Hem kendimizi eğitmeli hem de kadınlarımızı eğitmeliyiz. Yâni verdiğimiz kararlarda, uygulamalarımızda, cennet yolunda ne onlar bize ayak bağı olmalılar, ne de biz onlara ayak bağı olmalıyız.

Eğer yaşadığımız hayatta onlar bize, biz onlara ayak bağı olmaya başlamışsak, bu bizim onlara gerekli eğitimi vermememizden kaynaklanmaktadır. Ya da onlara gereken önemi vermediğimizden kaynaklanır. Kadınlarına gereken ilgiyi göstermeyen insanlar, Allah'ın istediği biçimde İslâm'ı yaşayamazlar. Kadınlarını Allah'ın istediği şekilde eğitmeyen erkekler de, onların kadınları da kesinlikle cenneti bulamazlar. Birlikte eğitilmeyen nice aileler görüyorum ki, bugün kadınlar kocalarının derdini anlayamadığı için kocalarını evlerine hapsetmekte ve onların İslâmî çalışmalarına engel olma kavgası vermek-tedirler. Halbuki birlikte eğitilselerdi, her ikisi de aynı endişeleri taşısalardı, bu kadınlar kocalarını bir saat bile evde boş durdurmaya-cak-lardı.

Birlikte eğitilerek onlar bizi cehennemden koruyacak, biz onları ateşe gitmekten koruyacağız. Bir insanın harama düşmesi, dünyanın yıkılması demektir. Bir kadının kendi helâlinden başkalarına uzanması, bir erkeğin helâlinden başkalarına gitmesi, tüm dünyanın batmasıyla eş anlamlıdır ve de toplumun helâki işte budur.

"Allah sizin nefislerinize güvenemeyeceğinizi bildi de müracaatınızı kabul buyurdu ve sizi bağışladı."

Cenab-ı Hak, Ramazan gecelerinde bu yasağın nefislerinize ağır geleceğini bildiği için bunu mü'minlere kolaylaştırdı.

"Şimdi onlara yaklaşın ve Allah'ın sizler için (çocuk gibi, neslin devamı gibi) yazdığını isteyin."

"Fecrin siyah ipliği beyaz ipliğinde sizin için seçilinceye kadar yiyin için. Sonra da ertesi geceye kadar orucu tamamlayın."

Bu beyaz iplik, siyah iplik meselesini önceleri yanlış anlamışlar. Adiy Bin Hatem Rasulullah'a gelerek: "Ya Rasûlallah! Ben gündüzün geceden ayrılığını anlayabilmek için yastığımın altına biri beyaz, biri de siyah iki iplik koyuyorum. Geceleyin onlara bakarak akını karasını ayırd ediyorum der. Bunun üzerine Allah'ın Rasûlü buyurur ki:

"Muhakkak senin yastığın çok geniştir, yahut uykun çok derindir. O fecr gecenin karanlığı ile gündüzün aydınlığıdır."
(Buhârî ve Müslim)

Demek ki buradaki beyazlık ve siyahlık fecri sâdıktan bir parça bulunan beyaz ipliktir. Bundan anlıyoruz ki ibâdetin zamanını saat birimleri değil de gökteki apaçık Allah'ın âyetleri, Allah'ın alâmetleri belirlemektedir. Bu her çağ insanının, her ülke insanının uyabileceği bir ölçüttür. Allah'ın zamanı tayin eden bu âyet ve alâmetleri kutuplarda da aynen işlemektedir. Orada gecenin anla-şılabilmesi için güneşin batmasına gerek kalmadan gündüzün bu alâmetler işlemektedir.

Sonra da oruçlarınızı ertesi günün akşamına kadar tamamlayın ifadesi, orucun akşam olunca biteceğini anlatmaktadır. Oruç, akşam güneş batınca biter. Ancak bu akşama kadar tamamlayın ifadesi de orucun bitimi konusunda dakika ve saniye gibi ölçülerin olmayacağını anlatmaktadır. İki sınırda da geniş bir serbestlik vardır. Yâni orucun bitimini de Allah'ın güneş âyeti belirlemektedir. Güneş batınca iftar edilmelidir.

Kişi zamanında uyanamamışsa, sabahın ilk şafağı görülmeye başladığı halde başlamış olduğu yemeğini yiyebilir. İftarda da güneş batar batmaz acele ediniz buyurulur. Allah'ın Rasûlü bir hadislerinde:

"Ümmetim iftarı çabuklaştırıp sahuru da geciktirdikçe hayır içinde kalmaya devam edecektir."
Buyurur.
"Mescidlerde itikaftayken hanımlarınızla cinsel ilişkide bulunmayın."

İşte Allah'ın sınırı bunlardır. Bunlara yaklaşmayınız. İnsanlar sakınsınlar diye Allah âyetlerini işte böylece açıklar.

İtikâf mescidlerde sırf Allah'a ibâdet için bir süre kalmaktır. Geçmiş peygamberler de yapmışlar. Allah'ın Rasûlü her yıl Ramaza-nın son on gününde itikafa girmiştir. İslâm'da itikafın dışında ruhbanlık, inziva hayatı yoktur. Hattâ Allah'ın Rasûlü:

"İslâm'da ruhbanlık yoktur, İslâm'ın ruhbanlığı cihattır."

Buyurur. İtikaf anında kadınlara dokunmak yasaktır. En az bir gün olmak kayd u şartıyla demişler veya Ramazanın son on günü itikafa girilir denmiş.

Gerçi şimdi müslümanlar itikafın zamanını ve mekânını değiş-tirdiler. Şimdi müslümanlar Ramazanda değil de yazın sıcak günlerin-de, mescidlerde

değil de Akdeniz'de böyle denize nazır çadırların içinde giriyorlar itikafa. Böylesi daha makbulmüş galiba. Allah'ın Ra-sûlü Muvatta'daki bir hadislerinde:

"Oruçsuz itikaf olmaz."

Buyurur. Kadınlar evlerinde itikafa girebilirler.

(İtikaf ile ilgili bir soru soruldu)

İtikaf kelime anlamı olarak; bir yerde bekleme, durma ve kendini orada hapsetme anlamlarına gelen bir kelimedir. Akıl bâliğ veya temyiz kudretine sahip bir müslümanın beş vakit namaz kılınan bir mescitte ibadet niyetiyle bir süre durması anlamında bir ibadettir. Hz. Peygamber'in özellikle Ramazan içinde ve Ramazanın son on günün-de itikâf yaptığını bildiren çeşitli hadis-i şerifler vardır. Hz. Âîşe'nin şöyle dediği nakledilmiştir: "Rasulullah (s.a.s) Ramazan'ın son on gününde itikâf yaparlardı. Bu durum vefat zamanına kadar bu şekilde devam etmiştir. Daha sonra Hz. Peygamber'in zevceleri itikâfı sürdür-müşlerdir"
(Buhârî, İtikâf, 1-18)

Ebu Hanife'ye göre içinde beş vakit namaz kılman her mescid-de itikâfta bulunmak caizdir. Ebu Hanife ve İmam Mâlik'e göre itikâfın nâfile olarak en azı bir gündür. Ebû Yusuf en az süreyi, bir günün yarıdan çoğu olarak belirlerken İmam Muhammed itikâf için bir saati de yeterli bulur. Mesciddeki itikâf erkeklere mahsustur. Kadınlar, az evvel de ifade ettiğimiz gibi evde mescit edindikleri bir yerde itikâfta bulunabilir.
(Tecrîd-i Sarîh, Terc. Kamil Miras, Ankara 1984, VI, 323-326).

İtikaf üçe ayrılır:

a. Vacip olan itikâf: Adak olan itikâf vaciptir. Bu, en az bir gün olur ve gündüz oruçla geçirilir. Hz. Ömer, Rasulullah (s.a.s)'den, "Cahiliye devrinde Mescid-i Haram'da bir gece itikâfta bulunmayı ada-mıştım; ne yapayım" diye sormuş Rasulullah (s.a.s); "Adağını yerine getir" buyurmuştur
(Buhârı, itikâf, 16)

b- Sünnet olan itikâf: Ramazan'ın son on gününde itikâfa girmek sünnettir. Hz. Âîşe'nin rivayet ettiğine göre Hz. Peygamber (a.s) orucun farz kılınmasından ömrünün sonuna kadar Ramazan aylarının son on gününde itikâfa girmiştir. Bir yerleşim merkezinde bulunan müslümanlardan birisi bu sünneti yerine getirirse, diğerleri üzerinden bu görev düşer. Bu duruma göre, her yerleşim birimi için itikâf sün-net-i kifâye hükmündedir. Bir kişinin bunu

yapması o beldedeki diğer müslümanları sorumluluktan kurtardığı gibi Cenâb-ı Hakk'ın, itikâf yapanın ecrini diğer belde müslümanlarına da vereceği umulur.

c- Müstehab (mendub) olan itikâf: Vacip ve sünnet olan itikâfların dışında itikâfa girmek müstehabdır. Bunun belirli bir vakti yoktur. Hatta mescide giren kimse çıkıncaya kadar itikâfa niyet ederse orada kaldığı sürece itikâfta sayılır. Bu itikâf'da oruç şart değildir. Bazı müctehidlerin, itikâf süresinin bir saat bile olabileceği görüsünde bulunduklarını yukarıda zikretmiştik.

İtikâf için niyet, erkekler için Mescid, oruçlu olmak, kadınlar için hayız ve nifastan temizlik gibi şartlar vardır. Burada itikâfı bozan hususlardan da kısaca söz edelim. Cinsi ilişkide bulunmak. Kur'an-ı Kerimde; "Mescidlerde itikafa çekildiğinizde kadınlarınıza yaklaşmayın" buyuran işte bu âyet bunu anlatır. Öpmek ve kucaklamak gibi şeylerden dolay inzal vaki olursa yine itikâf bozulur. Yine herhangi bir ihtiyaç yokken mescidden dışarı çıkmak. Bir de bayılmak itikâfı bozar. İtikâfa giren kimse mescidden ancak şer'î, zaruri ve tabiî ihtiyaçları için çıkabilir. İtikâfa giren kimsenin bulunduğu mescidde cuma namazı kılınmıyorsa, cuma namazını kılmak üzere başka bir mescide gitmesi, küçük ve büyük abdest bozmak için mescidden dışarı çıkması tabiî bir ihtiyaçtır. Yani yemesi, içmesi, uyuması ve ihtiyacı olan şeyleri satın alması mescidde olur.

"İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır, bunlara yaklaşmayın. Allah'la yol bulasınız diye Allah âyetlerini işte böyle açıklar."

Allah'ın Rasûlü bu hususu anlatırken, Buhârî ve Müslim'deki Numan İbni Beşir'in rivâyet ettiği bir hadislerinde şöyle buyurur:

"Helâl belli, haram da bellidir. Bu ikisi arasında da haram mı helâl mi olduğu belli olmayan birtakım şüpheli şeyler vardır ki; çok kimseler onları bilmezler. Her kim ki bu şüpheli şeylerden sakınırsa, dinini ve ırzını korumuştur. Her kim de şüpheli şeylerin içine dalarsa, haramın da içine dalmış olur. Böylesi tıpkı içine girmek yasaklanan bir koruluk etrafında davarlarını otlatan çobana benzer ki; her ân sürüsünü o koruya düşürüp otlatmak tehlikesiyle karşı karşıya bulunur. Haberiniz olsun, her padişahın bir koruluğu vardır. Bilesiniz ki Allah'ın koruluğu da haramlarıdır..."

Allah'ın sınırları konusunda çok dikkatli davranmak zorundayız. Dikkat ederseniz çobanın koyunlarını otlattığı bölge yasak bölge değildir. Ama unutulmamalıdır ki otlatılan da koyundur. Koyun için yandaki yasak bölgedeki otlar cazip gelebilir ve hemen uzanıverebilirler. Çobana düşen; koyunlarını o yasak bölgenin uzağında, kendisi için helâl olan bölgede otlatmalıdır. İşte Allah'ın Rasûlü melikin bu kendisine tahsis ettiği alanı harama, o alana yakın olan bölgeyi şüphelilere, uzaktaki serbest bölgeyi de helâllere benzetiyor. Zira

otlatılan koyundur, laf dinlemez söz anlamaz. Ya da meyli vardır kötülüğe. İnsan nefsi de bu davarlardan faksızdır. Laf anlamaz ve hep meyillidir haramlara. İstediğini verdin mi, hep ister. Ama istediğinden uzak tuttun mu, onu unutur gider.

Öyleyse Allah'ın haramlarının yakın semtinde dolaşmamalıyız. Meselâ İslâm'dan, dinden, imandan bahsedilmeyen yerde bulunmamalıyız. İçki sofrasında oturmamalıyız. Fâiz kokusu olan bir alışverişe yaklaşmamalıyız. Karşımızda pejmürde giyinmiş bir kadın varsa orada durmamalıyız. Toplumda varlık sebebini bilemediğimiz, tedavi adına mı? Yoksa toplumu ifsat adına mı? Belli olmayan ilaçları kullan-mamalıyız. Kadınlarımızla Ramazanda veya itikaf anında mübaşeret konusunda haramlara düşebileceğimiz bir ilişkide bulunmamalıyız.

188:"Mallarınızı aranızda bâtıl yollarla yemeyiniz, insanların mallarından bir kısmını bile bile günah ile yemek için o malları hakimlere rüşvet olarak vermeyin."

Mallarınızı aranızda haram yollarla yemeyiniz. Haram yollar bellidir. Fâizinden rüşvetine, hırsızlığından aldatmacasına, borç alıp vermemekten borcunu tehire, ondan ihanete vermeye almaya dikkat etmemeye varıncaya kadar, haram yollarla birbirinizin mallarını yemeyin.

Adamın borcu var, ödemiyor. Kesinlikle borçlanmadan uzak duralım. Özellikle ve ısrarla bunu diyeyim. Bu iş bu toplumun en büyük belâsıdır. Ekonomik insan olma belâsı, bu toplumun en büyük belâsıdır. Yâni bizim hep borçlanmadan yana olmamız, borçlanmaya karşı cesur olmamız, hepimizin sonunda ekonomik insan olmamız demektir. Ekonomik insan birilerinin hoşuna gidiyor, bu düzenin hoşuna gidiyor. Yahu niye sadece para düşünen biri olayım ben? Benim böyle sadece para düşünen ekonomik insan olmaya hakkım yoktur. Niye ekonominin egemenliği altında bir hayat süreyim ben? Benim sahibim, beni yaratan, benden böyle bir hayat istemiyor. Benim hayatımda böyle paradan puldan başka düşünecek hiç bir şeyim yok mu yâni? Yok şunu alacağım, yok bunu alacağım, yok şu taksitti, yok bu ödemeydi! Hedef böyle para olunca da elbette birileri, birilerine haksızlık edecek, birileri birilerine zulmedecektir.

Hani Şuayb (a.s) 'ın kavmi için:
"... İnsanların mallarını, eşyalarını eksiltmeyin!"
(A'râf: 85)

Diyor Rabbimiz. İnsanların eşyaları nasıl eksiltilir? Enflasyon yoluyla bazen görünmeyen bir el insanların cebine uzanır ve bakarsınız ki bir anda adamın cebindeki eksilmiştir. Evet enflasyonla, çaktırmadan, böyle insanların

ceplerindekiler eksiltilir. Allah, yapmayın bunu diyor. Böyle yollarla insanların mallarını eksiltmeyi haram kılıyor.

Veya reklâm yollarıyla, zorla insanlara mal satmak da onların mallarını bâtıl yolla yemek demektir. Adam; “sigarayı bırak, halı al” diyor. Veya; “yatağınızı değiştirin” diyor. Sana ne benim yatağımdan be adam? Eski de olsa beş yıl daha idare ederim onunla. Biz sizi düşünüyoruz diyorlar. Beni düşünmüyor adam aslında da kendi cebini düşünüyor. Beni düşünüyorsan bırak, el atma cebime! Sana ne benim yatağımdan, yorganımdan? İşte böyle reklâm yoluyla aslında ihtiyaç olmadığı halde, efendim her evin mübrem ihtiyacıdır, herkes almalıdır. Her kola bir saat, her duvara bir saat, her masaya, her eve bir sa-at, her eve bir araba, her koltuğa bir insan, herkese bir konu, herkese bir koleksiyon, her kola bir nişane, her sokağa, her caddeye, her mutfağa, her yatak odasına, diyerek insanların malları haksızlıkla yenile-bilir, bundan da sakınmalıyız.

Efendim her yakaya lâzım, her geline, her damada lâzım, her parmağa lâzım. Düşünün Türkiye’de altmış beş milyon insanın parmağındakiler bir anda sermayeye dönüşüverse, eminim ki pek çok fakirin hayatını kurtaracaktır. Meselâ talebe kesiminin veya okur yazar çizer kesiminin bir kere bile okumadan alıp kütüphanelerine attığı kitapları bir düşünün. Bunları bir anda sermayeye dönüştürüverseniz kaç fakirin geçimidir. Kaç fakirin, kaç yıllık geçimi değil mi? Ya da çay bahçelerinden çay tarlalarından, çay fabrikalarından, çay demleme zamanlarından, demlenme zamanlarına, çay bardaklarını yıkama za-manlarına kadar heba en mensura gömülen zamanları, emekleri bir düşünün.

Bunlar lâzımdır, olmalıdır, yapılmalıdır diyerek insanların malları haksız yere yenebilmektedir.

Özellikle borçlanmayı bırakın! Paranız varsa alın, yoksa kesinlikle borçlanmamaya dikkat edin. Bakın, bir gün Peygamber Efendimizi, birinin cenazesine çağırmışlar:

"Allah Rasûlü borçlunun namazını kıldırmamış ve arkadaşınızın namazını kılınız! Çünkü onun üzerinde borç vardır."

Buyurmuşlardır.

Peki hiç mi borçlanmayacağız? Hayır bir defasında Allah’ın Rasûlü, ailesini doyurabilmek için yanındaki zırhını rehin bırakarak, bir yahudiden ekmeklik un almış yâni borçlanmıştır. Evet biz de böyle bir durumdaysak, yâni ailemizi doyuramamışsak tamam, biz de birilerinden borç alabiliriz. Yâni eğer gerek kendimi, gerek ailemizi doyuramayacak kadar bir sıkıntı içindeysek, o zaman yanımızdaki zırhımızı emanet vermek şartıyla birilerinden biz de borç alabiliriz. Yanımızdaki zırhımızı emanet vermek kayd u şartıyla ama. Peki Allah

için söyleyin, bugün borçlananlar bunun için mi borçlanıyorlar? Çoluk çocuğu aç kalmış, açıkta kalmış ve böyle bir hayati tehlike var da onun için mi borçlanıyorlar?

Hem de üstelik böyle hayati bir durumda, ancak arpa ekmeği alabilecek kadar borçlanabiliriz. Şimdi şu bizim yediğimiz ekmekler, kepeği alınmış ekmek değil, katıktır bunlar. Ekmek yerine pasta yiyoruz yâni. Yâni şu mevcut borçlanmaların İslâmî olmadığını biliyoruz. Ama gerçekten adamın başka çaresi kalmamışsa, namusunu kurtarabilmek için meselâ evlenmek zorunda kalmışsa veya hanımını, çoluk çocuğunu geçindiremeyecek bir durumdaysa tamam, o zaman borç alabilir. Ama bu durumlarda bile asgari bir düzey vardır tabi.

Öyleyse kesinlikle borçlanmadan uzak duracağız. Paramız varsa, paramız kadar iş yapmalıyız. Öbür türlüsü zaten şirkin empo-zesidir. Yâni kapitalist ekonominin zorlatmasıdır. Çünkü kapitalist sistemde paranın mevcuttan fazlasının harcanması söz konusudur. Öyle istiyor sistem. Yarın kazanacağını bugünden harcama imkânı sağlıyor sana. Ne oluyor o zaman? Kişi yarın kazanacağını bugünden harcamaya başladı mı o zaman ister istemez borçlanacaktır. Yarın nasıl olsa kazanacağım diyor adam ve hiç çekinmeden borçlanıyor. Bu kesinlikle İslâmî olmayan bir anlayıştır.

Hakimleri kandırarak, yanlış beyanlarda bulunarak veya onlara rüşvet vererek başkalarının mallarına sahip olmaya çalışmayın. Alacaklısının elinde aldığı borcunu ispat edecek bir delili olmadığı için borcunu inkâr eden kişi, haksız bir konumda olduğu sürece hakimin vereceği karar hiç bir şey değiştirmez. Yâni zahire bakarak hüküm verecek olan hükmedenin vereceği karar, kesinlikle o malı berikine helâl kılmaz. Allah'ın Rasûlü böyle kimseleri şöyle uyarır:

"Herşeyin ötesinde ben de bir insanım. Benim önüme sunulan bir dâvâda, karşısındakinden daha iyi konuşanın lehine hüküm verebilirim. Fakat bilin ki ben, onun lehine hüküm vermiş olsam bile bu şekilde bir şeyler kazanan kişi aslında kendisine cehennemden bir yer kazanmaktadır."

Ancak haklı olduğu halde hakkını alamayan kişinin, bu hakkını alıverecek olana verdiği para, alan açısından rüşvettir; ama veren açısından rüşvet değildir. Ama haksız olduğu halde verilen para hem veren açısından hem de alan açısından rüşvettir ve rüşvetçinin sonu da ateştir.

189:"Peygamberim, sana yeni doğan ayları soruyorlar. De ki; onlar insanlar ve hac için vakit cetvelleridir. Birr evlere arkalarından girmeniz değildir. Lâkin iyi kişi haramlardan sakınan kimsedir. Evlere kapılarından girin. Ve Allah'tan korkun ki felâha erenlerden olasınız."

Hz. Adem (a.s) dan bu yana duvara astığımız takvim vazifesini icra eden bu hilaldir. Hilal; kelime olarak bağırmak, ünlemek demektir. Hilali gördüklerinde insanlar a!!! Hilal göründü! Diye bağırmaları anlatılır.

Hilalin bizim hayatımızdaki fonksiyonu bunlardır. Hilal, bizim için vakit cetvelidir. Ramazan ayı onunla bilinir, Zilhicce ayı, kurban onunla bilinir. İnsanlar nikâhlarını, talâklarını, alışverişlerini ölümlerini, kalımlarını borçlanmalarını onunla bilirler. Allah böyle diyor.

Halbuki soranlar, işin bu yönünü sormamışlardı. Hilal niye böyle büyüyüp küçülüyor? Niye böyle önce iplik gibi incecik görülüyor, sonra dolunay halini alana kadar artıp duruyor? Sonra arkasından yine ilk haline dönene kadar eksilip duruyor? Niye güneş gibi tek bir halde durmuyor da devamlı değişiyor? Diye hilalin astronomik yönünü soruyorlardı. Ama bakın, Rabbimiz onların sor-duklarına istedikleri cevabı vermiyor da onlara lâzım olacak yönünü anlatıyor. Size ne bundan? Siz, size lâzım olanı bilin dercesine.

Bakıyoruz, bugün de ay gündeme geldi mi başlıyor adam konuşmaya, yarım saat bana lâzım olmayacak şeyler anlatmaya. Hayır bunlara gerek yok, ay dendi mi bilinmesi gereken işte budur. Ayın bizim hayatımızdaki fonksiyonu işte budur.

Bakıyoruz Kur'an'ı Kerîmde anlatılan âyetler, herkesin anlayabileceği türden âyetlerdir. İnsan, arz, insanın yaratılışı, sema, gökyüzü, ağaç, bitki, hayvanlar. Kur'an'da anlatılan konular hiçbir zaman insandan uzak felsefi konular değildir. Aksine insana yakın ve herkesin anlayabileceği konulardır. Bu kitabın anlattıklarını anlayamayacak bir tek insan yoktur yeryüzünde. Bundan dolayıdır ki bizler, kesinlikle anlatımı zorlaştıracak bir duruma getirmekten sa-kınmalıyız. İşte hilal budur. Bu Allah'ın âyetlerinden birisidir. Sen hilale iyi bak! Onu iyi tanı ki; şu sahte âyetler, Allah'ın âyetlerinin yerine geçmesin, diyor Rabbi-miz.

"Birr evlere arkalarından girmeniz değildir. Lâkin iyi kişi, haramlardan sakınan kimsedir. Evlere kapılarından girin. Ve Allah'tan korkun ki; felâha erenlerden olasınız."

Evlere arkalarından girmeniz de birr, yâni takva değildir. Halbuki onlar bunu da sormamışlardı. Yâni Ya Rasûlallah evlere nereden girelim? Kapıdan mı, bacadan mı girelim? diye onların gündeme getirmedikleri, hiç sormadıkları bir konuyu Allah gündeme getiriyor.

Öyleyse biz de karşımızdaki muhatabımızın bize sorduğu soruya ek olarak onun hiç sormadığı, ama esas probleminin kaynağı olan konuları da ona anlatmak zorundayız. Ailevi bir geçimsizlikten soruyorsa adam, ona farkında

olmadığı konuları da hatırlatmalıyız. Meselâ hanımının, çocuklarının itaatsizliğinden soruyorsa adam, huzursuzluğunu böylece gündeme getirmeye çalışıyorsa; ona bunu anlatmakla beraber, onun hiç farkında olmadığı probleminin kaynağını da anlatmalıyız. Arkadaş, senin asıl problemin o evde hanımına İslâm terbiyesi vermemende yatıyor. Her akşam evinde çoluk çocuğunu eğitecek İslâmî bir eğitim yapmamandan kaynaklanıyor diye, onun hiç de farkında olmadığı konuları ona anlatmak zorundayız. Senin esas derdin burada. Hanımından, çocuklarından itaat bekleyen sen, Rab-bine ne kadar itaat ediyorsun? Unutma ki sen, kendi Rabbine, kendi efendine ne kadar itaat ediyorsan; senin hanımın ve çocukların da sa-na ancak o kadar itaat edeceklerdir. Öyleyse hanımınla aranın düzel-mesini isteyen sen, önce Rabbinle aranı düzeltmek zorundasın. Rab-binin emirlerine itaate koşmalısın diyerek, ona farkında olmadığı probleminin kaynağını anlatmalıyız.

Bu âyet gelmeden önce bir uygulamaları vardı. Seferden geldiklerinde veya hacdan döndüklerinde evlerine kapılardan girmiyorlar arkadan bir delik delerek öyle giriyorlarmış, böyle bir âdet varmış. Şimdi bizde de hacdan dönenlerin kendi evlerine girmeyerek önce kayınpederlerinin, kardeşlerinin, damatlarının evine giren insanlarınki de aynısı mı? değil mi? bilmiyorum.

Birr, yâni takva evlere filan kapıdan, filan bacadan girmek, falan şekli, filan âdeti ve alışkanlığı icra etmek değil, Allah'ınkine teslim olmaktır. Takva, Allah neyi nasıl istemişse bunu Allah'ın kitabından öğrenip O'nun istediği biçimde uygulamaktır.

Bu âyetiyle Rabbimiz insanların atalarının yolunu ve onlardan intikal eden bâtıl gelenek ve inançları körü körüne taklit etmenin caiz olmadığını da anlatıyor.

Bundan sonra savaş âyetleri geliyor. İslâm'ın savaş hukukunu beyan eden âyetlerle karşı karşıya getiriyor Rabbimiz bizi.

Cenab-ı Hak Peygamberimize ve onun şahsında bize savaşın sebeplerini açıklar. Savaşın insani boyutlarda sürdürülmesi ve savaş-ta barbarca insanlık dışı metotlar kullanılmaması konusunda pek çok tâlimatlarda bulunur. Medine'de savaş konusunda ilk gelen âyet bakın şöyle:

190:"Sizinle harp edenlerle Allah yolunda savaşın. Ama ileri gitmeyin. Çünkü Allah aşırı gidenleri sevmez."

Bu âyetler Medine'de geliyordu. Mekke'de Allah'ın Rasûlü ve beraberindeki müslümanlar her türlü zulme ve işkencelere maruz kaldıkları halde Rabbimiz cihada izin vermiyordu. Sadece onlara: "Ellerinizi çekiniz, namazı kılınız ve zekâtı veriniz!" deniyordu.

Mekke’de savaşa izin verilmeyişinin sebeplerinden, hikmetlerinden birkaçını anlayabildiğimiz kadarıyla şöyle ifade etmiş olalım:

1- Mekke’de müslümanlar, ilerde omuzlarına yüklenecek olan İslâm davasının sorumluluklarını taşıyabilecek duruma gelebilmeleri için bir deneyimden geçiriliyorlardı. Bunun için büyük kumandanın emrine itaat ve onun kararlarına boyun eğmeyi öğrenmeleri ve bu konuda ciddiyet kazanmaları gerekiyordu. Yâni itaat ve sabrı öğrenmeleri gerekiyordu. Bakıyoruz, aleyhlerine işleyen en büyük zulüm ve işkenceler altında bunalan yiğit müslümanlar, her şeye rağmen sabrediyorlar, sinirlerine hakim oluyorlar, soğukkanlılıklarını muhafaza ediyorlar ve büyük kumandanın işaretini bekliyorlardı. Bu büyük kumanda makamından kendilerine gelen emir ise "Ellerinizi tutun" şeklindeydi.

2- Mekke’de müslümanların içinde kâfirlerden gelecek her harekete bire iki karşılık verebilecek yiğitler vardı aslında. Fakat müs-lümanların bu şekilde eziyetlere tahammül edip hiçbir zaman karşılık vermemeleri, el kaldıranlara el kaldırmamaları, mazlum konumunda olmaları cahiliye mensuplarının İslâm’a karşı sempatilerini artırabilirdi. Nitekim öyle de olmuş, müslümanlara yapılan bu boykot ve zulümler karşısında cahiliyenin bu çirkin yüzünü gören birçok kişi İslâm’a girmiştir.

3- Mekke İslâm’ın ilk tebliğ ortamıydı. Ve o günlerde henüz davet tam anlamıyla Mekke toplumuna ulaştırılamamıştı. Yâni insan-lar açık ve net bir biçimde İslâm’la tanışma fırsatı bulamamıştı. Bu durumda verilecek bir savaş emri tebliğ ortamını yok edebilirdi. Zira kav-ga ortamında tebliğ biter. İnsanlar henüz İslâm’la tanışamadan ona düşman kesilebilirlerdi. İnsanlar henüz tanışmadıkları dine karşı düşman kesilip onu baştan reddetmeye kalkışabilirlerdi.

4- Bir de Mekke’de henüz net bir biçimde saflar ayrılmamıştı. Hemen hemen her evde ailenin birkaçı müslüman, ama birkaçı da müşrikti. Bu durumda verilecek bir savaş emri her evin kanlı bir savaş alanına çevrilmesi anlamına gelecekti.

İşte bu ve bunun gibi bizim bilemeyip de Rabbimizin bildiği pek çok hikmetler yüzünden Mekke’de savaş işi yoktu.

Müslümanlar Medine’ye hicret edip, orada müstakil bir devlet kurduktan sonra Rabbimiz bu âyetiyle ilk defa onlara savaş izni gönderiyordu.

"Allah yolunda savaşın!"

İslâm'ın savaşı, Allah yolunda ve Allah için bir savaştır. İslâm dini, tüm insanlığı eşyaya ve kullara kulluktan kurtarıp sadece Allah'a kulluğa ulaştırmak için kulların Rabbi tarafından gönderilmiş bir dindir. Binaenaleyh Allah bu evrensel davetin müslümanlar tarafından tüm insanlığa ulaştırılmasını tebliğ edilmesini istemektedir. İşte Allah'ın emri ile müslümanlar bu âlemşumül davayı insanlığa ulaştırırken, bu davanın tebliğinin karşısına çıkan tüm sultaların, tüm engellerin yıkılması şarttır. Zira bunu, bu dinin sahibi istemektedir ki; bu davet, tüm insanlığa ulaşmalıdır. Ancak bu davet kendisine ulaşan kişi, bunu kabul edip etmemekte serbesttir. Bu daveti kabul etmeyen insanla hemen savaşılıp öldürülmez. Ancak bu daveti kabul etmeyen hiç kimsenin de bunun önünü tıkama hakkı yoktur. İşte kim, İslâm davetinin önüne engeller koymaya çalışır, bu mesajın Allah'ın kullarına ulaşmasını engeller veya kendi gönlüyle bu mesajı kabul etmiş mü'minleri eziyet ve fitnelerle yolundan çevirmeye çalışırsa, onunla savaşmak da mü'minler üzerine vacip olur.

Müslümanların bu mesajı insanlara tebliğ ederlerken önlerine dikilen ve inanç hürriyetini tehdit eden bütün kuvvetleri yerle bir edip devirmeleri, üzerlerine vaciptir. İşte İslâm'ın savaşının mânâsı budur.

İslâm'ın savaşı yeryüzünde sulta kurmak için değil, şan şeref sahibi olmak için değil, ganîmet ve kazanç elde etmek için, sömürge için, hammadde kaynakları, açık pazarlar, petrol yatakları elde etmek için değil veya kendi ırklarını başka ırklara üstün kılmak için değil. Yeryüzünde Allah kelâmını yüceltmek, yeryüzünde Allah'ın hâkimiyetini kurmak, yeryüzünde Allah'ın kulları üzerindeki zâlimlerin egemenliklerini kırıp, insanları hür iradeleriyle Allah'a kulluk yapabilecekleri bir ortama ulaştırabilmek içindir.

Hal böyleyken kimi İslâm düşmanları bu tür emirlere bakarak, İslâm'ın saldırgan ve kan dökücü bir din olduğunu etrafa yayarak insanlar üzerinde kendi egemenliklerini sürdürmek istemektedirler.

Kimileri de tamamen bu sözlerin aksine, İslâm'ın savaşa cevaz vermediğini, ancak müdafa halinde cihadın meşru kılındığını söyleyerek müslümanları uyutup, ellerindeki silahları alarak, böylece onlar üzerindeki egemenliklerini sürdürme çabasına girmektedirler. Kur'-an'daki bütün cihad emirlerinin ancak müdafa savaşına mahsus olduğunu, müslümanlıkta kesinlikle taarruzun caiz olamadığını söyleyerek, yurtta sulh cihanda sulh teraneleriyle müslümanları uyutmak istemektedirler.

Her iki grubun da niyetleri aynıdır. İki taraf da müslümanların silahlarını bırakıp kendilerine kul köle olmalarını emretmektedirler. Hattâ bu ve benzeri âyetlerin mensuh olduğunu bile iddia eden kimi âlim geçinen zâlimler de bu müstekbirlerin işini kolaylaştırmaktadırlar.

Hayır! Bunların tamamı yutturmacadan ibarettir. İslâm hiçbir zaman müdafa dini değildir. İslâm yeryüzünde fitne kalmayıncaya kadar ve din yalnız Allah'ın oluncaya kadar müslümanlara silahı bırakmamaları gerektiğini emreden bir dindir. Evet, bakın Medine'de bu konuda ilk gelen âyet şöyle diyor:

"Size harp açanlarla siz de Allah yolunda harp ediniz!"

Size savaş ilan edenlerle. Müslümanlara savaş açmak de-mek; sadece silahlarla savaş açmak demek değildir. İnsanların İslâ-m'a girmelerini engellemek, insanlara İslâm'ı duyurmamak, İnsanlara İslâm eğitimini yasaklamak, her türlü şeytani yolları yaygınlaştırarak insanlarla İslâm'ın arasına barikatlar koymak, insanların cehennem yollarını kolaylaştırıp, cennet yollarına barikatlar koymak, müslüman-ları eziyet ve işkencelerle dinlerinden döndür-meye çalışmak. Bunların her biri müslümanlara ve İslâm'a savaş açmak demek-tir.

İşte böyle İslâm'a savaş açanlarla siz de savaşın. Sizinle savaşanların belini kırıp işini bitirin! Ama:

"Haddi aşmayın! Şüphesiz Allah aşırı gidenleri sevmez."

Yâni savaş esnasında aşırı gidip yapılmaması gereken şeyleri yapmayın. Savaşta düşmanın organlarını kesmek gibi, kadınları, yaşlıları, çocukları öldürmek gibi, savaşa katılmayan kimseleri öldürmek, tarlaları, ağaçları tahrip etmek, ekinleri yakmak gibi veya harp ilanı yapmadan ansızın düşmânâ saldırmak gibi aşırılıklar yapmayın!

Dikkat ediyor musunuz, savaş anında bile Allah bunları yasaklamaktadır. Buhârî ve Müslim'de İbni Ömer'in şöyle dediği rivâyet edilir: Peygamber (a.s) 'ın savaşlarından birinde savaş alanında öldürülmüş bir kadın bulundu. Allah'ın Rasûlü buna çok içerledi ve ***"kadınları öldürmeyin!"*** buyurdu.

Evet, savaş esnasında bile bu tür aşırılıklar yasaktır. İnsanlığın ve tüm kâinatın sahibinin yasası böyledir. Bu yasayı koyan mülkün sahibi olan Allah'tır ve kul olarak kimsenin buna karşı çıkma imkânı yoktur.

191:"Onları nerede bulursanız öldürün! Ve sizi onların çıkardıkları yerden siz de onları çıkarın! Çünkü fitne katilden beterdir. Onlar sizinle Mescid-i Haram yanında harp etmedikçe siz de onlarla harp etmeyin. Eğer onlar harp ederlerse siz de onlarla harp edin. İşte kâfirlerin cezası böyledir."

Gerçekten Rasûl-i Ekrem (a.s) 'ın ve beraberindeki bir avuç müslümanın on üç yıllık Mekke dönemini zindana çeviren, onlara etmediğini bırakmayan ve nihâyet on üçüncü yılın sonunda vatanlarını terk etmeye zorlayan bu kâfirlere

karşı ne yapılacağını anlatan bir âyet. Öz vatanlarını terk etmiş, Medine gibi bir yurda kavuşmuş Müslümanlar, yavaş yavaş savaşla karşı karşıya kaldılar. Ama müslü-manların bu savaş emriyle karşı karşıya kalmaları pek de kolay olmadı.

Gerçi bu müslümanlar savaş istiyorlardı. Ama tam rahat bir nefes alabilme imkânına kavuştukları bir anda birdenbire böyle bir savaş emri verilince de şöyle bir durakladılar. Fakat durumları ne olursa olsun, müslümanlar üzerine sürekli hücumlarını sürdüren, Allah'ın otoritesini ve müslümanların yeryüzünde varlığını hazmedemeyen bu kâfirlerle de mutlaka savaşılması gerekiyordu. Savaş kaçınılmazdı.

Bazen bu savaş plan ve programları, kâfirlerin de kutsal kabul ettikleri bazı gün ve gecelere de rastlıyordu. Yahut onlar kendileri dururken müslümanların kendilerine taarruzlarına pek iyi gözle bakmı-yorlar ve aleyhte yaptıkları propagandalarla müslümanların savaşçı bir özelliğe sahip olduklarını, savaşın dışında bir şey düşünmediklerini, fırsat bulurlarsa kendilerinin hepsinin hakkından gelip, tamamını keseceklerini söyleyerek yaygara koparıyorlardı. Allahu Teâlâ bunların yaygaralarına bakmayın! Hiç kulak asmayın! Onlar ne yaparlarsa yapsınlar, ne derlerse desinler siz onları dinlemeyin! Ve onları nerede bulursanız öldürün! Ve onların sizi yurdunuzdan çıkardıkları gibi siz de onları yurtlarından çıkarın ve dünyayı onlara zindan edin! Buyurdu. E bu, bu kadar sertleşmek birden bire neden oldu? Çünkü:

"Çünkü fitne katilden beterdir."

Çünkü bu adamlar yeryüzünde egemenliklerini devam ettirdikleri sürece, yeryüzünde "Rabbim Allah!" demeye dahi kimseye müsaade etmeyecekler. Suçları sadece Rabbim Allah! demek olan, bunun dışında hiçbir günahı olmayan insanlara hayat hakkı tanımayan bu adamlara karşı çok net bir tavırla müslümanlara, onlara hayır tanıma-malarını, aman vermemelerini ve buldukları yerde onları öldürmelerini ve fırsat buldukları zaman da Mekke'yi fethedip onları oradan sürmelerini emrediyor Rabbimiz.

Fitne nedir öyleyse? Biraz önce dediğimize bir tanım getirecek olursak fitne, yeryüzünde İslâm'ın duyurulmasına, İslâm'ın tebliğine engel olan bir tavırdır. Yeryüzünde, Allah'ın arzında, Allah'ın mülkün-de, Allah'ın kullarına, Allah'ın dinini çok rahat bir şekilde götürülmeli-dir. Hal böyleyken Allah'ın mülkünde Allah'a hayat hakkı tanımayan, Allah'ın dininin Allah'ın kullarına götürülmesine engel olan tüm tavırlar fitnedir.

Dünya üzerindeki bugünün tüm kâfirleri gerek bilgi planında, gerek kültür planında, gerek ekonomik ve siyasal planda İslâm'ın, Kur'an'ın ve Peygamberin gündeme gelmemesi için en son güçlerine varıncaya kadar engel olmaya çalışıyorlarsa işte bu en büyük fitnedir.

Bunlara karşı müslümanların güç ve kuvvete sahip oldukları bir savaş başlatıp, onların boyunlarını kırmak zorundadırlar ki; müs-lümanlar güç ve kuvvete sahip olmadıkları sürece zaten onlar müs-lümanların boyunlarını kırıyorlar, eziyorlar ve müslümanlara hayat hakkı tanımıyorlar. Müslümanlara hakim oldukları zaman savaş hakkında iyi kötü hiç bir şey söylemezler. Hattâ savaş gereklidir derler, savaşın kutsallığından ve kaçınılmazlığından bahsederler. Kâfirlerin müslümanlar üzerindeki hâkimiyetleri devam ettiği sürece savaşın çok iyi bir yol olduğu propogandasını yayarlar ama bir gün devran döner, müslümanlara karşı tavırlarında gevşeme olur, kendilerinin yavaş yavaş çöküşleri başlar ve müslümanların onlara hücuma geçtiklerini gördükleri zaman da çığırtkanlık yapmaya başlarlar. Efendim! Müslümanlar adam öldürüyorlar! Müslümanlar can alıyorlar! Müslümanlar teröristtirler! Müslümanlar hayata karşıdırlar! Müslümanlar şöyle, müslümanlar böyle! Başlıyorlar yaygara yapmaya.

Meselâ şu anda dünya üzerinde elli yıldır yüz üzerinden yüz kere katillik yapan Amerika, bugün dünyada barış havarisi ama buna karşılık mazlum Filistin halkı teröristtir. Bunun sebebi işte aynen buradaki anlayıştır.

Yıllardır yurtlarından çıkarılmış, ezilmiş, hor görülmüş, nerede bulunurlarsa öldürülmüş bu müslümanlar, birdenbire yavaş yavaş biz de bizi öldürenleri öldürürüz! Demeye başlayınca bu müslümanlar yeryüzünün en terörist, en bedbaht, en şaki en kötü insanları haline getirilivermiştir. Halbuki şu anda yeryüzündeki en büyük kıtal hadiselerinin baş sorumlusu olan Amerika, ama yeryüzünde barışın, insanlığın, özgürlüğün, adâletin havarisi kesilen yine Amerika.

Biraz daha ileri gidip, müslümanlar biraz daha güçlenip dünyanın her tarafındaki kâfirleri sıkıştırmaya başladıkları an artık kâfirler başlayacaklar yaygaraya. Bu müslümanlar şöyledir, bu müslümanlar böyledir, haddi zatında İslâm savaş dinidir, savaştan başka bir şey bilmez bunlar gibi sözlerle müslümanları mahkum ederek daha kötü bir konuma sokmaya çalışacaklardır.

Ama bilin ki müslümanlar haram aylarda da öldürseler, Kâbe'-nin avlusunda da öldürseler, yahut dünyanın herhangi bir bölgesinde kâfirler kendilerine saldırmadan bu müslümanlar onlara hücum ederek onları öldürseler de bu konuda müslümanlar yerden göğe kadar haklıdırlar. Çünkü kâfirlerin yeryüzünde, Allah'ın mülkünde, Allah'ın arzında İslâm'ın yayılmasına, Allah'ın arzında Allah'ın dininin duyurulmasına, İslâm'ın yayılmasına, Allah mülkünde Allah dininin gündeme gelmesine engel olmaları kıtalden daha beterdir, savaştan çok daha kötü bir şeydir diyor Rabbimiz.

Bu yüzden hiçbir zaman müslümanlar bu konuda komplekse kapılmamalıdır. Efendim İslâm savaş dini değilmiş, barış diniymiş, esasında müslümanlar savaş filan yapmamışlar da işte kendilerine savaş açanlara karşı müdafa savaşı yapmıştırlar gibi komplekslere girip de İslâm'ı olduğundan farklı görmelerine, göstermelerine gerek yoktur. Allah'ın Rasulü Medine'de kendisine savaş emri verildiği andan itibaren giydiği zırhını hayatının sonuna kadar bir daha üzerinden hiç çıkarmamıştır.

Hattâ vefatı esnasında bile ordu hazırdır, Suriye taraflarına gidecektir ve ordunun kumandanı da Hz. Üsame'dir. Dikkat ediyor musunuz vefat ederken bile cihadı ihmal etmeyen böyle bir peygamberin, böyle bir dirilik yasasının, böyle bir canlılık dininin arkasından bugün kâfirlerin bizi pasifize etmek için zaten İslâm barış dinidir, savaş dini değildir gibi, bazen İslâm sulh taraftarıdır, siz neye savaş istiyorsunuz diyerek, bazen İslâm barbarlık dinidir, siz bundan vazgeçin! gibi şeytani yollarla bizi can evimizden vurma eylemlerine karşı bizler bu konudaki tavrımızı iyi gösterip, Rabbimiz bizden ne istiyorsa onunla ortaya çıkmak zorundayız. Ve bilelim ki İslâm'ın duyurulmasına engel olan her davranış katillikten daha beterdir, müslümanların çekinmeden bunu bertaraf etmek için öldürmeleri gerekmektedir.

"Onlar sizinle Mescid-i Haram yanında harp etmedikçe siz de onlarla harp etmeyin. Eğer onlar harp ederlerse siz de onlarla harp edin."

Mescid-i Haram'da öldürmek yoktur, çünkü Rabbimiz orasını emniyet mahalli kılmıştır. Rabbimiz, -daha önce âyeti görmüştük- Hz. İbrahim'in duasını kabul buyurarak bu beldeyi emniyetli bir belde kılmıştı.

"Biz Kâbe'yi insanlar için sevap yeri ve her türlü düşman taarruzundan emin bir sığınak yapmıştık."

(Bakara: 125)

"Kim ona sığınırsa emniyettedir."

(Âl-i İmrân: 97)

Evet Mescid-i Haram bölgesinde savaşmak yasaktır. Allah'ın Rasûlü buyurur ki:

"Bu belde Allah gökleri ve yeri yarattığı günden beri haram kılınmıştır. Kıyamete kadar da haram olarak kalacaktır. Doğrusu orada savaşmak benden önce hiç kimseye helâl olmadı. Ancak Allah sadece günün belli bir bölümünde orada öldürmeyi bana helâl kılmıştır. Fakat artık orası kıyamete kadar haramdır. Ağacı kesilmez, otu koparılmaz ve orada savaşmayanla da savaşılmaz. Kim orada savaş açılabilir, insanlar öldürülebilir derse ve bana verilen ruhsatı delil getirirse, ona Allah sadece Rasu-lullah'a savaş izni verdi sana bu izni vermedi deyin."

(Buhârî ve Müslim)

Ama Allah buyuruyor ki eğer öncelikle onlar savaşı başlatırlarsa o takdirde siz de onlarla savaşır ve öldürürsünüz onları. Yâni Mescid-i Haram'ın yanında onlar sizi öldürmeye başlamışlarsa efendim burada savaş haramdır diyerek onların sizi öldürmelerini beklemeyin hemen siz de onları öldürün diyor Rabbimiz.

"İşte kâfirlerin cezası böyledir."

Yâni küfrün ve kâfirliğin cezası ölümdür, öldürülmektir. Demek ki bu âyetten anlıyoruz ki küfür bir suçtur. Ve kayıtsız şartsız suçların en büyüğüdür. Bu büyük suçu işleyenlerle savaşmak caizdir.

192: Evet vazgeçerlerse şüphesiz ki Allah bağışlayandır, merhamet edendir."

Eğer vazgeçerlerse. Neden vazgeçerlerse? Düşmanlıkların-dan vaz geçer-lerse veya savaştan vazgeçerlerse ya da tevbe ederek, müslüman olarak kâfirlikten vazgeçerlerse, bilsinler ki Allah, Ğafur ve Rahimdir. Eğer tevbe ederler, iman ederler, yaptıkları şeylere son verirlerse Cenab-ı Hakk'ın tevbe kapısı asla kapalı değildir onlar için. Allah Ğafur ve Rahimdir. O yıllarca küfür içinde hayat süren bu insanla-rın, bu kâfirlerin müslümanlığını da Allah kabul eder. Çünkü Cenab-ı Hak şirkin dışında tüm günahları affedeceğini bize bildir-miştir.

Bu âyetinde Allah buyuruyor ki eğer onlar vazgeçerler, düşmanca bir tavırdan, zâlimce bir tutum içine girmekten vazgeçerler, sizin hâkimiyetinize evet deyip, Allah'ın otoritesini kabul eder bir tutum ve tavır içine girerek sizin emanınızı tercih ederlerse, o zaman siz de vazgeçip artık onları öldürmeyin! diyor Rabbimiz. Yâni sizler, ey müs-lümanlar, Allah'ın sıfatlarıyla sıfatlanmaya çalışın, bakın Allah bu tür insanlar için, o en azılı kâfirler için bile nasıl af kapısını kapatmıyorsa, sizler de aynen Allah'ın yaptığı gibi yapın, affedin onları ve onlar savaşı bıraktıkları an siz de bırakın savaşı.

İslâm'a savaş açan birisi ne kadar da müslüman öldürmüş olursa olsun, ne kadar da müslümanlara eziyet vermiş olursa olsun, tevbe edip İslâm'a girdiği andan itibaren önceki işlediği suçlarından asla sorumlu değildir. İşte Allah'ın Ğafur ve Rahim sıfatı öyle kimseler hakkında bu şekilde tecelli ediyor.

193:"Fitne kalmayıncaya ve din yalnız Allah'ın oluncaya kadar onlarla harp edin. Eğer harbe son verirlerse artık zâlimlerden başkasına düşmanlık yoktur."

Yeryüzünde fitne kalmayıncaya ve din yalnız Allah'ın oluncaya kadar onlarla savaşın diyor Rabbimiz. Fitne konusunda bundan önceki âyette bir şeyler

demeye çalışmıştım. Fitne, küfür ve şirk demektir. Yeryüzünde küfür ve şirkten eser kalmayıncaya kadar müslü-manların savaşı sürecektir öyleyse.

Önceki âyette ne demişti Rabbimiz? Fitne, kıtalden beterdir buyurmuştu. Fitne, adam öldürmekten daha beterdir buyurmuştu. Çünkü öldürmenin acısı çabuk geçer; ama fitnenin tesiri çok uzun süre devam eder. Öldürmek insanı sadece dünyadan çıkarır, ama fitne ise insanı hem dinden hem dünyadan eder. İnsanı dininden, insanı vatanından çıkarmak gibi fitneler, belâ ve sıkıntılar, gerçekten öldürmekten çok daha beterdir. Ölümü temenni ettiren şeyler ölümden daha beter şeylerdir. Gözünün önünde hanımına kötülük edildiğini görmektense oracıkta bin defa ölmeyi tercih eder bir müslüman.

Öyleyse yeryüzünde şirki, küfrü yaymaya çalışmak, Allah'ın dinini ve yasaların çiğnemek, mü'minleri zorla dinlerinden döndürüp onları kâfirleştirmek için programlar yapmak; onların öldürülmelerinden daha beter ve daha ağır bir suçtur. İslâm'a girmiş insanları dinlerinden döndürebilmek için çeşitli yollar, çeşitli işkenceler deniyorlardı Mekke müşrikleri.

Bunun üzerine Allah buyuruyor ki; işte böyle fitnelerle mü'min-lerin dinlerinden dönmeye zorlanmaları, adam öldürmekten çok daha beterdir. Öyleyse ey müslümanlar, hiç çekinmeden siz de bunu yapanlarla savaşın! Ta ki bu tür işkenceler ve fitnelerin kökü kazınsın di-yordu Rabbimiz.

Fitne şiddete başvurarak bir fikri, bir inancı ortadan kaldırma-ya çalışmak demektir. Kan dökmek çok kötü bir şey olmasına rağmen, insanları dinlerinden, inançlarından zorla vazgeçirip ezerek, bellerini ve gururlarını kırarak onları kendi inançlarını benimsemeye zorlamak bundan çok daha kötü bir şeydir. İşte böyle tartışıp anlaşmak yerine veya herkesin inancına saygı göstermek yerine vahşi gücü seçen insanlarla savaşmak, mü'minlerin yeryüzünde en büyük görevlerinden birisidir.

Allah düşmanları, müslümanlara eziyet vermek veya müslü-manlardaki İslâmî ruhu öldürmek maksadıyla yeryüzünün her yerinde çeşitli tuzaklar kurmaya başlayınca, bütün bu fitneleri kaldırmak için tüm müslümanlar üzerine savaş vacip olacaktır. Kâfirlerin Allah'ı inkârları, Allah'a şirk koşmaları, insanları Allah yolundan alıkoymaları, İslâm eğitiminden mahrum bırakarak insanları Cehenneme doğru sevk etmeleri, gönlüyle ve kendi kıt kanaat im-kânlarıyla bulduğu İslâm'dan onları küfre çevirmeye çalışmaları, ölümden daha beter bir suçtur.

Fitne dine tecavüzdür, dinin tebliğini yasaklamak demektir. Dinsizlik öğretimini teşvik ederek din eğitimini, din hürriyetini yasaklamak demektir

fitne. İşte yeryüzünde fitne kalmayıncaya ve din yalnız Allah'ın oluncaya kadar savaşın onlarla diyor âyet-i kerîme.

Din, takip edilen yol demektir. Din, hayat tarzı demektir. Din, toplumun uymak zorunda olduğu kurallar, kanunlar manzumesi ve hayat tarzı demektir. Bu mânâda dinsiz bir toplum düşünülemez. Kanunsuz, kuralsız, sistemsiz bir toplum düşünülemez. Her toplumun mutlaka uymak zorunda olduğu bir dini, bir sistemi ve kanunları vardır. Ancak dinler, sistemler iki türlüdür. Allah tarafından belirlenmiş hak dinler, hakka dayanan sistemler, bir de insanlar tarafından geliştirilmiş, ortaya atılmış bâtıl dinler, bâtıl sistemler. Bu mânâda komünizm bir dindir, Kapitalizm bir dindir, demokrasi de bir dindir. Çünkü bunlar da toplumun uyması gereken sistemler, kanunlar manzumesidir.

Ve tarih boyunca gelen tüm peygamberler, insanlar tarafından ortaya atılmış bu bâtıl dinlerle, bu bâtıl sistemlerle mücâdele ederek onları kaldırıp, yerine Allah'ın sistemini ikâme etmeye ve böylece Allah'ın kullarını, kulların sistemlerine ve dinlerine uyarak onlara kulluk etmekten kurtarıp yalnız Allah'ın dinine, Allah'ın sistemine kul olmaya çağırmışlardır. Değilse bu yüce din yeryüzünün her bir bölgesinde hüküm ferman olan devlet ve hükümetler için itaatli kullar ve köleler yetiştirip hazırlamak için gelmemiştir. Barış ve itaatten yana uysal vatandaşlar hazırlayacağına dair tüm yeryüzü tâğutlarına söz veren bir din değildir İslâm dini. İslâm dininin görevi sadece itikadî ve ahlâkî bazı kurallara göre insanları yetiştirip, yetiştirdiği bu insanları da içinde bulundukları sistemlere satan bir din değildir ki tüm bu bâtıl dinler, bâtıl sitemler kendilerine uyum sağlayan uysal müslümanlar bulsunlar karşılarında.

Eğer Mekke'de yaşayan bu müslümanlar, içinde bulundukları düzene teslim olup, iyi bir vatandaş olmayı tercih etselerdi, vatanlarını terk etmek şöyle dursun burunları bile kanamazdı. Hz. Mûsâ, Firavun'un dinine ve sistemine karşı Allah'ın diniyle kıyam etmeseydi, kılına bile dokunulmazdı. Hz. İbrahim, Nemrutun sistemine rıza gösterseydi, başına gelenlerin hiç birisi gelmeyecekti.

Kimileri din deyince sadece ibâdete yönelik birtakım kurallar manzumesi anlarlar. Halbuki din, fert ve toplum hayatının tümünü düzenleyen bir sistemdir.

Eskiler, İslâm biraz daha güzel anlaşılsın diye onu ibâdet ve muamelat diye ikiye ayırmışlar.

A: Dinin, insanların Allah'la ilgili münâsebetlerini düzenleyen bölümüne ibâdet,

B: İnsanların insanlarla ilişkilerini düzenleyen almak, satmak, evlenmek, boşanmak, borçlanmak, gibi bölümüne de muamelat demişler.

Tarih boyunca ibâdet dediğimiz Allah'la kul arasındaki ilişkileri düzenleyen prensipler de Allah'ın kitabından, muamelat dediğimiz kulun kullarla ilgili ilişkilerini düzenleyen prensipler de Allah'ın kitabından alındığı için müslümanların hayatında tevhid vardı. Ama gün geldi ki ibâdet denen kulun Allah'la ilgili münâsebetlerini düzenleyen prensipler Allah'ın kitabından; ama kulun kullarla ilgili muamelelerini içeren prensipler parlamentodan alınmaya başlayınca müslümanların hayatında şirk başlamıştır. İşte, Allah buyurur ki; hayatın tümünde din yalnız Allah'ın oluncaya ve yeryüzünde Allah'ın kullarının Allah'ın dinine ulaşmalarını engelleyen, din eğitimini engelleyen, Allah'ın dinini tercih etmiş kişileri dinlerinden döndürebilmek için yapılan tüm fitneler, tüm barikatlar ve tüm engeller kalkıncaya kadar savaşın. İslâm'ın savaşı, bunlar yeryüzünde gerçekleşene dek sürecektir.

"Şâyet onlar buna son verirlerse, artık zâlimlerden başkasına düşmanlık yoktur."

Dinin önünde engel olmaktan, İslâm'ın tebliğine engel olmaktan, İslâm'ın önüne barikatlar koymaktan, insanların din ve vicdan özgürlüklerini kısıtlamaktan ve dindarları dinlerinden döndürmek için onlara zulmetmekten vazgeçerler, Allah'ın otoritesini ve müslümanların varlığını kabul ederlerse, artık zâlimler müstesna, onlara düşmanlık beslemeyin diyor Rabbimiz.